

Briuselis, 2018 05 02
COM(2018) 321 final

ANNEX

PRIEDAS

prie

**KOMISIJOS KOMUNIKATO EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ
TARYBAI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ
KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI**

Šiuolaikiškas biudžetas Sąjungai, kuri apsaugo, suteikia galių ir gina.

2021–2027 m. daugiametė finansinė programa

{SWD(2018) 171 final}

MOKSLINIAI TYRIMAI IR INOVACIJOS

„Europos horizontas“

„Europos horizontas“ – ES pavyzdinė mokslinių tyrimų ir inovacijų paramos programa.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Moksliniai tyrimai ir inovacijos – labai svarbi žinių visuomenės dalis. Tai – sritis, kurioje stiprus europinis aspektas gali pritraukti papildomų nacionalinio lygmens lėšų, ir nėra faktų, rodančių, kad ES veikla būtų pakeitusi nacionalinio lygmens veiklą. Įgyvendinant ES lėšomis finansuoti atrinktus mokslinių tyrimų ir inovacijų projektus, paprastai užtikrinamas aktyvesnis ES lygmens ar tarptautinis bendradarbiavimas. Šių projektų mastas, užmojis ir sudėtingumo lygis dažnai yra tokie, kad jiems įgyvendinti neužtektų tik nacionalinio finansavimo. 83 proc. ES mokslinių tyrimų ir inovacijų projektų, kurie buvo įvertinti kaip pažangūs, nebūtų buvę pradėti be ES paramos. Pasauliui intensyviai konkuruojant technologijų srityje, sparčiai virstame mažo anglies dioksido kiekio technologijų visuomene, kurioje skaitmeninės technologijos vis labiau susilieja su fiziniu ir biologiniu pasauliu. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, akivaizdu, kad, neinvestuojant į mokslinius tyrimus ir inovacijas ES mastu, mūsų konkurencingumas pasaulyje sumažėtų. Tai savo ruožtu turėtų ekonominių ir socialinių padarinių ir padarytų poveikį aplinkai. Konkreti ES investicijų į mokslinių tyrimų ir inovacijų sritį teikiama nauda:

- ▶ viešojo ir privatačiojo sektorių ištekliai ir žinios sutelkiami siekiant didesnio poveikio ir kritinės masės, reikalingos norint spręsti pasaulinius uždavinius ir pirmauti ES ir pasaulio rinkose;
- ▶ kuriant tarptautinius ir daugiadalykius tinklus, vertės grandines ir rinkas, didinamas ES konkurencingumas ir užtikrinama konstruktyvi žinių sklaida bei technologijų perdavimas visoje Sąjungoje. Tai padeda pasirengti naudoti naujus produktus bei naudotis naujomis paslaugomis ir sudaro tam palankesnes sąlygas;
- ▶ užtikrinant ES masto konkurenciją ir bendradarbiavimą, didinama mokslinė kompetencija;
- ▶ užtikrinama didesnė parama proveržio ir (arba) rinkas kuriančioms inovacijoms, kartu išlaikant sąžiningą konkurenciją;
- ▶ didinamas ES kaip mokymosi, mokslinių tyrimų, inovacijų ir verslo vietos patrauklumas;
- ▶ daromas teigiamas struktūrinis poveikis nacionalinėms mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemoms ir visos Europos mokslinių tyrimų infrastruktūrai;
- ▶ remiami ir stiprinami Sąjungos tikslai ir veiksmingai prisidedama prie politikos prioritetų įgyvendinimo.

2. TIKSLAI

Programoje „Europos horizontas“ daugiausia dėmesio skiriama mokslui ir inovacijoms siekiant:

- ▶ stiprinti ES mokslo ir technologijų bazę;
- ▶ didinti ES konkurencingumą ir gerinti jos rezultatus inovacijų srityje;
- ▶ įgyvendinti ES strateginius prioritetus ir spręsti pasaulinius uždavinius.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Programoje išskirtos trys veiklos sritys:

1) atvirasis mokslas. Atsižvelgiant į sėkmingai vykdytą Europos mokslinių tyrimų tarybos veiklą, programą „Marie Skłodowskos-Curie veiksmas“ ir su mokslinių tyrimų infrastruktūra susijusią veiklą, atvirojo mokslo srityje numatyta daugiau išteklių didesnio poveikio projektams. Projektai atrinkami laikantis principo „iš apačios į viršų“, juos parengia ir vykdo mokslininkai bei tinklai, ir jie vertinami pagal vienintelį – pažangumo – kriterijų. Tikslas – užtikrinti, kad visose Europos švietimo sistemose būtų ugdomas gebėjimas kurti inovacijas ir verslumas, kad būtų įgyjama įgūdžių ir kompetencijos, būtinų siekiant didinti Europos konkurencingumą pasaulyje;

2) pasauliniai uždaviniai ir pramonės konkurencingumas. Šioje srityje numatomos priemonių grupės, kurių tikslas – išnaudoti Europos stiprybes ir išteklius kuriant naujas žinias ir paverčiant jas naudingomis inovacijomis, taip pat kuriant ir taikant skaitmenines technologijas ir bazines didelio poveikio technologijas. Joje taip pat nustatytas naujas – misijų – principas. Tai padės ir toliau užtikrinti, kad mokslinių tyrimų ir inovacijų veikla būtų remiami ES politikos prioritetai tokiose srityse kaip darnaus vystymosi tikslų siekimas, sveikatos priežiūra, maistas ir gamtos ištekliai, atsparumas ir saugumas, klimatas, energetika ir judumas, siekiant, kad būtų formuojama klimato kaitos poveikiui atspari mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir žiedinės ekonomikos visuomenė, užtikrinamas pramonės konkurencingumas ir sprendžiami kiti visuomenės uždaviniai. Šioje srityje ir visoje programoje bus svarbus **pramonės pirmavimo** aspektas;

3) atvirosios inovacijos. Šioje naujoje srityje bus pasiūlyta didelį potencialą turintiems novatoriams skirta vieno langelio principu pagrįsta sistema, kurios tikslas – laikantis principo „iš apačios į viršų“ užtikrinti, kad Europa taptų rinkas kuriančių inovacijų lydere. Ji padės kurti ateities proveržio technologijas ir pritrauks novatoriškų įmonių, galinčių plėsti savo veiklą tarptautiniu ir (arba) Europos mastu. Įgyvendinant ją bus greitai ir lanksčiomis sąlygomis teikiamos dotacijos, taip pat siūlomos kartu su privačiais investuotojais įgyvendinamos rinkos priemonės, kartu užtikrinant, kad teikiant su rinkos veikla glaudžiai susijusią paramą nebūtų iškraipoma novatorių konkurencija. Šiems tikslams įgyvendinti bus sukurta Europos inovacijų taryba.

Parama Europos inovacijų ekosistemai bus didinama papildomomis priemonėmis, visų pirma bus įgyvendinamos bendro finansavimo partnerystės iniciatyvos ir dažniau vykdomi inovacinių sprendimų viešieji pirkimai. Skatinant vyriausybes ir viešojo administravimo institucijas pradėti naudoti novatoriškas technologijas ir skleidžiant Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos rezultatus, bus užtikrinta, kad inovacijos duotų kuo daugiau naudos Europos piliečiams ir įmonėms.

Pagal šią programą **Jungtinis tyrimų centras** teiks ES politikos formuotojams nešališkus mokslinius faktus ir techninę paramą visais politikos ciklo etapais. **Europos inovacijos ir technologijos institutas** teiks paramą visose trijose srityse ir ypač daug dėmesio skirs pasauliniams uždaviniams – su jais susijusią veiklą visų pirma vykdys žinių ir inovacijos bendrijos, vienijančios verslo, mokslinių tyrimų, aukštojo mokslo ir verslininkystės subjektus.

Bus stengiamasi dar labiau supaprastinti paramos gavėjams taikomas programos taisykles. Svarbiausi praktiniai aspektai:

- bus siekiama **dar labiau supaprastinti** dabartinę realiųjų išlaidų kompensavimo sistemą, be kita ko, bus nustatytas supaprastintas finansavimo modelis ir vienos finansavimo normos vienam projektui principas. Be to, siekiant sumažinti

administracinę naštą bus išnagrinėta galimybė įvykdytą veiklą dažniau finansuoti fiksuotosiomis sumomis už projektus ir rinktis kitas naujajame Finansiniame reglamente numatytas paprastesnes finansavimo formas;

- ▶ siekiant **padidinti lankstumą**, būsimojoje programoje bus numatyta galimybė paskirstyti lėšas tarp sričių ir jų viduje, kad būtų greitai reaguojama į kylančias naujas politikos problemas ar uždavinius;
- ▶ bus numatyti papildomi **pasiūlymų teikimo ir vertinimo proceso** patobulinimai. Vertinimo kriterijais, procesu ir nepriklausomų ekspertų dalyvavimu bus akcentuojamas programos pažangumas ir poveikis;
- ▶ siekiant gerinti mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą, **bus racionalizuotos ir suderintos ES mokslinių tyrimų ir inovacijų srities** priemonės ir **finansavimo schemas**. Atsižvelgiant į sėkmingą bendrųjų įmonių veiklą, bus pagerintos partnerystės – jos taip pat bus susietos su konkrečiomis misijomis. Visų pirma, konkrečios inovacijų paramos schemas bus perduotos administruoti sukurtai naujai Europos inovacijų tarybai. Taip pat bus užtikrinta galimybė „Europos horizonto“ dotacijas lengviau derinti su „InvestEU“ fondo finansinėmis priemonėmis ir kitomis atitinkamomis ES finansavimo programomis;
- ▶ esama ir galimybių dar **plačiau taikyti naujus valdymo metodus**, be kita ko, perduoti įgaliojimus agentūroms ir kurti paprastesnes partnerystes.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Bus užtikrinamas visapusiškas tarpusavio papildomumas ir sąveika su kitomis ES finansavimo programomis. Tuo tikslu didelę moksliniams tyrimams ir inovacijoms skiriamų ES lėšų dalį ir toliau sudarys **Europos struktūrinių ir investicijų fondų** lėšos, nes jų parama labiau orientuojama į inovacijas. Bus išplėsta pažangumo ženklo sistema, suteikianti galimybę pagal programą „Europos horizontas“ palankiai įvertintus projektus finansuoti regioniniu lygmeniu iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų.

Pagal programą „Europos horizontas“ vykdoma mokslinių tyrimų ir inovacijų veikla daugeliu atvejų padės siekti kitose programose nustatytų politikos tikslų – pavyzdžiui, įgyvendinant **Skaitmeninės Europos programą** bus naudingi mokslinių tyrimų ir inovacijų srities laimėjimai. Nuo pažangių mokslinių tyrimų labai priklauso ir ilgalaikė pažanga tokiose srityse kaip kibernetinis saugumas ir dirbtinis intelektas. Tas pats pasakytina apie žemės ūkio ir žuvininkystės, sveikatos priežiūros, transporto, energetikos ir daugelį kitų sektorių. Mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos rezultatai bus naudingi ir tokiems fondams kaip **Vidaus saugumo fondas** bei **Integruoto sienų valdymo fondas**; šie fondai skatins naudotis mokslinių tyrimų produktais. „InvestEU“ fondas suteiks galimybę pagal konkrečias moksliniams tyrimams ir inovacijoms skirtas linijas pateikti veiklos, vykdytos pagal programą „Europos horizontas“, rezultatus rinkai ir padės remti novatoriškas MVĮ. Be to, bus užtikrintas tarpusavio papildomumas ir sąveika su **Europos gynybos fondo** finansuojamais moksliniais tyrimais ir su **Kosmoso programa**, siekiant, kad tų programų rezultatai padėtų skatinti inovacijų diegimą apskritai.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Programai „Europos Horizontas“ numatytas paketas	97 600*

Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programai numatytas paketas	2 400
Bendras 2021–2027 m. paketas	100 000*

* Į šį paketą įeina iš „InvestEU“ fondo skirta 3,5 mlrd. EUR suma ir 10 mlrd. EUR suma, numatyta maisto produktų, žemės ūkio, kaimo plėtros ir bioekonomikos sričių moksliniams tyrimams ir inovacijoms remti.

MOKSLINIAI TYRIMAI IR INOVACIJOS

Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programa

Pagal Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programą finansuojama **branduolinių mokslinių tyrimų ir mokymo** veikla Europos Sąjungoje.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Svarbiausia Europos pridėtinė vertė, kurią teikia Euratomo programa, yra tai, kad ji padeda branduolių dalijimosi ir branduolių sintezės mokslinių tyrimų srityje sutelkti daugiau kompetencijos bei ekspertinių žinių ir užtikrinti didesnę daugiadiscipliniškumą, nei tai būtų įmanoma padaryti pavienių valstybių narių lygmeniu. Branduolinės ir jonizuojančiosios spinduliuotės technologijos ir toliau atlieka svarbų vaidmenį Europos Sąjungos piliečių gyvenime – tai taikytina tiek energijos gamybos ir energijos tiekimo saugumo sričiai, tiek radiacijos naudojimui medicinos ir pramonės tikslais, tiek panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymui. Šių technologijų naudojimo sauga ir saugumas – nepaprastai svarbūs, ir moksliniai tyrimai padeda šioje srityje išlaikyti aukščiausius saugos, saugumo ir branduolinės saugos garantijų standartus. Euratomo programoje daug dėmesio skiriama ir branduolių sintezės energetikos vystymui. Branduolių sintezė yra potencialiai neišsenkantis ir klimatui nekenkiantis energijos šaltinis.

Taip pat svarbu Europos Sąjungoje laikytis bendro požiūrio į branduolinę saugą, nes branduolinė avarija gali turėti neigiamų pasekmių šalims visoje Europoje ir už jos ribų. Euratomo programa taip pat suteikia galimybę platesniu mastu koordinuoti švietimo ir mokymo veiklą visoje Europoje, naudotis mokslinių tyrimų infrastruktūra ir bendradarbiauti tarptautiniu mastu. Tai ypač naudinga mažesnėms valstybėms narėms – jos gali pasinaudoti masto ekonomijos, kuri užtikrinama sutelkus išteklius visos Europos mastu, teikiamais pranašumais. Jungtinių tyrimų centras pagal šią programą teikia svarbias nepriklausomas mokslines konsultacijas, padedančias įgyvendinti Europos branduolinės saugos, panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir radiacinės saugos politiką. Turėdamas nepriklausomą infrastruktūrą, Jungtinis tyrimų centras taip pat teikia unikalias paslaugas branduolinės saugos ir saugumo srityje ir atlieka labai svarbų vaidmenį Euratomo branduolinės saugos garantijų sistemoje. Europos pramonės dalyvavimas branduolių sintezės mokslinių tyrimų veikloje skatina inovacijas, pavyzdžiui, padeda kurti su ta veikla susijusius aukštųjų technologijų produktus kituose, be kita ko, medicinos ir aviacijos, sektoriuose.

2. TIKSLAI

Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programos tikslas yra vykdyti ir remti mokslinius tyrimus, susijusius su visais toliau išvardytų sričių aspektais: **branduolinės saugos ir saugumo, su apšvita susijusios rizikos mažinimo, avarinės parengties ir reagavimo į radiacinės avarijas stiprinimo ir panaudoto branduolinio kuro bei radioaktyviųjų atliekų tvarkymo**. Programa taip pat siekiama toliau vystyti **branduolių sintezės energetiką**, nes ji gali labai padėti mažinti iškastinio kuro dalį energijos rūšių derinyje.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Pagal Euratomo programą, skelbiant konkursinius kvietimus teikti pasiūlymus, teikiamos mokslinių tyrimų dotacijos (netiesioginiai veiksmai), be to, pagal ją finansuojami Komisijos

Jungtinio tyrimų centro atliekami moksliniai tyrimai (tiesioginiai veiksmai). Programa įgyvendinama taikant bendrojoje mokslinių tyrimų ir inovacijų programoje nustatytas priemones ir taisykles. Programa bus dar labiau supaprastinta pasiūlant vieną bendrą tiesioginių ir netiesioginių veiksmų tikslų sąrašą.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Euratomo programa papildo programą „**Europos horizontas**“ ir teikia sąveikos su ja galimybių tokiose srityse kaip sveikatos priežiūra (jonizuojančiosios spinduliuotės naudojimas medicinos tikslais), saugumas, energetika, švietimas ir mokymas. Įgyvendinant Euratomo branduolių sintezės mokslinių tyrimų programą, bus užtikrinama, kad ji visapusiškai papildytų su **Tarptautiniu termobranduoliniu eksperimentiniu reaktoriumi** susijusią veiklą ir būtų su ja derinama. Įgyvendinant Euratomo programą bus toliau derinamos nacionalinės branduolių sintezės, radiacinės saugos ir panaudoto branduolinio kuro bei radioaktyviųjų atliekų tvarkymo programos – tai bus daroma vykdant bendras Europos programas. Be to, tikimasi sąveikos su **Branduolinės energetikos objektų eksploatacijos nutraukimo programomis** tokiose srityse kaip technologijų kūrimas ir bandymas, mokymas ir keitimasis geriausia patirtimi.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Programai „Europos Horizontas“ numatytas paketas	97 600*
Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programai numatytas paketas	2 400
Bendras 2021–2027 m. paketas	100 000*

* Į šį paketą įeina iš „InvestEU“ fondo skirta 3,5 mlrd. EUR suma ir 10 mlrd. EUR suma, numatyta maisto produktų, žemės ūkio, kaimo plėtros ir bioekonomikos sričių moksliniams tyrimams ir inovacijoms remti.

MOKSLINIAI TYRIMAI IR INOVACIJOS

ITER – tarptautinis termobranduolinis eksperimentinis reaktorius

ITER – tarptautinio termobranduolinio eksperimentinio reaktoriaus – projektas yra **pirmas toks ilgalaikis projektas, kurio tikslas – pastatyti ir eksploatuoti reaktorių siekiant išbandyti galimybes naudoti branduolių sintezę kaip energijos šaltinį.**

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Branduolių sintezė – potencialiai neišsenkantis, klimatui nekenkiantis energijos šaltinis, neišskiriantis šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir nesukeliantis ilgalaikio radioaktyvumo. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir kova su pasauline klimato kaita yra vieni iš svarbiausių darbotvarkės klausimų, branduolių sintezė teikia vilčių, kurių negalima nepaisyti.

Nei pramonės subjektai, nei jokia pavienė šalis negalėtų įgyvendinti šio projekto savo jėgomis. Todėl Europos atominės energijos bendrija (Euratomas) 2006 m. pasirašė tarptautinę sutartį – ITER susitarimą – su šešiais partneriais (Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, Rusija, Japonija, Kinija, Pietų Korėja ir Indija). Jos įnašas sudaro apie 45 proc. statybos kaštų. Prancūzija, kaip priimančioji šalis, finansuoja 20 proc. Euratomo įnašo, o likusi 80 proc. dalis teikiama iš ES biudžeto. ES lygmens veiksmais užtikrinama masto ekonomija, mažesnis susiskaidymas ir kritinė išteklių ir ekspertinių žinių masė.

Užtikrinti, kad vyktų branduolių sintezė, ir išnaudoti jos teikiamas galimybes – ilgalaikis tikslas, tačiau projektas duoda svarbios naudos ES pramonei ir moksliniams tyrimams jau viešųjų pirkimų ir statybos etapais. Daugiau kaip trys šimtai įmonių, be kita ko, mažosios įmonės, iš 20 valstybių narių ir Šveicarijos ir apie 60 mokslinių tyrimų organizacijų dalyvauja pažangiausių mokslinių tyrimų ir inovacijų veikloje, kurios tikslas – pateikti komponentus. Tai joms suteikia galimybę sukurti susijusių produktų ir kituose sektoriuose (energetikos, medicinos, aviacijos ir aukštųjų technologijų).

2. TIKSLAI

Laikantis tarptautinių Euratomo įsipareigojimų, pagal programą remiamos **reaktoriaus statybos** Euratomo tyrimų centro „Cadarache“ teritorijoje (Prancūzija) siekiant iki 2025 m. pradėti eksperimentus su vandenilio plazma, o pasiremiant jų rezultatais iki 2035 m. sėkmingai pradėti visu pajėgumu vykdyti energijos gamybos veiklą. Šie tarpiniai tikslai – būtini žingsniai siekiant paversti branduolių sintezę galimu tvariu energijos šaltiniu.

Programa ne tik padeda kurti atsparią perspektyvia klimato politika grindžiamą energetikos sąjungą. Ja taip pat skatinamas darbo vietų kūrimas ir ekonomikos augimas, nes ji suteikia Europos aukštųjų technologijų įmonėms ir mažosiomis įmonėms puikią galimybę diegti inovacijas ir kurti produktus kitose nei branduolių sintezė srityse. Galiausiai laiku pateikdama reikiamus komponentus ir aktyviai dalyvaudama valdymo procesuose, ES gali išlaikyti lyderės poziciją šiame projekte.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

ES vardu programą ir toliau įgyvendins Branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė. ES užtikrins, kad Daugiametės finansinės programos reglamente liktų nustatyta

viršutinė išlaidų riba ir kad lėšos būtų išmokamos pagal veiklos rezultatus ir faktinį įgyvendinimą vietoje. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad, 2015 m. iš esmės pertvarkius projekto valdymą ir 2016 m. atnaujinus projekto pagrindus, buvo užtikrinta, kad iki projekto pabaigos numatyti tvarkaraščiai ir kaštai labiau atitiktų realybę.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Tarptautinis termobranduolinis eksperimentinis reaktorius – vienas didžiausių kada nors statytų eksperimentinių objektų, todėl šis projektas padeda Europos Sąjungai pasaulinėje arenoje užimti lyderės poziciją mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje. Šiuo projektu sutelkiama daugybė išteklių ir praktinės patirties, o tai daro teigiamą poveikį ES pramonei bazei ir mokslinių tyrimų bendruomenei. Užtikrinta visapusiška jo sąveika su Euratomo programa, pagal kurią remiami **moksliniai tyrimai, galintys nulemti didelius mokslo atradimus branduolių sintezės srityje**. Projektas yra įrašytas į Europos branduolių sintezės srities mokslininkų bendruomenės parengtas bendrąsias Branduolių sintezės veiksmų gaires. Be to, šia programa bus dar labiau sustiprintas Europos Sąjungos kaip patikimos tarptautinės lyderės, vykdančios savo tarptautinius įsipareigojimus ir dedančios ryžtingas pastangas kovoti su klimato kaita, įvaizdis.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	6 070

EUROPOS STRATEGINĖS INVESTICIJOS

„InvestEU“

„InvestEU“ fondas – **nauja Sąjungos investicinė priemonė**. Šis fondas teikia ES garantiją siekiant paskolų, garantijų, kapitalo ir kitų **rinkos priemonių** forma sutelkti viešąjį ir privatųjį finansavimą strateginėms investicijoms, kuriomis remiama ES vidaus politika. Jis grindžiamas 2014–2020 m. laikotarpiu sėkmingai įgyvendinamu Europos strateginių investicijų fondu ir kitomis finansinėmis priemonėmis.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Siekiant ilgalaikių ES tvarumo, konkurencingumo ir integracinio augimo tikslų reikalingos didelės investicijos į naujus judumo modelius, atsinaujinančiąją energiją, energijos vartojimo efektyvumą, mokslinius tyrimus ir inovacijas, skaitmeninimą, švietimą ir įgūdžius, socialinę infrastruktūrą, žiedinę ekonomiką, gamtinį kapitalą, klimato politikos veiksmus ir mažųjų įmonių steigimą bei plėtrą. Būtina vėl imtis spręsti įsisenėjusias rinkos problemas, sukeltas privačiųjų investuotojų nenoro rizikuoti, viešojo sektoriaus riboto pajėgumo ir struktūrinių investicinės aplinkos trūkumų. Pavienės valstybės narės ne visada įstengia padengti šį investicijų deficitą.

Vien dotacijomis didelio investicijų deficito problemos neišspręsi. Sverto poveikį darančių ir artimesnių rinkai finansinių priemonių naudojimas veiksmingai papildo dotacijas ES biudžeto priemonių rinkinyje. Sąjungos lygmens intervencija užtikrinama masto ekonomija naudojant novatoriškas finansines priemones – skatinamos privačiosios investicijos visoje ES ir kuo geriau šiuo tikslu panaudojama Europos institucijų praktinė patirtis.

Be to, ES intervencija atveria galimybes diversifikuoti Europos projektų portfelį ir kurti novatoriško finansavimo sprendimus, kurie gali būti plėtojami arba tiesiog naudojami visose valstybėse narėse. Taigi didinamasis poveikis ir poveikis vietos lygmeniu yra daug didesni nei būtų galima pasiekti įgyvendinant iniciatyvą vienoje valstybėje narėje, visų pirma kalbant apie didelio masto investicines programas. ES lygmens intervencija taip pat sudaro lanksčias sąlygas remti tarpininkus ir galutinius naudos gavėjus vietovėse, kur parama labiausiai reikalinga, dažnai miestuose, kuriems nebūtinai teikiama Europos struktūrinių ir investicijų fondų parama. Be to, intervencija suteikia galimybę veiksmingai tenkinti investicijų poreikius, susijusius su ES masto politikos tikslais, taigi sutvirtina pastangas remti struktūrines reformas ir tobulinti reglamentavimo aplinką, taip sprendžiant investicijų deficito problemą laikotarpiu po 2020 m.

2. TIKSLAI

„InvestEU“ fondas siekia sutelkti investicijas Europos Sąjungoje, kad būtų remiamas politinių prioritetų įgyvendinimas ir prisidedama prie Europos kapitalo rinkų integravimo bei bendrosios rinkos stiprinimo. Jis skirtas investicijoms, kuriomis skatinama **tvari infrastruktūra, moksliniai tyrimai ir inovacijos, skaitmeninė transformacija, mažųjų ir vidutinių įmonių galimybės gauti finansavimą, švietimas, įgūdžiai, socialinė infrastruktūra**, taip pat rinkos struktūrų, sudarančių sąlygas **mikro kreditams ir socialinei ekonomikai**, kūrimas ir įtvirtinimas. Skaitmeninės investicijos taps svarbiausiu kompleksiniu prioritetu visose „InvestEU“ fondo srityse. Be to, „InvestEU“ fondas teikia konsultacinę paramą ir papildomas priemones projektų kūrimui ir plėtojimui remti.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Programa „InvestEU“ apima „InvestEU“ fondą, „InvestEU“ pagalbos centrą ir „InvestEU“ portalą.

„InvestEU“ fondas sujungs visas centralizuotai valdomas finansines priemones į vieną bendrą, lanksčią Europos Sąjungos lygmenį¹ garantijų priemonę, skirtą įvairioms politikos sritims, teikiančią galimybę naudotis masto ekonomija, t. y. nuveikti daugiau mažesniais ištekiais, ir pritraukti privačiųjų investuotojų. Europos strateginių investicijų fondo modeliu grindžiamas „InvestEU“ fondas padės spręsti rinkos deficito ir nepakankamų investicijų problemas, teikdamas ES garantiją Komisijos strateginiam įgyvendinančiajam partneriui EIB grupei ir kitiems partneriams, kaip antai nacionaliniams skatinamojo finansavimo bankams ir įstaigoms arba tarptautinėms finansų įstaigoms (pavyzdžiui, Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankui). Siekiant optimaliausio strateginių projektų visoje ES finansavimo derinio, „InvestEU“ fondas numatys paprastą derinimą su dotacijomis iš ES biudžeto ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų (savanorišku pagrindu).

Europos investavimo konsultacijų centro modeliu grindžiamas „InvestEU“ pagalbos centras vieno langelio principu teiks šimtaprocentinę projekto plėtojimo pagalbą projektų vykdytojams. Naudodamas platų partnerių tinklą „InvestEU“ pagalbos centras teiks pagalbą pradedant projektus ir parengiant juos investicijoms. „InvestEU“ portale, veikiančiame Europos investicinių projektų portale, investuotojai ir projektų vykdytojai galės rasti partnerių.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

„InvestEU“ fondas, kaip ES politikos įgyvendinimo priemonė, skatins investicijas į visapusę sąveiką su atitinkamomis ES politikos sritimis ir programomis, pavyzdžiui, **Europos infrastruktūros tinklų priemonė, programa „Europos horizontas“, Skaitmeninės Europos programa ar bendrosios rinkos programa**. Fondas užtikrins papildomą naudą investicijoms iš **Europos struktūrinių ir investicijų fondų** ir ES paramai, dotacijų forma teikiamai pagal **atitinkamas išlaidų programas**. Be to, programa leis derinti finansines priemones su dotacijomis pagal kitas programas, ypač kalbant apie projektus, kurie nepritraukia pakankamai pajamų.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>		<i>mln. EUR</i>
Sritis	Biudžeto garantija	Pritrauktos investicijos (apytikrė vertė)
Tvari infrastruktūra	11 500	185 000
Moksliniai tyrimai ir inovacijos	11 250	200 000
Socialinės investicijos ir įgūdžiai	4 000	50 000
Mažosios ir vidutinės įmonės	11 250	215 000
Iš viso	38 000	650 000

¹ Nekeičiant atitinkamų generalinių direktoratų atsakomybės sričių.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	15 725*
iš jų:	
garantijų fondo atidėjiniams	15 200*
projektų plėtojimo pagalbai	525

* Šis paketas apima numatytą 1 mlrd. EUR grįžtamųjų lėšų sumą pagal dabartines finansines priemones.

EUROPOS STRATEGINĖS INVESTICIJOS

Europos infrastruktūros tinklų priemonė

Pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę remiamos **investicijos į tarpvalstybinę transporto, energetikos ir skaitmeninės ekonomikos sektorių infrastruktūrą.**

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Bendrosios rinkos pagrindas – laisvo prekių, kapitalo, paslaugų ir darbo jėgos judėjimo iš vienos valstybės narės į kitą garantija. Tačiau vis dar esama atotrūkio tarp valstybių narių ir regionų – tai skaido Europos Sąjungą ir trukdo sklandžiai veikti bendrajai rinkai. Šį atotrūkį gali lemti, pavyzdžiui, topografija ar sąveikiųjų standartų stoka. Siekiant išspręsti šią susiskaidymo problemą ir užtikrinti visapusišką bendrosios rinkos veikimą, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 170 straipsnyje numatyta, kad ES turi sukurti transeuropinius transporto, telekomunikacijų ir energetikos infrastruktūros tinklus. Be to, esama opių aplinkos apsaugos klausimų, dėl kurių ES energetikos politika turėtų būti skatinama jungti energetikos tinklus ir tarpvalstybiniu mastu integruoti į energetikos sistemą atsinaujinančiuosius energijos išteklius. Tai dera ir su būtinybe spręsti Europos ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir skaitmeninimo uždavinius.

Europos infrastruktūros tinklų priemonė skirta investicijoms į transeuropinius tinklus skatinti. Tie tinklai ir tarpvalstybinis bendradarbiavimas yra labai svarbūs ne tik bendrosios rinkos veikimui – jie strategiškai reikšmingi ir siekiant sukurti energetikos sąjungą bei bendrąją skaitmeninę rinką ir plėtojant tvaraus transporto rūšis. Sąveikūs tarpvalstybiniai tinklai yra labai svarbūs siekiant sumažinti dabartinį susiskaidymą. Be ES intervencijos privatieji veiklos vykdytojai ir nacionalinės institucijos neturėtų pakankamai paskatų investuoti į tarpvalstybinius infrastruktūros projektus. Ši priemonė taip pat suteikia galimybę panaudoti Europos Sąjungoje, visų pirma pagal ES bendrąsias mokslinių tyrimų ir inovacijų programas, sukurtas technologijas – tai padeda joms paplisti rinkoje, be to, taip užtikrinama, kad transeuropiniams Europos tinklams būtų naudojama pati pažangiausia turima įranga.

2. TIKSLAI

Pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę remiamos investicijos į transporto, energetikos ir skaitmeninės ekonomikos sektorių infrastruktūrą ir bendradarbiavimas siekiant ją plėtoti – tai padeda sujungti visas ES šalis ir jos regionus. Be to, ši priemonė dera su politiniais Europos ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir skaitmeninimo tikslais ir apima tris kryptis:

- **transporto** srityje ja siekiama baigti abiem lygmenimis plėtoti Europos visų transporto rūšių tinklą: strateginės svarbos (t. y. pagrindinį) tinklą – iki 2030 m., o labiau išplėtotą (t. y. visuotinį) tinklą – iki 2050 m. Pagal priemonę taip pat teikiama parama **Europos eismo valdymo sistemoms** oro ir geležinkelio transporto srityse diegti ir padedama ES pereiti prie **susieto, tvaraus, įtraukaus ir saugaus susisiekimo sistemos**. Priemonė padeda **mažinti transporto sektoriaus priklausomybę nuo iškastinio kuro**, pavyzdžiui, pagal ją kuriama Europos įkrovimo ir alternatyviųjų degalų infrastruktūra ir teikiama pirmenybė aplinkai nekenkiančioms transporto rūšims;

- ▶ **energetikos** srityje daugiausia dėmesio skiriama siekiui baigti plėtoti prioritetinius vidaus rinkai svarbius energetikos tinklų segmentus. Taip pat siekiama sukurti **pažangiuosius ir suskaitmenintus elektros energijos tinklus**, kad būtų pasiekti tiksliniai jungiamųjų linijų pralaidumo rodikliai ir padidintas tiekimo saugumas. Daug dėmesio bus skiriama ir siekiui skatinti valstybių narių bendradarbiavimą **tarpvalstybinių atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektų** integravimo srityje;
- ▶ **skaitmeninės ekonomikos** srityje priemonė padeda užtikrinti, kad visi piliečiai ir įmonės gautų kuo daugiau naudos iš bendrosios skaitmeninės rinkos. Itin **didelio pajėgumo skaitmeninių tinklų** diegimas sudaro sąlygas teikti visas novatoriškas skaitmenines, be kita ko, susietojo susisiekimo, paslaugas. Be to, priemonė padeda užtikrinti, kad visuose pagrindiniuose socialinę ir ekonominę pažangą skatinančiuose subjektuose, pavyzdžiui, mokyklose, ligoninėse, transporto mazguose, pagrindiniuose viešąsias paslaugas teikiančiuose subjektuose ir intensyvią skaitmeninę veiklą vykdančiose įmonėse, iki 2025 m. būtų užtikrinta **perspektyvaus plačiajuosčio ryšio** prieiga.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Europos infrastruktūros tinklų priemonę centralizuotai administruos Komisija, padedama Inovacijų ir tinklų programų vykdomosios įstaigos. Ši įstaiga pasiekė puikių rezultatų optimizuodama priemonės naudojimą ir sukaupė didžiulę praktinę projektų stebėjimo patirtį. Pavedus visų trijų priemonės sričių administravimą vienai įstaigai, taip pat bus užtikrinta masto ekonomija ir transporto, energetikos ir skaitmeninės ekonomikos krypčių sąveika.

Siekiant šalinti infrastruktūros projektų finansavimo spragas, pirmenybė ir toliau bus teikiama dotacijoms. Ir toliau bus skatinama naudoti paprastesnių formų dotacijas.

Dotacijos taip pat bus derinamos su finansinėmis, visų pirma „InvestEU“ fondo, priemonėmis arba su viešųjų ar privačiųjų finansų įstaigų teikiamu finansavimu, siekiant sutelkti paramą investicijoms. Programoje nebus numatytos savos finansinės priemonės – šias priemones teiks „InvestEU“ fondas, kad būtų išvengta pastaruoju laikotarpiu pasitaikančio dubliavimosi ir kad būtų racionalizuota ES finansinių priemonių sistema.

Priemone bus užtikrinta visapusiška transporto, energetikos ir skaitmeninės ekonomikos sektorių sąveika. Visų pirma ypatingas dėmesys novatoriškiems infrastruktūros sprendimams (tokiems kaip pažangieji tinklai, energijos kaupimas, elektromobilumas, įkrovimo ir alternatyviųjų degalų infrastruktūra) būtinas siekiant įgyvendinti dokumentų rinkinius „Švari energija visiems“ ir „Netaršus susisiekimas“. Todėl būsimos programos taisyklės ir įgyvendinimas bus pakankamai lankstūs, kad būtų galima remti skirtingų krypčių sankirtos veiksmus, pavyzdžiui, veiksmus, susijusius su visoms transporto rūšims skirta alternatyviųjų degalų ir elektromobilumo sistema (susijusia tiek su energetikos, tiek su transporto sektoriais), automatizuotu transporto priemonių ir laivų vairavimu (transporto ir skaitmeninės ekonomikos sektoriai), skaitmeninių technologijų (visų pirma daiktų interneto) integravimu į elektros energijos tinklus siekiant sukurti energetikos internetą (energetikos, transporto ir skaitmeninės ekonomikos sektoriai) ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių integravimu į energetikos sistemą sukuriant tinkamai veikiančią tarpvalstybinę žaliąją infrastruktūrą (energetikos ir skaitmeninės ekonomikos sektoriai).

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Bus užtikrinta ne tik vidinė programos sąveika, bet ir geresnė priemonės sąveika su kitomis ES programomis. Pavyzdžiui, pagal ją atliekamais fizinės ryšio infrastruktūros plėtojimo visoje ES veiksmams bus papildomi pagal **Skaitmeninės Europos programą** atliekami skaitmeninių paslaugų kūrimo veiksmams.

Ši programa ir **Europos struktūriniai ir investicijų fondai** taip pat papildys vienas kitą, kai bus telkiamos investicijos į infrastruktūrą. Pavyzdžiui, transporto sektoriuje pagal šią priemonę dėmesys bus telkiamas į transeuropinio lygmens tinklus, visų pirma į tarpvalstybinius koridorius, o iš Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo pirmiausia bus remiami nacionalinio, regioninio ir miestų lygmens transporto projektai. Panašiai energetikos sektoriuje pagal šią priemonę daugiausia dėmesio bus skiriama tarpvalstybinės svarbos infrastruktūros projektams, susijusiems su atsinaujinančiųjų energijos išteklių integravimu į energetikos sistemą, o iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų gali būti remiami vietos pažangiųjų tinklų ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių projektai. Pagal priemonės skaitmeninės ekonomikos kryptį dėmesys bus telkiamas į didelio tarpvalstybinio ir tarpsektorinio poveikio projektus ir stengiamasi pritraukti kuo daugiau privačiųjų investicijų. Be to, bus siekiama, kad priemonė taptų patrauklesnė naudoti siekiant pritraukti nacionalinių biudžetų lėšų skaitmeniniame sektoriuje vykdomiems bendro intereso projektams.

Pagal programą „**Europos horizontas**“ remiamas pradinis technologijų kūrimo etapas, o iš šios priemonės lėšų galima teikti paramą pagal tą programą sukurtoms novatoriškoms technologijoms diegti.

Atsižvelgiant į teigiamą pastarojo laikotarpio patirtį, transporto kryptčiai bus skirtas tiesioginio valdymo principu pagrįstas įnašas iš **Sanglaudos fondo**. Be to, transporto kryptčiai bus skirtas ir finansavimas iš **gynybos** priemonių grupės lėšų siekiant užtikrinti, kad strateginės svarbos transporto infrastruktūra atitiktų karinio mobilumo reikmes.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	42 265
Skaitmeninė ekonomika	3 000
Energetika	8 650
Transportas	30 615
iš jų:	
Bendrasis paketas	12 830
Įnašas iš Sanglaudos fondo	11 285
Parama kariniam mobilumui užtikrinti	6 500

EUROPOS STRATEGINĖS INVESTICIJOS

Skaitmeninės Europos programa

Skaitmeninės Europos programa – nauja programa, kuria siekiama užtikrinti **skaitmeninę** viešųjų paslaugų ir įmonių **transformaciją**, skatinant pažangias investicijas į **itin našias kompiuterines sistemas, duomenis, dirbtinį intelektą, kibernetinį saugumą ir aukšto lygio skaitmeninius įgūdžius** ir padedant **dideliu mastu diegti skaitmenines technologijas** visuose Europos ekonomikos sektoriuose. Ji pagrįsta jau vykdomais veiksmais, tokiais kaip Europos viešojo administravimo institucijų, įmonių ir piliečių sąveikumo sprendimai bei bandomieji projektai kibernetinio saugumo ir itin našaus skaičiavimo srityse.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Skaitmeninimas – iš esmės tarpvalstybinis ir tarpsektorinis reiškinys. ES lygmens veiksmai gali padėti sukurti bendrąją skaitmeninę rinką, kurioje skaitmeninė politika būtų derinama ES mastu, skaitmeninės viešosios paslaugos ir infrastruktūra, kuriomis naudojamos valstybės narėse, būtų vientisos, o skaitmeninės technologijos būtų tolygiai paplitusios, taigi nebeliktų atotrūkio tarp ES ir nacionalinių skaitmeninimo programų ir būtų išvengta skaitmeninės atskirties. ES intervencija taip pat būtų užtikrintas bendras investavimas ir pasiekta masto ekonomija, nes būtų vykdomas bendras superkompiuterių pirkimas ir, dalijantis techninės priežiūros išlaidas, būtų sutaupoma lėšų.

Kad būtų galima konkuruoti pasaulyje ir analizuoti didžiųjų duomenų kiekius, reikalingus inovacijoms dirbtinio intelekto srityje kurti, labai svarbūs skaitmeniniai pajėgumai. Europos tarptautinį konkurencingumą varžo žemas jos mažųjų ir vidutinių įmonių skaitmeninimo lygis – norint spręsti šią problemą būtina gerinti finansavimo, naudojimosi technologijomis ir įgūdžių ugdymo galimybes. Šioje programoje dėmesys sutelkiamas į skaitmeninius pajėgumus ir aukšto lygio įgūdžius, kurie būtini siekiant konkuruoti pasaulyje, spręsti visuomenės uždavinius ir užtikrinti, kad skaitmeninė transformacija duotų naudos kiekvienam piliečiui ir įmonei.

Iš programos lėšų bus remiami plataus užmojo projektai, kuriais šie skaitmeniniai pajėgumai ir naujausios skaitmeninės technologijos bus geriausiai panaudojamos viešajam interesui tokiose srityse kaip sveikatos priežiūra, viešasis administravimas, teismai ir švietimas, užtikrinant sprendimų prieinamumą ir sąveikumą visoje ES.

Siekiant užtikrinti pasitikėjimą skaitmeniniais produktais ir paslaugomis, labai svarbus kibernetinis saugumas. Atsižvelgiant į kibernetinių išpuolių greitį ir plitimo mastą, kibernetinio saugumo klausimas turi būti sprendžiamas Europos lygmeniu. ES lygmens investicijomis bus užtikrinta viešojo ir privačiojo sektorių galimybė naudotis saugesne infrastruktūra ir galimybė gauti priemonių ir ekspertinių žinių, reikalingų norint imtis veiksmų, susijusių su išpuolių šaltiniu ir plitimu, taip pat priemonių, padedančių susekti išpuolius ir užkirsti jiems kelią. Tokios investicijos padės užtikrinti pajėgumą saugoti piliečius, valdžios sektorių ir įmones visoje ES.

2. TIKSLAI

Siekiant spartinti Europos skaitmeninę transformaciją ir didinti Europos tarptautinį konkurencingumą, turi būti:

- ▶ **didinamas pajėgumas** tokiose srityse kaip itin našus skaičiavimas, kibernetinis saugumas, dirbtinis intelektas ir skaitmeniniai įgūdžiai;
- ▶ užtikrinama, kad **skaitmeninės technologijos plačiau paplistų ir būtų kuo geriau panaudojamos** viešajame ir privačiajame sektoriuose, kur esama rinkos nepakankamumo (pavyzdžiui, mažosiose ir vidutinėse įmonėse);
- ▶ **derinama ES, valstybių narių ir regioninė politika ir telkiami** privatieji ir pramonės ištekliai siekiant didinti investicijas ir užtikrinti stipresnę sąveiką.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Programą centralizuotai administruos Komisija. Ji bus suskirstyta į penkias tarpusavyje susijusias ir viena kitą papildančias sritis.

- 1) Siekiant sukurti integruotą, visų pirma viešojo intereso srityse naudotą Europos superkompiuterių ekosistemą (įskaitant aparatinę įrangą, programinę įrangą ir taikomąsias programas), bus vykdomas bendras **itin našaus skaičiavimo** ir duomenų apdorojimo infrastruktūros pirkimas.
- 2) Bus didinamas tiek viešojo administravimo institucijų, tiek įmonių pajėgumas užtikrinti **kibernetinį saugumą**. Tai bus daroma: i) perkant pažangius sprendimus, įrangą, priemones ir duomenis; ii) suteikiant daugiau galimybių naudotis bandymų ir sertifikavimo infrastruktūra; iii) teikiant techninę pagalbą ir ekspertines žinias.
- 3) Bus įsigytos **dirbtiniam intelektui** skirtos atvirosios platformos ir bendra duomenų erdvė. Jomis bus leista naudotis skaitmeninių inovacijų centruose visoje ES – tai suteiks galimybę mažosioms įmonėms ir vietos novatoriams naudotis bandymų infrastruktūra ir semtis žinių.
- 4) **Aukšto lygio skaitmeninių įgūdžių** srityje studentams ir technologijų specialistams bus suteikta galimybė baigti su pažangiosiomis skaitmeninėmis technologijomis (duomenų analizės, robotikos, dirbtinio intelekto, blokų grandinės technologijos, kibernetinio saugumo, itin našaus skaičiavimo, kvantinės kompiuterijos ir kt.) susijusius mokymus. Taip pat bus siūlomi specializuoti mokymo kursai ir stažuotės įmonėse, kuriose naudojamos pažangiosios technologijos.
- 5) Didelio masto skaitmeninių technologijų diegimo projektai padės **bendrojo viešojo intereso sritims įžengti į skaitmeninį amžių**. Siekiant užtikrinti, kad sukurti sprendimai būtų plačiai prieinami ir sąveikūs, ir kartu testuoti pagal ankstesnes programas vykdytą veiklą ir toliau teikti pagal jas teiktas paslaugas, šie projektai bus įgyvendinami derinant valstybių narių ir ES investicijas. Taip pat bus teikiama parama mažosioms ir vidutinėms įmonėms siekiant, kad jos dalyvautų skaitmeninės transformacijos veikloje, visų pirma tokiose srityse kaip dirbtinis intelektas.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Skaitmeninės Europos programa ne tik padės kurti bendrąją skaitmeninę rinką apskritai, bet ir suteiks galimybę padidinti skaitmeninį pajėgumą ir užtikrinti technologijų paplitimą tokiu mastu, koks reikalingas siekiant įgyvendinti įvairias kitas ES programas. Daugelyje sričių, pavyzdžiui, sveikatos priežiūros, viešojo administravimo, teisingumo ir švietimo, šia programa bus prisidedama prie ES pastangų skatinti teikti veiksmingas ir modernias viešąsias paslaugas. Teikiant paramą dinamiškam ekonomikos sektoriui, taip pat bus prisidedama prie ekonomikos augimo skatinimo programų ir pramonės politikos. Kuriant

saugią skaitmeninių paslaugų aplinką bus prisidedama prie visos su skaitmenine ekonomika susijusios veiklos, o kibernetinio saugumo srityje šia programa bus konkrečiai papildoma iš **Vidaus saugumo fondo** finansuojama veikla.

Programai savo ruožtu bus naudingi pagal **programą „Europos horizontas“** vykdomos mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos laimėjimai. Bus skatinamas laipsniškas šių laimėjimų integravimas į viešojo intereso sritis ir komercinis jų naudojimas. Pagal **Europos infrastruktūros tinklų priemonę** bus remiamas fizinės ryšio infrastruktūros, reikalingos paslaugoms, sukurtoms pagal Skaitmeninės Europos programą, teikti, plėtojimas. Mažosioms ir vidutinėms įmonėms bei vietos novatoriams skirti skaitmeninių inovacijų centrai ir koordinuotas regioninių viešojo administravimo institucijų skaitmeninimas padės didinti tarpusavio sąveikumą ir užtikrinti sąveiką su nacionalinėmis ir (arba) regioninėmis programomis, finansuojamomis iš **Europos struktūrinių ir investicijų fondų**. Bus surengtas atviras konkursas dėl dotacijų, skirtų skaitmeninių inovacijų centrams visuose Europos regionuose sukurti, kad mažosioms įmonėms būtų suteikta galimybė naudotis dirbtiniam intelektui skirta bandymų infrastruktūra ir semtis žinių ir taip būtų palengvinta jų skaitmeninė transformacija.

Bus skatinama užtikrinti ir konkrečią sąveiką su kitomis inovacijoms skirtomis priemonėmis, pavyzdžiui, su **Europos inovacijos ir technologijos instituto** veikla ir su **Europos regioninės plėtros fondo** paramos priemonėmis. Pažangia skaitmeninių galimybių programa prisidedama prie **„Europos socialinio fondo+“** ir programos **„Erasmus+“** tikslų, nes ja siekiama spręsti atotrūkio tarp naujų skaitmeninių technologijų specialistų paklausos ir pasiūlos problemą.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	9 194

BENDROJI RINKA

Bendrosios rinkos programa

Pagal naują **Bendrosios rinkos programą** remiamas veiksmingas bendrosios rinkos veikimas, užtikrinant institucijų bendradarbiavimą, ir remiamas paslaugų teikimas gyventojams ir įmonėms, visų pirma mažosioms ir vidutinėms įmonėms. Pagal ją taip pat remiamas ES standartų ir taisyklių nustatymas tokiose srityse, kaip antai pateikimas į rinkas ir galimybė gauti finansavimą, vartotojų apsauga, maisto sauga, kova su pinigų plovimu, konkurencija, statistika, finansinė atskaitomybė ir auditas. Ši programa apima tokias sėkmingas programas, kaip antai mažosioms ir vidutinėms įmonėms skirtą programą COSME ir Statistikos programą. Ją papildys vidaus rinkos valdymo priemonės ir paslaugos, pvz., portalas „Jūsų Europa“, „Jūsų Europos patarėjas“, Vidaus rinkos informacijos paslauga ir bendrosios rinkos problemų veiksmingo sprendimo tinklas SOLVIT.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Bendroji rinka yra kertinis ES akmuo. Ji toliau teikia daug naudos – gyventojai ir įmonės ją labiausia vertina ir šioje srityje Europos Sąjungai kelia didelius reikalavimus. ES lygmens parama yra būtina siekiant užtikrinti **veiksmingą bendrosios rinkos veikimą**. Tai reiškia, kad būtina užtikrinti gerą valdymą ir didelę jos taisyklių kokybę ir aktualumą. Šia parama taip pat užtikrinama, kad gyventojams ir įmonėms bus suteiktos tinkamos priemonės ją suprasti ir pasinaudoti jos teikiama nauda.

Kad bendra rinka gerai veiktų, piliečiai turi būti informuoti, o vartotojams ir įmonėms, visų pirma mažosioms įmonėms, kurios sukuria du trečdalius darbo vietų Europoje, turėtų būti suteikta daugiau teisių. Atsižvelgiant į nuolat didėjančią tarpvalstybinės veiklos mastą, spartų technologijų vystymąsi ir naujų produktų / paslaugų / praktikos atsiradimą, didesnius vartotojų lūkesčius ir visuomenei kylančias tarpvalstybines problemas, būtini nuolatiniai koordinuojami ES lygmens veiksmai, siekiant spręsti **dvejopą uždavinį**. Pirma – spręsti tebesančią bendrosios rinkos **susiskaidymo** problemą stiprinant bendradarbiavimą, naudojant prevencinius mechanizmus, užtikrinant taisyklių laikymąsi, teikiant konsultacijas ir informaciją apie teises ir galimybes. Antra – **pritaikyti** ES taisykles ir standartus ir jų laikymąsi prie kylančių sudėtingų problemų. Šios problemos visų pirma susijusios su bendru jau nusistovėjusių tendencijų – prekybos skaitmeninimo ir globalizacijos – poveikiu, esant tikimybei, kad didės trečiųjų šalių konkurencinis spaudimas.

Apsauga nuo maisto saugai kylančių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių gali būti veiksminga ir rezultatyvi tik kai ji koordinuojama ES lygmeniu. Šiose srityse ES pridėtinė vertė padidėja dėl vienodų standartų ir vienodos vartotojų apsaugos visoje ES.

Visoje ES mažoms įmonėms taip pat kyla bendrų problemų, su kuriomis nesusiduria didelės įmonės, ir šios problemos trukdo mažoms įmonėms pasinaudoti bendrosios rinkos teikiama nauda. ES parama reikalinga toms kliūtims pašalinti.

2. TIKSLAI

Kad bendra rinka gerai veiktų ir būtų orientuota į ateitį, reikia imtis intervencinių veiksmų siekiant **vartotojams suteikti daugiau teisių, o įmonėms ir valdžios institucijoms** sudaryti galimybę visapusiškai pasinaudoti rinkos integracija ir atvėrimu. Ši programa padės sustiprinti jų gebėjimus atstovauti savo interesams ir juos ginti.

Joje bus atsižvelgta į specifinius įmonių, visų pirma mažųjų ir vidutinių įmonių, poreikius skirtingais jų vystymosi etapais, kad būtų galima geriau pasinaudoti bendrosios rinkos galimybėmis, įskaitant galimybę patekti į sparčiai augančias rinkas už ES ribų ir į pasaulines vertės grandines.

Pagal programą bus stiprinamas reguliavimo srities ir administracinis bendradarbiavimas tarp valstybių narių ir Komisijos. Pagal ją bus didinami valstybių narių veiksmų vykdymo užtikrinimo pajėgumai, siekiant didesnės konvergencijos / integracijos, pasitikėjimo bei veiksmingos kliūčių prevencijos ir piliečių apsaugos.

Ji leis nustatyti aukštos kokybės ir veiksmingas taisykles ir standartus. Už bendrosios rinkos teisės aktų vykdymą atsakingiems subjektams ji suteiks tvirtų įrodymų ir tinkamas priemones, kad būtų galima spręsti naujas ir vis dažniau tarpvalstybines problemas. Pagal programą bus užtikrintas bendradarbiavimas su tarptautiniais partneriais siekiant suderinti tarptautinius standartus ir propaguoti ES politikos interesus.

Ja bus užtikrinama aukšto lygio gyvūnų sveikata ir gerovė ir augalų sveikata taip apsaugant vartotojus ir aplinką, ir pasirengimas krizėms ir reagavimas į jas, efektyvi oficialioji kontrolė, kurie paskatins ekonomikos augimą, darbo vietų kūrimą ir saugumą ir taip laiduos tinkamą bendrosios rinkos veikimą ir didesnį ES konkurencingumą.

Pagal ją bus parengti ir išplatinti kokybiški Europos statistiniai duomenys, kurie yra būtini priimančiam visų sričių politikos sprendimus ir vertinant ES iniciatyvų veiksmingumą ir poveikį.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Integruojant įvairias su bendrąja rinka susijusias centralizuotai Komisijos administruojamas priemones į vieną programą siekiama sumažinti dubliavimą, padidinti sąveiką ir palengvinti ryšių palaikymą ir tinklų kūrimą su visomis įvairių suinteresuotųjų subjektų grupėmis. Toks veiklos konsolidavimas suteikia didesnės ekonominės naudos ir leidžia veiksmingiau panaudoti lėšas.

Paskolų garantijos mažosioms ir vidutinėms įmonėms bus suteiktos iš atitinkamos „InvestEU“ fondo atšakos. Siekiant sumažinti naudos gavėjams ir administracijoms tenkančią naštą bus vis dažniau taikomas supaprastintas išlaidų apmokėjimas (fiksuotosios normos, fiksuotosios sumos ir fiksuotieji vieneto įkainiai). Bus skatinama naudotis e. viešaisiais pirkimais ir e. dotacijomis tiesioginio valdymo atveju ir galimybe fondų tiesioginį valdymą perduoti vykdomosioms įstaigoms. Pagal būsimą programą lėšas bus galima kilnoti viename ramstyje ir perkelti iš vieno ramsčio į kitą.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Bus užtikrintas šios programos ir bendradarbiavimo veiklos, remiamos atitinkamai pagal programas „Fiscalis“ ir „Muitinė“, kurios yra labai svarbios siekiant sustiprinti ES bendrąją rinką, koordinavimas. Skaitmeninės Europos programa užtikrins skaitmeninę sąveiką ir infrastruktūrą, kurių reikia įvairioms ES programoms, įskaitant Bendrosios rinkos programą. Intervenciniais veiksmais, kuriais siekiama palengvinti darbuotojų ir jaunimo judumą pagal priemonę „Europos socialinis fondas+“ ir programą „Erasmus+“, bus skatinamas laisvas asmenų judėjimas – viena iš svarbiausių bendrosios rinkos laisvių. Be to, vykdant Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšomis finansuojamą tarpvalstybinę ir tarptautinę veiklą, kuria siekiama bendradarbiauti ekonomikos srityje, taip pat stiprinama bendroji rinka. Be to, pagal šią programą mažosios įmonės bus skatinamos pasinaudoti pažangiomis inovacijomis

ir kitais sprendimais, parengtais pagal kitas pavyzdines ES programas, kaip antai programą „**Europos horizontas**“ ir **Kosmoso programą**. Remiant veiklą, susijusią su bendrovių teise, sutarčių teise, kova su pinigų plovimu ir vartotojų politika, pagal būsimą Bendrosios rinkos programą bus kuriama sąveika su **Teisingumo, teisių ir vertybių fondu**, prisidedant prie ES teisingumo erdvės kūrimo, piliečiams ir įmonėms suteikiant vienodas teises kreiptis į teismą, teisminių institucijų darbuotojams surengiami tinkami mokymai siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi bendrovių teisės ir vartotojų apsaugos teisės aktų.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	6 089*
iš jų:	
Konkurencingumas ir mažosios ir vidutinės įmonės (COSME)	3 000*
Maisto sauga	1 680
Statistika	552
Finansinės paslaugos	528
Vartotojai	188
Konkurencingumas	140

* Į šį paketą įtraukti 2 mlrd. EUR, numatyti iš „InvestEU“ fondo.

Pastaba. Pateikiama suapvalinta, todėl netiksli bendra suma.

BENDROJI RINKA

ES kovos su sukčiavimu programa

ES kovos su sukčiavimu programa remiamos valstybių narių pastangos **užkirsti kelią Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiam sukčiavimui ir su juo kovoti.**

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Atsakomybė už ES finansinių interesų apsaugą tenka tiek valstybėms narėms, tiek visai ES. ES netoleruoja sukčiavimo ir privalo apsaugoti savo biudžetą, ypač laikmečiu, kai trūksta išteklių. Sukčiavimo ir pažeidimų rizika yra didžiausia biudžeto išlaidų atžvilgiu. Sukčiavimo rizika daro poveikį ir ES biudžeto pajamoms, ypač dviem svarbiems įplaukų šaltiniams – muitams ir pridėtinės vertės mokesčiui (PVM), kuriuos surenka valstybės narės. Muitų sąjungoje, kurioje prekės laisvai juda tarp valstybių narių, nacionalinės tyrimų tarnybos taip pat privalo suvienyti pajėgas, koordinuoti tyrimus ir keistis informacija.

Europos masto programa sudaro palankias sąlygas tarpvalstybiniam bendradarbiavimui ir informacijos mainams. Ji suteikia galimybę ne tik veiksmingiau naudoti išteklius, nei numatoma pagal nacionalinius ir (arba) regioninius intervencinius veiksmus toje pačioje srityje, bet ir geriau tuos išteklius planuoti bei stebėti.

2. TIKSLAI

Pagal ES kovos su sukčiavimu programą numatoma techninė įranga ir mokymo veikla, reikalingi (bendroms) kovos su sukčiavimu operacijoms ir tyrimams vykdyti. Be to, pagal šią programą numatomos naujos elektroninės struktūros, kuriomis naudodamosi valstybės narės galės veiksmingai kovoti su sukčiavimu ir glaudžiai bendradarbiauti su ES institucijomis ir organais, kaip antai Europos prokuratūra.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Pagal ES kovos su sukčiavimu programą įvairūs kovos su sukčiavimu rėmimo veiksmai bus finansuojami daugiausia dotacijų ir viešųjų pirkimų forma. Daugiausia dėmesio programoje skiriama techninės įrangos pirkimui, konferencijoms, mokymo veiklai ir naudos gavėjų (daugiausia nacionalinių institucijų) geriausios praktikos mainams. Be to, siekiant remti savitarpio pagalbos teikimą ir muitinių bendradarbiavimą kovojant su sukčiavimu, visų pirma užtikrinant muitinių informacijos mainus tarp valstybių narių, ES ir trečiųjų valstybių, pagal programą bus teikiamas finansavimas įprastoms informacinėms sistemoms ir duomenų bazėms. Taip pat pagal programą numatyta finansuoti valstybių narių pranešimą apie pažeidimus.

Pagal ES kovos su sukčiavimu programą bus iškart finansuojamos dvi dabartinės iniciatyvos: kovai su sukčiavimu, korupcija ir pažeidimais skirta programa „Hercule III“ ir Kovos su sukčiavimu informacinė sistema, visų pirma skirta savitarpio pagalbai, susijusiai su muitinės reikalais. Pagal programą bus toliau finansuojama Pažeidimų valdymo sistema, šiuo metu teikiama kartu su Kovos su sukčiavimu informacine sistema.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

ES kovos su sukčiavimu programa papildys esamas kovos su sukčiavimu priemones ir padės reaguoti į būsimus ES finansinių interesų apsaugos srities pokyčius ir sunkumus, visų pirma susijusius su Finansinių interesų apsaugos direktyva, kurią valstybės narės turi perkelti į nacionalinę teisę iki 2019 m. liepos mėn. Ja taip pat bus numatyta visapusiškai sąveika su **Europos prokuratūra**, 2020 m. pabaigoje pradėsiančia tirti sukčiavimo atvejus, susijusius su ES biudžetu, ir vykdyti susijusį baudžiamąjį persekiojimą. Programa leis išvengti dubliavimosi, padidins veiksmingumą ir suteiks daugiau lankstumo reaguoti į naujus tyrimo prioritetus.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	181

BENDROJI RINKA

FISCALIS – bendradarbiavimo mokesčių klausimais programa

„Fiscalis“ yra Sąjungos bendradarbiavimo programa, nacionaliniams **mokesčių administratoriams suteikianti galimybę rengti informaciją, surinkti praktinę patirtį ir keistis šia informacija bei patirtimi.**

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Palaikydama valstybių narių mokesčių administratorių bendradarbiavimą ir teikdama ekonomiškai efektyvius ir sąveikius IT sprendimus, kuriuos kitu atveju valstybės narės turėtų kurti savarankiškai, programa „Fiscalis“ padeda Sąjungoje užtikrinti sklandų mokesčių sistemų veikimą.

Programa užtikrina Europos pridėtinę vertę, nes padeda kovoti su mokestiniu sukčiavimu, mokesčių slėpimu ir vengimu, didina teisingumą mokesčių srityje ir skaidrumą, palaiko bendrosios rinkos veikimą ir konkurencingumą. Šių tikslų veiksmingiausia siekti bendrais Sąjungos ir valstybių narių lygmens veiksmais.

2. TIKSLAI

Programa „Fiscalis“ orientuota į veiksmingų mechanizmų, įskaitant informacinių technologijų priemonių, nustatymą siekiant tobulinti mokesčių administravimą ir administracinį bendradarbiavimą, visų pirma nacionaliniams mokesčių administratoriams suteikiant veiksmingesnių kovos su mokestiniu sukčiavimu ir mokesčių slėpimu priemonių ir kartu palengvinant mokestinių prievolių vykdymą. Apskritai programa padeda užtikrinti tinkamą Sąjungos mokesčių sistemų veikimą, t. y.

- ▶ padeda **užkirsti kelią mokestiniam sukčiavimui, mokesčių slėpimui bei vengimui ir kovoti su jais;**
- ▶ padeda gyventojams ir įmonėms (įskaitant mažąsias ir vidutines įmones) **išvengti nereikalingos administracinės naštos** vykdant tarpvalstybines operacijas;
- ▶ sudaro sąlygas visapusiškai naudotis **bendrosios rinkos** potencialu ir puoselėti Sąjungos konkurencingumą;
- ▶ skatina ir palaiko bendrą Sąjungos požiūrį **tarptautiniuose forumuose.**

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Dėl veiklos, vykdomos pagal šią programą, pobūdžio ir orientavimo į naudos gavėjus (mokesčių administratorius) programa „Fiscalis“ ir toliau bus vykdoma taikant tiesioginį valdymą. Taigi bus galima tikslingai ir tinkamai paskirstyti lėšas ir kartu sparčiai prisitaikyti prie naujų prioritetų ir poreikių.

Programos įgyvendinimas bus dar labiau supaprastintas – dotacijų atveju bus kuo dažniau naudojamos fiksuotosios sumos ir vieneto įkainiai. Į šios programos įgyvendinimo procedūras taip pat bus įtrauktos viešojo pirkimo sutartys.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Pagal programą „Fiscalis“ numatyta sąveika su kitomis programomis, kaip antai programa „Muitinė“, visų pirma elektroninių sistemų, programų valdymo ir bendrų veiksmų srityse, ir **Skaitmeninės Europos programa**. Taip pat numatytas papildomumas su nauja struktūrinių reformų programa, apimančia pagalbą mokesčių administratoriams.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	270

BENDROJI RINKA

MUITINĖ – bendradarbiavimo muitinių klausimais programa

Pagal programą „Muitinė“ remiamas **muitinių** darbas ir **bendradarbiavimas**, taip apsaugant Sąjungos ir jos valstybių narių finansinius ir ekonominius interesus. Programa didina bendrosios rinkos integravimą.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Sąjungoje muitinėms suteikta išimtinė kompetencija, o jų srities ES teisės aktai yra labiausiai suderinti. Tačiau už jų veiklą atsako valstybės narės. Todėl siekiant didesnės veiklos integracijos būtinas glaudus bendradarbiavimas, suteikiantis skirtingų valstybių narių muitinėms galimybę veikti kaip vienam subjektui. Be to, jis bus naudingas siekiant teisingai surinkti muitus (sudarančius 15 proc. ES biudžeto, t. y. 20 mlrd. EUR 2016 m.), importo pridėtinės vertės mokesčius ir akcizus. Daugelis muitų srities veiksmų yra tarpvalstybinio pobūdžio, todėl pavienės valstybės narės negali jų įgyvendinti veiksmingai ir efektyviai.

Programa „Muitinė“ nustatoma nacionalinių mokesčių administratorių Sąjungos bendradarbiavimo sistema, taip pat apimanti ir informacinių technologijų reikalus. Muitinių bendradarbiavimas vyksta labai saugiam specialiam ryšių tinklui, naudojant įvairiausias tarpusavyje sujungtas sąveikas transeuropines elektronines sistemas, kuriomis naudojasi nacionalinės muitinės, taip pat ir keisdamosi informacija su ekonominės veiklos vykdytojais. Sukurta sistema yra gerokai ekonomiškai efektyvesnė, nei būtų tuo atveju, jei kiekviena valstybė narė turėtų įsidiesti atskirą bendradarbiavimo sistemą, veikiančią dvišaliu ar daugiašaliu pagrindu.

2. TIKSLAI

Pagal šią programą siekiama **remti muitinių vykdomą darbą** saugant Sąjungos ir valstybių narių finansinius ir ekonominius interesus. Pagal programą **supaprastinama administracinė aplinka** tarptautiniams veiklos vykdytojams, įskaitant prekiautojų ir muitinių komunikacijos skaitmeninimą. Be to, pagal programą **sustiprinamas gyventojų saugumas ir apsauga**, atliekamas muitinių modernizavimas. Programa iš esmės padės optimizuoti visus muitų sąjungos aspektus, todėl ES, kaip prekybos partnerio, patrauklumas ir patikimumas globaliame pasaulyje išaugs.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Programos tikslų bus siekiama tiesiogiai valdomais viešaisiais pirkimais ir dotacijomis, skirtais sąveikių transeuropinių elektroninių sistemų kūrimui ir bendriems veiksams. Programos įgyvendinimą bus siekiama dar labiau supaprastinti – dotacijų atveju kuo dažniau naudoti fiksuotąsias sumas ir vieneto įkainius. Į šios programos įgyvendinimo procedūras taip pat bus įtrauktas ekspertų išlaidų kompensavimas.

Vienartinio duomenų pateikimo principu grindžiami muitinių informacijos mainai dar labiau supaprastins muitų srities veiksmus. Be to, geresnės sąlygos informacijos mainams ir saugesnės paslaugos pasiūlys saugi naujos kartos tinklo infrastruktūra.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Veiklos, įgyvendinimo procedūrų ir tikslinės naudos gavėjų visumos požiūriais programa glaudžiai susijusi su programomis „Fiscalis“ ir „Pericles“ bei **ES kovos su sukčiavimu programa**. Be to, ji turės bendrų sąlyčio taškų su **Skaitmeninės Europos programa**, pagal kurią kuriami elektroninės sistemos architektūros ir infrastruktūros sprendimai, todėl atsiras galimybių racionalizuoti abiejų sistemų veiksmus ir naudotis masto ekonomija. Bendradarbiavimas vykdant abi programas jau vyksta – kuriami tam tikri elektroninių sistemų elementai. Taip pat esama sąsajų su **Integruoto sienų valdymo fondu**, konkrečiai su **Muitinio tikrinimo įrangos** elementu, padėsiančiu nacionalinėms muitinėms vykdyti viešuosius įrangos pirkimus, ir su Vidaus saugumo fondu. Galiausiai ši programa ir **techninės paramos priemonė** taip pat papildo viena kitą teikdamos pagalbą muitinių administratorių gebėjimams tobulinti.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	950

KOSMOSAS

Europos kosmoso programa

Pagal Kosmoso programą finansuojamas **Europos kosmoso infrastruktūros** ir susijusių paslaugų diegimas ir eksploatavimas.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Kosmoso infrastruktūra padeda teikti paslaugas, kurios tapo nepamainoma europiečių kasdienio gyvenimo dalimi, kai jie naudojami mobiliaisiais telefonais, vairuoja mašiną ar ieško kokios nors vietos su navigacijos sistema, skrenda lėktuvu arba plaukia laivu. Ji taip pat padeda užtikrinti žmonių apsaugą (pvz., leidžia geriau įvertinti gaivalinių nelaimių poveikį ir valdyti reagavimą į jas), aplinkos ir svarbiausių ekonominių sistemų (jėgainių, banko operacijų, saugių ryšių) apsaugą. Atsirandant naujoms kosmoso technologijoms ir inovatyvioms paslaugoms, tampa vis svarbiau turėti pačią moderniausią kosmoso infrastruktūrą.

Bet kuri viena valstybė narė neturi tiek finansinių ir techninių pajėgumų, kad galėtų pati finansuoti palydovų tinklą ir vykdyti kosmoso programas. Be to, jeigu kiekviena valstybė narė sukurtų savo leidimo įrenginius, palydovus arba reguliavimo standartus, būtų iššvaistyti ištekliai, o sritis susiskaidžiusi. Kosmosas yra strateginis sektorius, kuriame ES turi užtikrinti savo pramonės pirmavimą ir savarankiškumą, kad išliktų pasaulinio masto veikėja. Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo ES pavesta užduotis parengti Europos kosmoso politiką, paremtą Europos kosmoso programa.

2. TIKSLAI

Europos kosmoso programa užtikrinama, kad ES visapusiškai išnaudotų ekonomines ir socialines kosmoso sektoriaus galimybes.

- ▶ Užtikrinti **esamos kosmoso infrastruktūros ir paslaugų tęstinumą ir kurti naujas**. Esama trijų pavyzdinių ES programų: „Copernicus“, pagal kurią užtikrinamas Žemės stebėjimas; ES nuosava pasaulinė palydovinės navigacijos sistema „Galileo“ ir signalų tikslinimo sistema EGNOS, teikianti navigacijos paslaugas aviacijos, jūrų ir sausumos transporto naudotojams. Siekiant toliau teikti duomenis ir inovatyvias paslaugas, reikia leisti į kosmosą naujus palydovus, atlikti sausumos infrastruktūros techninę priežiūrą ir ją modernizuoti.
- ▶ Užtikrinti **inovatyvų Europos kosmoso sektorių, kad jis galėtų konkuruoti pasaulio mastu**. Pagal programą remiamas pramonės konkurencingumas, tarptautinimas ir gebėjimų ugdymas visuose kosmoso pramonės vertės grandinės segmentuose nuo stiprios palydovų gamybos pramonės iki dinamiško galutinės grandies paslaugų sektoriaus ir užtikrinamas ES strateginis savarankiškumas kosmoso srityje. Pagal ją taip pat skatinama perduoti technologijas į ne kosmoso sektorius ir kurti našias sąsajas su kitų sektorių technologijomis.
- ▶ Sustiprinti ES pajėgumą turėti **garantuotą prieigą prie kosmoso ir kosmoso paslaugų**. Kosminiai pajėgumai yra tokie strategiškai svarbūs, kad ES turi sumažinti priklausomybę nuo išorės subjektų palydovų konstravimo, paleidimo ir valdymo srityje. Europos Sąjungai reikia išsaugoti veiksmų laisvę ir savarankiškumą priiman

sprendimus. Todėl pagal Kosmoso programą remiamos ES pastangos kurti inovacijas, siekiant išlikti konkurencinga paleidimo įrenginių sektoriuje ir kosmoso sektoriuje apskritai. Pagal šią programą užtikrinama kosmose skriejančių palydovų geresnė apsauga ir sekimas (kosmoso stebėjimas ir sekimas, informuotumas apie padėtį kosmose) ir saugus palydovinis ryšys ES ir nacionalinėms valdžios institucijoms.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Didžioji Kosmoso programos dalis bus įgyvendinama vykdant viešuosius pirkimus. Tam tikri konkretūs veiksmai bus perduoti agentūroms ir tarptautinėms institucijoms, visų pirma Europos pasaulinės palydovinės navigacijos sistemos agentūrai (GSA) ir Europos kosmoso agentūrai. Be to, tinkamais atvejais bus svarstomi papildomi įgyvendinimo mechanizmai, pvz., viešojo ir privačiojo sektorių bei viešojo sektoriaus subjektų partnerystės.

Pagal būsimą programą numatyta visa su kosmosu susijusi veikla bus reglamentuojama vienu reglamentu. Taip bus užtikrintas didesnis nuoseklumas, matomumas ir biudžeto lankstumas. Dėl tokio racionalizavimo turėtų padidėti našumas, tad bus lengviau diegti naujas su kosmosu susijusias paslaugas.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Kosmoso programa sudarys galimybę vykdyti keleto sričių ES politiką. Ji leis pagerinti gamtinių išteklių, klimato kaitos ir migracijos maršrutų stebėseną. Pagal ją bus remiamas pažangių ir tvarių transporto sprendimų diegimas ir tikslusis ūkininkavimas. Ji padės užtikrinti Sąjungoje didesnę saugumą. Programa sukurs naujų verslo galimybių, taip Europos Sąjungoje bus sukurta daugiau darbo vietų, sparčiau augs ekonomika ir didės investicijos. Siekiant remti Paryžiaus klimato susitarimą, nepriklausomi pasaulyje išmetamo anglies dioksido kiekio stebėsenos ir patvirtinimo pajėgumai leis Europai prisiimti pasaulio lyderės vaidmenį kovojant su klimato kaita ir plėtojant žaliąją ir tvarią ekonomiką. Bus užtikrintas Kosmoso programos ir programos „Europos horizontas“ papildomumas ir sąveika, visų pirma su kosmosu susijusių mokslinių tyrimų ir inovacijų kūrimo srityje. Galiausiai, Kosmoso programa padės įgyvendinti saugumo ir gynybos prioritetus, kadangi kosmoso pajėgumų naudojimas yra dvejopo pobūdžio (t. y. civiliniais ir kariniais tikslais).

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	16 000

REGIONINĖ PLĖTRA IR SANGLAUDA

Europos regioninės plėtros fondas ir Sanglaudos fondas

Europos regioninės plėtros fondas ir Sanglaudos fondas remia Europos Sąjungos ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą. Šie fondai skirti likusiems Europos regionų ir šalių skirtumams mažinti. Iš Europos regioninės plėtros fondo labiau remiamos struktūrinė pertvarka ir ekonominės permainos, o iš Sanglaudos fondo daugiau investuojama į aplinką ir transporto infrastruktūrą. Kartu su Europos socialiniu fondu šie fondai yra Europos Sąjungos sanglaudos politikos finansavimo šaltiniai.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Dideli ES regionų ekonominiai ir socialiniai skirtumai trukdo darniai Sąjungos plėtrai. Remdamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 174 straipsniu, Sąjunga siekia mažinti regionų plėtros lygio skirtumus ir remti nepalankiausias sąlygas turinčių regionų plėtrą. Sanglaudos politika – tai ir europiečių tarpusavio solidarumo išraiška, ir **didžiausių investicijų reikalaujanti ES politika**. Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo parama, skatinanti ekonominę mažiausiai išsivysčiusių regionų konvergenciją, stiprina bendrąją rinką ir suteikia naujų galimybių visos Sąjungos darbuotojams, vartotojams ir įmonėms. Europoje daugiau ir mažiau išsivystę regionai tarp šalių yra pasiskirstę nevienodai, todėl jų skirtumams mažinti skirtos politinės priemonės turi būti parengtos aukštesniu už nacionalinį lygmeniu.

Sanglaudos politika remia valstybių narių ekonomines permainas. Ji taip pat labai svarbi, kai reikia švelninti ekonominius ir finansinius sukrėtimus ir stabilizuoti viešąsias investicijas fiskalinio konsolidavimo laikotarpiu.

Europos regioninės plėtros fondas ir Sanglaudos fondas plėtrą remia bendrai finansuodami investicijas į mokslinius tyrimus ir inovacijas; klimato kaitą ir aplinką; paramą smulkiąjam verslui; visuotinės ekonominės svarbos paslaugas; telekomunikacijų, energetikos ir transporto infrastruktūrą; sveikatos, švietimo, kultūros ir socialinę infrastruktūrą; tvarią miestų plėtrą ir pažangiuosius kaimus. Buvo įrodyta, kad jei šių dviejų fondų nebūtų, valstybėse narėse ir regionuose, net ir labiau išsivysčiusiuose, būtų investuojama tik į kelias iš šių sričių. Maža to, nebūtų naudojamosi fondų veiklai sukurta sistema, tai yra **daugiametė programa, partnerystės principu** ir nustatytomis **pažangiosios specializacijos strategijomis**.

Iš Europos regioninės plėtros fondo taip pat finansuojamas geriausias Europos pridėtinės vertės pavyzdys – programos **INTERREG**. Jos skirtos **tarpvalstybiniam, tarptautiniam ir tarpregioniniam bendradarbiavimui** visoje Europoje remti ir suteikia valstybėms narėms ir regionams galimybę bendras problemas spręsti dirbant drauge nepaisant sienų.

Jau daugiau kaip dvidešimt metų iš Europos regioninės plėtros fondo skiriamas specialus finansavimas tarpvalstybinėms **Šiaurės Airijos ir Airijos pasienio regiono** taikos ir susitaikymo programoms. Komisija ketina pasiūlyti tęsti šių programų įgyvendinimą išsaugant jų valdymo sistemas.

2. TIKSLAI

2021–2027 m. laikotarpiu Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo parama padės valstybėms narėms mažinti jų ekonominius, socialinius ir teritorinius skirtumus, vykdamas intervencinius veiksmus, kuriais siekiama penkių tikslų:

- ▶ **Pažangesnė Europa:** skatinti konkurencingumą, skaitmeninę transformaciją, verslumą ir inovacijas (įskaitant integracinį augimą ir socialines įmones), gerinti verslo aplinką ir taip padėti pramonei prisitaikyti prie globalizacijos, žiedinės ekonomikos ir klimato kaitos keliamų iššūkių;
- ▶ **Žalesnė Europa be anglies dioksido: perėjimas prie švarios ir teisingos energetikos,** siekiant padidinti energijos vartojimo efektyvumą; padėti pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos; skatinti naudoti atsinaujinančiąją energiją; skatinti naujoviškai naudoti mažo anglies dioksido kiekio technologijas, remti žaliąsias ir mėlynąsias investicijas, įskaitant investicijas į tausų gamtos išteklių valdymą, žiedinę ekonomiką, prisitaikymą prie klimato kaitos ir jo švelninimą;
- ▶ **Geriau sujungta Europa: judumo, energijos ir regioninės IRT jungtys,** siekiant plėtoti regioninius tinklus ir sistemas, kuriais būtų užtikrintas darnusis transportas, pažangieji energijos tinklai ir skaitmeninė prieiga prie didelės spartos linijos, kad būtų galima sustiprinti vietos, regionines ir tarpvalstybines jungtis, taip pat saugumo sumetimais;
- ▶ **Socialiai atsakingesnė Europa: Europos socialinių teisių ramsčio principų taikymas,** visų pirma susijusių su mokymusi visą gyvenimą, švietimo ir mokymo infrastruktūra, taip pat sveikatos priežiūros, kultūros ir socialine infrastruktūra;
- ▶ **Piliečiams artimesnė Europa: užtikrinti tvarią ir integruotą plėtrą,** vykdamas vietos iniciatyvas, kuriomis skatinamas miesto, kaimo ir pakrantės vietovių augimas ir socialinė ir ekonominė vietos lygmens plėtra.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Fondų veikla įgyvendinama taikant partnerystės su valstybėmis narėmis bei jų regionais principą ir pasidalijamojo valdymo principą. Tokia partnerystė reikalauja aktyvaus nacionalinių, regioninių ir vietos suinteresuotųjų subjektų, taip pat pilietinės visuomenės dalyvavimo. Ji padeda užtikrinti, kad būtų prisiimama atsakomybė už tikslus ir pasiekimus, ir piliečiams artimesnę Europą. Partnerystė taip pat padeda sustiprinti nacionalines, regionines ir vietos administravimo institucijas.

Supaprastintas ir veiksmingesnis požiūris į įgyvendinimą bus svarbiausias naujų reglamentų pasiūlymų aspektas ir apims toliau nurodytus pakeitimus, įsigaliosiančius nuo 2021 m.:

- ▶ mažesnė administracinė našta, naudojant sąsajas ir suvienodinant visiems fondams taikomas įgyvendinimo taisykles, padidinant tarpusavio pasitikėjimą auditu ir sudarant galimybę toliau naudoti turimas valdymo ir kontrolės sistemas;
- ▶ diferencijuota įgyvendinimo tvarka, supaprastinant gerai įgyvendinamų programų valdymo ir kontrolės sistemas;
- ▶ didesnis lankstumas, leidžiamas per laikotarpio vidurio peržiūrą, siekiant prireikus pakoreguoti paskutiniųjų programavimo metų prioritetus ir taip atsižvelgti į naujus

prioritetus bei įvertinti pažangą, padarytą įgyvendinant su investicijomis susijusias konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, ir veiklos rezultatus;

- ▶ dažnesnis finansinių priemonių naudojimas, įskaitant savanorišką dalyvavimą naujo „InvestEU“ fondo veikloje;
- ▶ daugiau dėmesio rezultatams nei išlaidoms.

Padidinus bendro finansavimo nacionalinės dalies normą bus užtikrinta didesnė atsakomybė ir stipresnis politikos poveikis vietos lygmeniu.

Per tam tikrą laiką bus užtikrintas stabilesnis ir labiau numatomas mokėjimų profilis. Atsižvelgiant į tai, kad dar reikia išmokėti labai daug 2014–2020 m. laikotarpio įsipareigojimų, bus nustatyta mažesnė išankstinio finansavimo norma. Vėl įvedus „n+2“ taisyklę, taip pat bus užtikrintas geresnis finansų valdymas ir ankstesnė programavimo laikotarpio pradžia.

Siekiant maksimalaus sanglaudos politikos poveikio, materialios investicijos turės būti derinamos su neprivalomomis priemonėmis, visų pirma darbuotojų gebėjimų ugdymo priemonėmis. Siekiant šio tikslo, programose bus galima derinti iš „Europos socialinio fondo+“, Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo teikiamą paramą.

Santykinis bendrasis vidaus produktas vienam gyventojui išliks pagrindiniu lėšų paskirstymo kriterijumi, tačiau bus atsižvelgta ir į tokius veiksnius kaip nedarbas, klimato kaita ir migrantų priėmimas ir (arba) integracija.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Visiems toliau nurodytiems pasidalijamojo valdymo fondams bus taikomos bendros taisyklės (išdėstytos Bendrųjų nuostatų reglamente): **Europos regioninės plėtros fondui, Sanglaudos fondui, „Europos socialiniam fondui+“, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai, Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui, Prieglobsčio ir migracijos fondui, Vidaus saugumo fondui ir Integruoto sienų valdymo fondui.** Taip bus suderintos taisyklės ir padidintas šių fondų veiklos nuoseklumas ir sąveika.

Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo veikla bus labiau derinama su **Europos ekonominės politikos koordinavimo semestru**, o tai padidins jo regioninį aspektą. Sudarant fondų programas ateinančio laikotarpio pradžioje ir viduryje bus remiamasi per Europos semestrą atlikta išsamia valstybių narių problemų analize. Ši analizė bus paversta veiksmų gairėmis, pagal kurias bus planuojama ir stebima trumpojo, vidutiniojo ir ilgojo laikotarpio fondų veikla. Bus išlaikyta *ex ante* sąlygų ir makroekonominių sąlygų sistema. Per Europos semestrą Komisija ir valstybės narės (visų pirma nacionalinėmis reformų programomis) užtikrins paramos struktūrinėms reformoms finansavimo iš sanglaudos politikos fondų ir naujosios **Reformų rėmimo programos** koordinavimą ir papildomumą.

Sanglaudos politika inovacijoms skirs dar daugiau dėmesio. Programų **ERASMUS+** ir **„Europos Horizontas“** papildomumas bus stiprinamas suvienodinant atitinkamas taisykles, išplečiant pažangumo ženklo sistemą ir sugriežtinant su tuo susijusią *ex ante* sąlygą. Pažangios specializacijos strategijos sąvoka bus dar labiau išplėtotą.

Transeuropinių transporto tinklų projektai ir toliau bus finansuojami pagal pasidalijamojo valdymo principą iš Sanglaudos fondo ir tiesioginio valdymo principą pagal **Europos infrastruktūros tinklų priemonę**. Šiuo tikslu iš Sanglaudos fondo Europos infrastruktūros tinklų priemonei bus pervesta 11 mlrd. EUR.

Siekiant, kad investicijoms į aplinką skirtos fondų lėšos būtų įsisavinamos kuo optimaliau, bus užtikrinta sąveika su **aplinkos ir klimato politikos programa LIFE**, visų pirma su LIFE strateginiais integruotais projektais.

Siekiant spręsti migracijos keliamus uždavinius, ilgalaikiai integracijos poreikiai bus tenkinami iš visų sanglaudos politikos fondų, o trumpojo laikotarpio poreikiai – iš **Prieglobsčio ir migracijos fondo**.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	273 000
iš jų:	
Europos regioninės plėtros fondui	226 308
iš jų:	
Investicijoms į ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą	215 172
Europos teritoriniam bendradarbiavimui	9 500
Atokiausiems regionams ir retai apgyvendintoms vietovėms	1 637
Sanglaudos fondui	46 692
iš jų įnašas EITP transporto sektoriui	11 285

Pastaba. Pateikiamos suapvalintos, todėl netikslios bendros sumos.

REGIONINĖ PLĖTRA IR SANGLAUDA

Parama Kipro turkų bendruomenei

Programos tikslas – palengvinti Kipro susivienijimą skatinant Kipro turkų bendruomenės ekonominę vystymąsi.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

ES turi išskirtines galimybes teikti politinę ir ekonominę paramą salos susivienijimui skatinti. 2004 m. Kiprui stojant į ES, ši pareiškė esanti pasiryžusi „nutraukti Kipro turkų bendruomenės izoliaciją ir, skatindama Kipro turkų bendruomenės ekonominę plėtrą, paspartinti Kipro suvienijimą“. Todėl ES ne tik remia derybas, kuriomis siekiama visapusiškai išspręsti Kipro klausimą, bet ir teikia paramą įgyvendindama bendrą ES pagalbos Kipro turkų bendruomenei programą.

2. TIKSLAI

Programos tikslas – palengvinti Kipro susivienijimą skatinant Kipro turkų bendruomenės ekonominę vystymąsi, visų pirma ekonominę salos integraciją, abiejų bendruomenių tarpusavio ryšių bei ryšių su ES gerinimą ir pasirengimą taikyti ES *acquis*. Programa siekiama penkių tikslų: a) plėtoti ir atkurti infrastruktūrą; b) skatinti socialinę ir ekonominę vystymąsi; c) skatinti sutaikinimą, įgyvendinti pasitikėjimo stiprinimo priemones ir remti pilietinę visuomenę; d) priartinti Kipro turkų bendruomenę prie ES ir e) rengti Kipro turkų bendruomenę priimti ir įgyvendinti ES *acquis*, kai Kipro problema bus visapusiškai išspręsta.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Programą tiesiogiai įgyvendina Europos Komisija. Kai kuriuos projektus netiesioginio valdymo tvarka įgyvendina tarptautinės organizacijos arba valstybių narių agentūros.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Atsižvelgiant į konkrečią Kipro turkų bendruomenės padėtį, tai atskira ES programa, neturinti sąsajų su kitomis ES priemonėmis, nors, kai įmanoma, jos įgyvendinimą siekiama koordinuoti su kitais paramos teikėjais.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	240

EKONOMINĖ IR PINIGŲ SĄJUNGA

Reformų rėmimo programa

Reformų rėmimo programos paskirtis – remti **struktūrinių reformų įgyvendinimą valstybėse narėse**. Siekiant modernizuoti Europos ekonomiką, didinti atsparumą ir skatinti didesnę konvergenciją Europos ekonominėje ir pinigų sąjungoje, būtina įgyvendinti struktūrines reformas.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Reformų rėmimo programa padeda didinti sanglaudą, atsparumą, konkurencingumą ir našumą, remia darbo vietų kūrimą, investicijas ir augimą. Tokiu būdu ji stiprina socialines ekonomines struktūras Europos Sąjungoje ir spartina valstybių narių ekonominę ir socialinę konvergenciją. Šiam tikslui siekti pagal programą teikiama techninė ir finansinė parama šioms reformoms įgyvendinti valstybėse narėse.

Nors struktūrinių reformų įgyvendinimas valstybėse narėse ir toliau yra nacionalinės kompetencijos dalykas, krizės laikmetis parodė, kad dėl valstybių narių, ypač turinčių bendrą valiutą, ekonomikas siejančių stiprių ryšių vienoje valstybėje narėje vykdomos reformos yra svarbios kitoms valstybėms narėms, todėl negali būti vien nacionaliniu reikalu. Ekonominės politikos koordinavimas ES lygmeniu sustiprintas vykdant Europos semestrą, taip pat ir siekiant daugiau dėmesio skirti euro zonos prioritetams, tačiau konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų įgyvendinimas valstybėse narėse nevienodas. Pagal šią programą bus teikiama papildoma parama per Europos semestrą nustatytoms reformoms įgyvendinti. Taip bus prisidėta prie valstybių narių ekonominės ir socialinės veiklos rezultatų gerinimo ir atsparumo didinimo. Todėl programos poveikis bus jaučiamas ne tik nacionaliniu lygmeniu – teigiamą šalutinį poveikį pajus ir visa Sąjunga.

Programa padės įveikti struktūrinio pobūdžio nacionalinių reformų sunkumus. Be to, ji sudarys sąlygas valstybėms narėms naudotis masto ekonomija ir keistis geriausia praktika. Dažnai valstybės narės susiduria su panašiais iššūkiais ir praktinėmis kliūtimis, susijusiomis su reformų įgyvendinimu. Pagal programą bus įsteigtas ES masto praktinės patirties tinklas, kurio privalumais galės naudotis visos valstybės narės. Jis skatins valstybių narių ir Komisijos abipusį pasitikėjimą ir gilins jų bendradarbiavimą. Pagal programą numatomas kitų Sąjungos programų politikos sričių papildomumas ir sąveika su jomis regionų, nacionaliniu, Sąjungos ir tarptautiniais lygmenimis, visų pirma papildomos politikos gairės, teikiamos per Europos semestrą.

2. TIKSLAI

Programos paskirtis – skatinti ir remti struktūrinių reformų įgyvendinimą valstybėse narėse. Siekiama modernizuoti Europos ekonomiką, didinti atsparumą ir skatinti didesnę konvergenciją Europos ekonominėje ir pinigų sąjungoje, didinant konkurencingumą ir našumą, remiant darbo vietų kūrimą, investicijas ir augimą. Šalyse, naudojančiose bendrą valiutą, ir valstybėse narėse, kurios rengiasi įsivesti eurą, ypač svarbu užtikrinti atsparią ekonomiką ir socialines struktūras, nes tai sudarys sąlygas sklandžiam pereinamajam laikotarpiui ir dalyvavimui euro zonoje.

Pagal programą siekiama remti įvairiausias reformas, visų pirma nustatytas per Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą. Konkrečiai naudojant šią programą bus galima

įveikti iššūkius, nurodytus konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose. Dėmesys skiriamas toms reformoms, kurios gali labiausiai prisidėti prie valstybių narių ekonomikos atsparumo ir daryti teigiamą šalutinį poveikį kitoms valstybėms narėms. Tai produktų ir darbo rinkų reformos, mokesčių reformos, kapitalo rinkų plėtrai skirtos reformos, verslo aplinkos gerinimo reformos ir viešojo administravimo reformos.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Programą sudaro trys atskiros viena kitą papildančios priemonės:

- ▶ Pagal **reformų įgyvendinimo priemonę** bus remiamos valstybių narių įgyvendinamos struktūrinės reformos, nustatytos per Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą. Ši priemonė bus vykdoma taikant tiesioginį valdymą. Pagal ją valstybei narei, įvykdžiusiai su Komisija suderintus reformų įsipareigojimus, bus išmokamas finansinis įnašas. Reformas savanoriškai siūlys valstybės narės, atsižvelgdamos į problemas, nustatytas įgyvendinant Europos semestrą. Tokios reformos yra ypač svarbios valstybėms narėms, kurioms būdingas perviršinis disbalansas. Valstybės narės pateiks išsamų priemonių sąrašą, jų įgyvendinimo etapus ir užbaigimo per ne daugiau kaip trejus metus tvarkaraštį. Po Komisijos ir valstybės narės dialogo Komisija priims sprendimą (įgyvendinimo aktą), kuriame nustatys valstybės narės vykdytinus reformų įsipareigojimus (kartu su etapais, tikslais ir tvarkaraščiu) ir skirtą finansinį įnašą. Valstybės narės praneš apie padarytą pažangą savo nacionalinėse reformų programose, pateikiamose per Europos semestrą.
- ▶ Pagal **konvergencijos priemonę** valstybėms narėms, pageidaujančioms prisijungti prie euro zonos ir per nustatytą laikotarpį padariusioms akivaizdžią pažangą siekiant įsivesti bendrą valiutą, bus teikiama speciali finansinė ir techninė parama. Pagal šią priemonę siekiama remti reformų, skirtų padėti pasirengti sėkmingam dalyvavimui euro zonoje, įgyvendinimą. Techninės paramos paraiškos pagal šią priemonę bus teikiamos pagal tas pačias taisykles, kurios galioja jas teikiant pagal techninės paramos priemonę. Valstybių narių teikiamiems pasiūlymams dėl reformų įsipareigojimų siekiant gauti finansinę paramą pagal konvergencijos priemonę bus taikomos tokios pačios taisyklės, kaip ir nustatytosios reformų įgyvendinimo priemonei. Konvergencijos priemonei numatytos lėšos bus pervedamos reformų įgyvendinimo priemonei, jeigu iki 2023 m. pabaigos reikalavimus atitinkanti valstybė narė nesiims reikiamų veiksmų paramai pagal konvergencijos priemonę gauti.
- ▶ **Techninės paramos priemonė** pakeis dabartinę struktūrinių reformų rėmimo programą ir, valstybių narių prašymu, teiks joms individualizuotą techninę paramą institucinių, administracinių ir augimą skatinančių struktūrinių reformų įgyvendinimui. Priemonės paskirtis – teikti praktinę paramą vietose visą reformos proceso ir (arba) jo etapų laikotarpį. Parama bus teikiama tiesiogiai naudojant Komisijos personalo praktinę patirtį arba kartu su kitais techninės paramos teikėjais. Priklausomai nuo projekto tai galėtų būti nacionalinių administracijų, tarptautinių organizacijų, privačių įmonių ir konsultacinių firmų ekspertai, taip pat privačiojo sektoriaus ekspertai. Parama valstybėms narėms teikiama koordinuotai visose politikos srityse, taikant integruotą požiūrį visuose sektoriuose, tačiau nepamirštant valstybės narės perspektyvos.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Programa veiksmingai papildys **sanglaudos politiką** ir Europos semestrą ir sustiprins jų ryšį. Kartu su kitomis naujomis priemonėmis, kaip antai **Europos investicijų stabilizavimo priemone**, programa bus vykdoma įgyvendinant visuotinį siekį modernizuoti ES sistemą ir remti stabilią Europos ekonominę ir pinigų sąjungą.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	25 000
iš jų:	
reformų įgyvendinimo priemonė	22 000
konvergencijos priemonė	2 160
techninės paramos priemonė	840

EKONOMINĖ IR PINIGŲ SĄJUNGA

Europos ekonominei ir pinigų sąjungai skirta Europos investicijų stabilizavimo priemonė

Europos investicijų stabilizavimo priemonė padės švelninti asimetrinių sukrėtimų poveikį ir neleis neigiamam šalutiniam poveikiui plisti į kitas valstybes nares.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Ekonominės ir pinigų sąjungos stiprinimas yra bendras prioritetas. Tam reikia ryžtingų valstybių narių veiksmų, bet šio tikslo galima siekti ir teikiant tinkamą paramą ES biudžeto lėšomis pagal politikos koordinavimo priemones.

ES biudžeto lėšomis socialinės ir ekonominės konvergencijos didinimo siekis buvo remiamas visada. Reaguojant į kraštutines aplinkybes ES lygmens skolinimo pajėgumas pastaraisiais metais buvo padidintas. Tačiau iki šiol parama makroekonominėi krizei įveikti, teikiama, pavyzdžiui, naudojant Europos finansinės padėties stabilizavimo priemonę ir mokėjimų balanso priemonę, buvo ribota, bet naudinga ES biudžeto kompetencija, o pati Europos struktūrinių ir investicijų fondų veikla darė stabilizuojantį poveikį patiriančioms sunkumų valstybėms narėms.

Visos šalys skirtingos, o tikimybė patirti sukrėtimus priklauso nuo ekonomikos dydžio ir struktūros. Vis dėlto krizė išryškino, kokios ribotos atskiroms euro zonos valstybėms narėms prieinamos priemonės stiprių asimetrinių sukrėtimų poveikiui atlaikyti, – kai kurios valstybės narės ilgainiui prarado galimybę gauti sau finansavimą iš rinkos. Kai kuriais atvejais tai lėmė užsitęsusi ekonomikos nuosmukį ir neigiamą šalutinį poveikį kitoms valstybėms narėms. Taip įvyko dėl stiprios euro zonos ir (kiek mažiau) ES ekonomikų tarpusavio priklausomybės. Todėl galimybė išvengti šio neigiamo šalutinio poveikio naudojant naują priemonę euro zonos lygmeniu būtų akivaizdžiai naudinga ir visai ES sukurtų pridėtinę vertę.

Ši nauja Europos investicijų stabilizavimo priemonė skirta konkrečiai euro zonos šalims, tačiau esama galimybių joje dalyvauti ir kitoms šalims. Stiprių asimetrinių sukrėtimų atveju naujoji priemonė papildė nacionalinių biudžetų atliekamą stabilizavimo vaidmenį. Atsižvelgiant į pagrindinį nacionalinių biudžetų vaidmenį ekonomikoje, jie ir toliau išliks pagrindine fiskalinės politikos priemone, kuria valstybės narės naudosis prisitaikydamos prie kintančių ekonominių aplinkybių. Todėl valstybėms narėms reikia toliau kaupti ir išlaikyti pakankamus fiskalinius rezervus, ypač ekonominio pakilimo laikotarpiu, kaip numatyta Stabilumo ir augimo pakte, ir pasinaudoti ekonomikos politika siekiant išvengti makroekonominio disbalanso. Nuosmukio laikotarpiu valstybės narės pirmiausia naudosis automatinėmis stabilizavimo priemonėmis ir diskrecine fiskaline politika pagal paktą. Tik jei šių rezervų ir stabilizavimo priemonių nepakaktų, stiprių asimetrinių sukrėtimų atveju būtų leista naudotis Europos investicijų stabilizavimo priemone Europos lygmeniu.

2. TIKSLAI

Pagal Europos investicijų stabilizavimo priemonę siekiama teikti išteklius sukrėtimą patiriančiai valstybei narei. Tai galėtų daryti poveikį atitinkamos valstybės narės deficito ir (arba) skolos pozicijai.

Europos investicijų stabilizavimo priemonė bus atskira, tačiau papildys dabartinės ES viešųjų finansų rinkinio priemones. Europos investicijų stabilizavimo priemone bus galima naudotis

tik jei bus vykdomi griežti tinkamumo kriterijai, kad ši priemonė padėtų vykdyti patikimą fiskalinę ir ekonominę politiką ir sumažinti neatsakingo elgesio riziką.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Europos investicijų stabilizavimo priemonė padeda užtikrinti ir palaikyti nacionalinį investicijų lygį. Dažniausiai sunkmečiu nacionaliniuose biudžetuose pirmiausia sumažinamos investicijos, dėl ko ilgainiui daromas neigiamas poveikis našumui ir augimui.

Pagal Europos investicijų stabilizavimo priemonę bus derinamos ne didesnės kaip 30 mlrd. EUR koncesinės kompensacinės paskolos iš ES biudžeto ir dotacijos, skirtos palūkanų sąnaudoms padengti. Ilgainiui bus parengtos dvi papildomos paramos linijos, atsakomybė už kurias gali tekti Europos stabilumo mechanizmui ar būsimam Europos valiutos fondui, taip pat galimam savanoriškojo draudimo mechanizmui, kurį turi nustatyti valstybės narės. Pagal Europos investicijų stabilizavimo priemonę teikiamos dotacijos bus finansuojamos euro zonos valstybių narių įnašais, lygiais pinigų politikos pajamų (senjoražo) daliai. Europos investicijų stabilizavimo priemone pageidaujančios naudotis euro zonai nepriklausančios valstybės narės turėtų prisidėti prie šios priemonės finansavimo pagal Europos Centrinio Banko kapitalo pasirašymo raktą.

Galimybė pasinaudoti Europos investicijų stabilizavimo priemone teikiama pagal tinkamumo kriterijus ir sutartą jos naudojimo mechanizmą. Galimybė pasinaudoti šia priemone turėtų būti suteikta tik toms valstybėms narėms, kurios laikotarpį iki stipraus asimetrinio sukrėtimo laikėsi ES ekonominės ir fiskalinės priežiūros sistemos. Taip bus išvengta neatsakingo elgesio rizikos ir papildomai skatinama laikytis patikimos fiskalinės ir struktūrinės politikos. Priemonė bus taikoma automatiškai ir skubiai pasiekus iš anksto nustatytus parametrus.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Europos investicijų stabilizavimo priemonė yra atskira, tačiau papildo dabartines ES viešųjų finansų rinkinio priemones. Ji užpildo spragą tarp, viena vertus, dabartinių iš ES biudžeto finansuojamų priemonių, skirtų darbo vietoms, ekonomikos augimui ir investicijoms, ir, kita vertus, ypatingais atvejais teikiamos finansinės Europos stabilumo mechanizmo arba būsimos Europos valiutos fondo pagalbos.

Kartu su kitomis naujomis priemonėmis, kaip antai **Reformų rėmimo programa**, Europos investicijų stabilizavimo priemonė bus vykdoma įgyvendinant visuotinį siekį modernizuoti ES sistemą ir remti stabilią ekonominę ir pinigų sąjungą.

5. ORIENTACINĖ METINĖ SUMA

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Palūkanų subsidija	600*

* Palūkanų subsidija bus finansuojama išorės asignuotosiomis pajamomis iš euro zonos valstybių narių įnašų, lygių pinigų politikos pajamų (*senjoražo*) daliai.

EKONOMINĖ IR PINIGŲ SĄJUNGA

PERICLES – euro apsauga nuo klastojimo

ES programa „Pericles“ yra skirta **euro apsaugai nuo klastojimo ir susijusio sukčiavimo** Europos Sąjungoje ir už jos ribų.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Euro apsauga yra ypač svarbi ekonominės ir pinigų sąjungos veikimui, todėl, be abejo, privalo būti užtikrinama ES lygmeniu. Bendros Europos valiutos, kaip viešosios gėrybės, apsaugai būdingas **tarptautinis aspektas**, todėl ši apsauga peržengia atskirų valstybių narių interesus ir atsakomybės sritis. Dėl tarpvalstybinės euro apyvartos ir organizuoto nusikalstamumo, susijusio su euro klastojimu, nacionalines apsaugos sistemas būtina papildyti siekiant užtikrinti vieningą tarptautinį bendradarbiavimą ir reaguoti į kylančius tarptautinius pavojus. Siekiant užtikrinti euro apsaugą nuo klastojimo, programa skatinamas **tarptautinis ir tarpvalstybinis bendradarbiavimas** Europos Sąjungoje ir **tarptautiniu mastu**. Visų pirma šis bendradarbiavimas yra orientuotas į kovą su konkrečiomis kylančiomis grėsmėmis (pavyzdžiui, juodoju tinklu) ir santykius su tam tikrais **išorės partneriais**, kaip antai dialogą su kovojančiomis su klastojimu institucijomis arba paramą euro apsaugos veiklai šalyse, kuriose yra euro klastojimo židiniai. Prie tarpvalstybinių temų priskiriami ir antrosios kartos euro monetų inovatyvių apsaugos priemonių moksliniai tyrimai.

2. TIKSLAI

Programa „Pericles“, grindžiama prevencijos, baudžiamųjų priemonių ir bendradarbiavimo ramsčiais, siekiama **stiprinti gebėjimus** ir remti **mainus, pagalbą ir mokymą**, skirtus euro banknotų ir monetų apsaugai nuo klastojimo ES ir už jos ribų.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Įgyvendinimą supaprastinti padės paraiškų ir atitinkamų dokumentų teikimas internetu. Įgyvendinimo mechanizmai išliks stabilūs, nes lėšos naudojamos dotacijoms kompetentingoms nacionalinėms institucijoms (policijai, centriniais bankams, teismams ir monetų kalykloms), suinteresuotoms įgyvendinti veiksmus, ir tiesiogiai Komisijos įgyvendinamų veiksmų finansavimui.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Išskirtinę tarptautinę ir daugiadisciplinę programos „Pericles“ veiklą ir orientavimąsi į gebėjimų stiprinimą papildė **Vidaus saugumo fondas**, skirtas nusikalstamumo prevencijai ir kovai su juo, bei pastangos užkirsti kelią su terorizmu, organizuotu nusikalstamumu ir elektroniniais nusikaltimais siejamam klastojimui ir nusikaltimams aplinkai ir su jais kovoti. Taip pat egzistuoja programos sąveika su **Techninės pagalbos ir informacijos mainų programa**, pagal kurią remiama veikla, susijusi su kova su euro klastojimu šalyse kandidatėse. Galiausiai programa papildė ir kitus ekonominės ir pinigų sąjungos srities veiksmus, visų pirma naujoms euro zonos narėms skirtą **konvergencijos priemonę**.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	8

INVESTAVIMAS Į ŽMONES, SOCIALINĘ SANGLAUDĄ IR EUROPOS VERTYBES

„Europos socialinis fondas+“

Europos socialinis fondas yra pagrindinė **investavimo į žmogiškuosius išteklius** ES priemonė siekiant tvarios ekonominės plėtros. Fondas padeda žmonėms kelti kvalifikaciją arba persikvalifikuoti ir taip **rasti geresnį darbą**, užtikrina teisingesnę darbo pasiūlą visiems ES gyventojams ir skatina **socialinę įtrauktį**. Taip prisidedama siekiant 2030 m. darnaus vystymosi tikslų.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Atsižvelgiant į Sutartimi nustatytus galimybes įsidarbinti, kokybiško švietimo ir socialinės sanglaudos tikslus, ES finansavimas į žmogiškųjų išteklių plėtrą yra vienas iš konkrečių ES pridėtinės vertės pavyzdžių. Įkurtas 1957 m. Europos socialinis fondas investuoja į žmones, skatina daugiau piliečių įgyti geresnę kvalifikaciją, konkrečiais veiksmais skatina lygybę, socialinį teisingumą ir socialinę pažangą, rodydamas piliečiams, kad ES gali suteikti jiems galių ir juos apsaugoti. Europos socialinių teisių ramstyje, paskelbtame 2017 m. lapkričio mėn. Geteborgo socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime, primenama būtinybė pirmiausia atsižvelgti į žmones ir toliau plėtoti Sąjungos socialinį aspektą. Jame pabrėžiami tokių sričių, kaip lygių galimybių ir sąlygų patekti į darbo rinką, deramų darbo sąlygų ir socialinės apsaugos bei įtraukties, bendrieji principai.

ES finansavimas gali suaktyvinti nacionalines poveikio priemones sprendžiant šias labai svarbias užimtumo ir socialines problemas. Europos socialinis fondas taip pat kuria pridėtinę vertę išplėstine parama konkrečioms grupėms (kaip antai jaunimui ir labiausiai skurstantiems asmenims), taip pat remdamas inovacijas, eksperimentus, bendrą tarptautinį bendradarbiavimą, pajėgumų stiprinimą ir keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais. Yra duomenų, kad už kiekvieną eurą, ES lygmeniu išleistą užimtumo ir socialinėms investicijoms, gaunama rezultatų daugiau negu už tris eurus (didesnis užimtumo lygis, mokyklos nebaigimo prevencija ir skurdo mažinimas). Visų pirma krizės laikotarpiu fondas padėjo išlaikyti viešąsias investicijas, valstybėms narėms vykdant biudžeto konsolidaciją.

Pastaroji ekonomikos ir socialinė krizė išryškino poreikį dar labiau stiprinti ekonominę ir socialinę atsparumą ir didinti socialinę konvergenciją, kadangi globalizacija, demografiniai pokyčiai, naujos technologijų ir našumo paradigmos keičia mūsų gyvenimą ir darbą. Fondas gali užtikrinti svarbią paramą sprendžiant šias problemas, be kita ko, ir didinti pagal Europos semestrą vykdomų reformų poveikį, užtikrindamas atitinkamą finansavimą. Be jo paramos nebūtų išplėtos svarbios priemonės, skirtos krizės padariniams švelninti ir ekonomikos ir rinkos institucijų atsparumui didinti.

2. TIKSLAI

„Europos socialinis fondas+“ remia Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimą. Tokiu būdu įveikiamas esamas socialinės politikos srities finansavimo priemonių susiskaidymas ir dabartinio pobūdžio „Europos socialinio fondo+“, Jaunimo užimtumo iniciatyvos, Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo, Užimtumo ir socialinių inovacijų programos ir Sveikatos programos ištekliai bei veikimo sritys sutelkiami į vieną supaprastintą, visapusę, lankstesnę priemonę, kuria siekiama šių ES prioritetų:

- ▶ skatinti reformas, kuriomis **didinamas ekonominis ir socialinis atsparumas ir socialinė konvergencija, sveikatos sistemų ir visuomenės sveikatos politikos** prieinamumas, atsparumas ir veiksmingumas, visų pirma supaprastinus ir geriau suderinus programų sudarymą su kiekvienai šaliai skirtomis rekomendacijomis atsižvelgiant į Europos semestro procesą;
- ▶ investuoti į **švietimą ir įgūdžių ugdymą** (ypač pagrindinių skaitmeninių įgūdžių) siekiant prisitaikyti prie esamų ir būsimų ekonomikos poreikių, skatinti **užimtumą** aktyviais veiksmais, suteikiant asmenims, ypač jaunimui ir ilgalaikiams bedarbiams, galių integruotis (arba sugrįžti) į darbo rinką ir sprendžiant naujos sveikatos rizikos, susijusios su kintančiu darbo pobūdžiu, problemas;
- ▶ ypač daug dėmesio bus skiriama **migrantų** padėčiai ir jų integravimui į darbo rinką;
- ▶ skatinti **socialinę įtrauktį**, užtikrinti aukštą sveikatos apsaugos lygį, užkirsti kelią **skurdui ir nelygybei** ir kovoti su jais;
- ▶ ES masto partnerystės ryšiais **remti darbo jėgos judumą ir socialines inovacijas**;
- ▶ mažinti **galimybių naudotis visuomenės sveikatos paslaugomis ir kokybiška sveikatos priežiūra** nelygybę valstybėse narėse, **apsaugoti žmones nuo didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai** išvengiant sveikatos krizių ir kovojant su jomis, suteikiant galių sveikatos sistemoms, ypač pabrėžiant jų skaitmeninę transformaciją, remti ES sveikatos teisės aktus.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Vienas iš pagrindinių „Europos socialinio fondo+“ elementų yra **supaprastintas ir veiksmingesnis veiklos vykdymas** siekiant trijų tikslų: mažinti administracinę naštą, užtikrinti reikiamą lankstumą reaguojant į netikėtas socialines problemas ir daugiau dėmesio skirti rezultatams negu išlaidoms. Veiklai daugiausiai bus taikomas pasidalijamasis valdymas, bet taip pat, kiek labiau ribotai, tiesioginis valdymas. Priemonėmis bus siekiama greičiau pradėti įgyvendinti naujas programas, taip užtikrinant stabilesnį ir geriau numatomą mokėjimų profilį per visą laikotarpį.

Administracinė našta bus sumažinta taikant vienintelį taisyklių rinkinį, kuriuo suderinamos visų Europos struktūrinių ir investicinių fondų įgyvendinimo taisyklės, mažinant tikslinių grupių ir veiksmų dubliavimąsi, didinant tarpusavio pasitikėjimą auditais ir supaprastinant programavimo sistemą, palaikant iniciatyvą pratęsti esamų valdymo ir kontrolės sistemų taikymą.

„Europos socialinis fondas+“ taps lankstesnis, kad geriau reaguotų į **netikėtas socialines problemas ir nenumatytas galimybes**. Finansuojant supaprastintos procedūros bus taikomos iš dalies keičiant programų pasirinkimą, įdiegiant fondo finansinio valdymo taisykles, pagal kurias bus galima standartizuoti išlaidas ir taip užtikrinti paramos gavėjams vietoje daugiau galimybių ir lankstumo.

Be to, ES finansavimo atveju bus dar daugiau dėmesio skiriama rezultatams. Standartizuotai taikant „standartinį supaprastintą išlaidų apmokėjimą“ bus lengviau gauti ES finansavimą, sumažės kontrolės išlaidos, o programos valdymo dėmesys bus sutelkiamas į rezultatų siekimą. Fondo veikimą dar labiau pagerins naujos nuostatos skirti mokėjimus remiantis rezultatais ir atitiktimi sąlygoms. Veiklos vietoje efektyvumą ir politikos poveikį taip pat padės gerinti didesnis nacionalinis bendras finansavimas.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Visiems toliau nurodytiems pasidalijamojo valdymo fondams bus taikomos bendros taisyklės (išdėstytos Bendrųjų nuostatų reglamente): **Europos regioninės plėtros fondui, Sanglaudos fondui, „Europos socialiniam fondui+“, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai, Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui, Prieglobsčio ir migracijos fondui, Vidaus saugumo fondui ir Integruoto sienų valdymo fondui.** Taip bus suderintos taisyklės ir padidintas šių fondų veiklos nuoseklumas ir sąveika.

„Europos socialinis fondas+“ bus glaudžiau susietas su **ekonominės politikos koordinavimo Europos semestru**, per kurį atsižvelgiama į regioninius ypatumus. Sudarant fondų programas ateinančio laikotarpio pradžioje ir viduryje bus remiamasi per Europos semestrą atlikta išsamia valstybių narių problemų analize. Ši analizė bus paversta veiksmų gairėmis, pagal kurias bus planuojama ir stebima trumpojo, vidutiniojo ir ilgojo laikotarpio fondų veikla. Bus išlaikyta *ex ante* sąlygų ir makroekonominių sąlygų sistema. Per Europos semestrą Komisija ir valstybės narės (visų pirma nacionalinėmis reformų programomis) užtikrins paramos struktūrinėms reformoms finansavimo iš sanglaudos politikos fondų ir naujosios Reformų rėmimo programos koordinavimą ir papildomumą.

Susumavus vidutinės trukmės ir ilgalaikį „Europos socialinio fondo+“ poveikį, **Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas** remis darbuotojus, patyrusius neigiamą su globalizacija siejamų įvykių poveikį, įskaitant prekybos modelių pasikeitimą dėl trečiųjų valstybių sprendimų.

Užtikrinus, kad kitos priemonės geriau papildytų vienos kitas, būtų galima teikti integruotą paramą politikos vertės grandinei, pavyzdžiui, suteikti daugiau galimybių plėtoti programas „Erasmus+“ tarptautinius projektus pagal nacionalinės politikos sistemą remiant „Europos Socialiniam fondui+“, visų pirma skirtus nepalankioje padėtyje esantiems jaunuoliams, arba skelbti bendrus konkurencingus kvietimus raginant perkelti į nacionalinės politikos dėmesio centrą tokių novatoriškų ES programų projektų, kaip programoje „**Europos horizontas**“ išplėtotą įgūdžių ir kompetencijų darbotvarkę, rezultatus. Įgūdžių ugdymo srityje bus plėtojama sąveika su Skaitmeninės Europos programa. Be to, papildydamas Prieglobsčio ir migracijos fondo veiklą, „Europos socialinis fondas+“ remis ilgalaikę trečiųjų valstybių piliečių integraciją, įskaitant reikmes, susijusias su Europos Sąjungoje perkeltų trečiųjų valstybių piliečių integracija.

Dėl finansų inžinerijos, svarbų papildomą vaidmenį vaidins „**InvestEU**“ fondas, visų pirma skatindamas galimybes naudotis jo socialinių investicijų ir įgūdžių linija.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	101 174
iš jų:	
Europos socialinis fondas	100 000
Užimtumas ir socialinės inovacijos	761
Sveikata	413

INVESTAVIMAS Į ŽMONES, SOCIALINĘ SANGLAUDĄ IR EUROPOS VERTYBES

„Erasmus+“

Programa „Erasmus+“ **studijomis, stažuotėmis, pameistrystės programomis, jaunimo mainais, mokymu, profesiniu rengimu ir jaunimo veikla bei sporto veikla** suteikia žmonėms, ypač jaunuoliams, naujų žinių ir įgūdžių visoje Europoje ir už jos ribų. Pagal ją teikiama parama Europos šalims, siekiančioms **modernizuoti ir tobulinti savo švietimo ir mokymo sistemas**, taip pat jaunimo ir sporto politiką.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Programos esmę sudaro trys pagrindiniai veiksmi: judumas, bendradarbiavimas ir parama politikos kūrimui. „Erasmus+“ suteikia žmonėms daugiau galimybių įgyti mokymosi patirties užsienyje. Be to, ji teikia naujų galimybių palaikyti ryšius ir bendradarbiauti, taip pat stiprinti pajėgumus Sąjungoje ir su trečiosiomis valstybėmis. Ja skatinamas tarpusavio mokymasis ir keitimasis geriausios praktikos pavyzdžiais. Ja remiamos sistemų ir organizacijų inovacijos ir dalyvaujantiems individams ir institucijoms užtikrinami konkretūs rezultatai.

Atsižvelgiant į šios veiklos tarptautinį pobūdį ir taikymo sritį, ypač svarbūs yra ES lygmens veiksmi. Programa „Erasmus+“ užtikrinama judumo ir keitimosi geriausios praktikos pavyzdžiais nauda visoms valstybėms narėms ir optimali rezultatų sklaida. ES veiksmiais vietoje papildomos trūkstamos grandys, siekiant išvengti susiskaidymo, įgyvendinamos Europos be vidaus sienų galimybės, gerinamas švietimo ir mokymo sistemų skaidrumas ir palyginamumas visoje Sąjungoje. Kitos programos, kuriomis panašūs veiksmi finansuojami nacionaliniu lygmeniu, yra daug mažesnio masto ir siauresnės taikymo sritys; jos neturi pajėgumų atstoti programos „Erasmus+“ finansavimo.

Europos socialinių teisių ramstyje, kurį 2017 m. lapkričio mėn. Geteborgo socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime paskelbė trys institucijos, primenama būtinybė pirmiausia atsižvelgti į žmones ir toliau plėtoti Sąjungos socialinį aspektą. Jame pabrėžiami tokių sričių, kaip lygių galimybių ir sąlygų patekti į darbo rinką, deramų darbo sąlygų ir socialinės apsaugos bei įtraukties, bendrieji principai. Kad žmonės galėtų dalyvauti konkurencingoje darbo rinkoje, numatyti visuomenės pokyčius ir prisidėti prie atsparios ekonomikos kūrimo, jie turi turėti tinkamų žinių, įgūdžių ir kompetencijos, kurių reikia sparčiai kintančiame pasaulyje.

Todėl pagal programą „Erasmus+“ bus padedama įgyti į ateitį orientuotų žinių, įgūdžių bei kompetencijos ir jas tobulinti, kurti naujas sąjungas su susijusiais suinteresuotaisiais subjektais. Programa „Erasmus+“ taps įtraukesnė, bus sudarytos sąlygos lengviau ja naudotis, ypač nedidelėms ar bendruomeninėms organizacijoms. Ji prisidės prie to, kad daugiau jaunuolių, įskaitant vidurinių mokyklų moksleivius, galėtų keliauti mokytis į kitą šalį, įskaitant paramą esantiems nepalankioje padėtyje. Skatinant didesnę informuotumą apie ES klausimus ir aktyvų dalyvavimą visuomenėje bus lengviau spręsti nepakankamo supratimo apie ES ir jos veikimą problemas. Be to, išaugs judumo ir bendradarbiavimo Europos ir tarptautinių lygmenimis lygis ir išsiplės jo mastas.

2. TIKSLAI

Bendrasis programos tikslas – remti ES politikos tikslų švietimo ir mokymo, jaunimo ir sporto srityse įgyvendinimą, tuo prisidedant prie tvaraus ekonomikos augimo ir socialinės sanglaudos, remiant bendrą vertybių sklaidą ir stiprinant priklausymą ES jausmą.

Švietimo ir mokymo srityje tam iki 2025 m. bus sukurta **Europos švietimo erdvė**, kurioje sienos netaps kliūtimis mokymuisi, studijoms ir moksliniams tyrimams, įgyvendinant susijusias šios srities ES politikos strategijas, visų pirma **Europos naujų įgūdžių darbotvarę**, ir toliau bus įgyvendinama Paryžiaus deklaracija dėl pilietiškumo ir bendrų laisvės, tolerancijos ir nediskriminavimo vertybių skatinimo pasitelkiant švietimą.

Pagal šią programą bus remiami ir įgyvendinami veiksmai, atitinkantys atnaujintą Europos bendradarbiavimo jaunimo srityje sistemą, susiję su **mokymosi judumu**, jaunimo sektoriaus **pajėgumų stiprinimu, veiksmis, suteikiančiais jaunuoliams galių** dalyvauti, ir remiantys valstybių narių plėtojamas nacionalines jaunimo sistemas.

Ji padės plėtoti europinį sporto aspektą ir puoselėti Europos tapatybę remiantis kelionių įspūdžiais, suteikiant jaunimui „Interrail“ bilietus.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Toliau tęsdama iki šiol sėkmingai vykdytą veiklą, programa „Erasmus+“ išlaikys esamą pagrindinę integruotos, grindžiamos mokymosi visą gyvenimą principu programos struktūrą. Jos veiksmai aprėpia keletą sričių, kaip antai aukštojo mokslo, profesinio rengimo ir mokymo, vidurinio mokymo, suaugusiųjų mokymosi, jaunimo ir sporto.

Programos „Erasmus+“ biudžetą daugiausia įgyvendins nacionalinės agentūros, įsteigtos visose programos „Erasmus+“ šalyse; kiek mažesniu mastu jį įgyvendins Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomoji įstaiga ir Komisija.

Programa „Erasmus+“ sumažins administracinę naštą visiems: supaprastins procedūrą ir procesus, optimizuos elektronines priemones, kad jos būtų sąveikesnės ir lengviau naudojamos, sumažins ataskaitų teikimo ir informavimo įpareigojimų ir labiau standartizuos programų įgyvendinimą nacionalinėse agentūrose. Supaprastinus ir racionalizavus programos „Erasmus+“ įgyvendinimo sąlygas, ja bus lengviau naudotis. Programos „Erasmus+“ tarptautinės krypties įgyvendinimo mechanizmas ir taisyklės taip pat bus gerokai supaprastinti ir racionalizuoti.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Programa papildo nacionalinius ir regioninius veiksmus ir sudaro sąlygas plėtoti tikrai tarptautinio pobūdžio struktūrinį judumą, bendradarbiavimą ir politikos rėmimą.

Bus sustiprinti svarbūs „Erasmus+“ ir kitų ES priemonių, įskaitant „**Europos socialinį fondą**“ ir „**Europos horizontą**“ tarpusavio papildomumo aspektai. Be to, **Europos solidarumo korpusas** sudarys jaunimui palankesnes sąlygas dalyvauti solidarumo veikloje, užtikrinamoje sąveikos su „Erasmus+“, kadangi abi programos bus įgyvendinamos remiant Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomajai įstaigai ir nacionalinėms agentūroms.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	mln. EUR
Bendras 2021–2027 m. paketas	30 000

INVESTAVIMAS Į ŽMONES, SOCIALINĘ SANGLAUDĄ IR EUROPOS VERTYBES

Europos solidarumo korpusas

Europos solidarumo korpuso tikslas – padėti **jaunuoliams imtis solidarumo veiklos** Europoje ir už jos ribų ir taip suteikti jiems galimybių tobulinti įgūdžius, gebėjimus ir lengvinti įsidarbinimą; taip siekiama spręsti konkrečius visuomenės uždavinius.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Solidarumas Europos Sąjungoje labai svarbus, tai – viena pagrindinių jos vertybių.

Nuo 2016 m. gruodžio mėn. Europos solidarumo korpuso tikslais sutelkta visa pagal įgyvendinamas programas vykdyta susijusi veikla ir sudarytos sąlygos jaunimui imtis solidarumo veiklos. Nuo 2014 m. ES pagalbos savanorių iniciatyva ES piliečiams suteikia unikalią galimybę prisidėti prie humanitarinės veiklos trečiosiose valstybėse.

Solidarumo veiklos skatinimo nauda ES lygmeniu didžiulė. Tai dar kartą patvirtinta programos „Erasmus+“ (kol kas pagal ją suteikiama daugiausia korpuso savanoriškos veiklos galimybių) ir ES pagalbos savanorių iniciatyvos laikotarpio vidurio vertinimuose. Atsižvelgiant į šios srities finansinių išteklių stoką, įgyvendinant ES finansuojamus projektus, visų pirma susijusius su daugiašale veikla, naudojantis vien nacionaliniu finansavimu pažangos nebūtų buvę pasiekta. Norinčiųjų dalyvauti yra daugiau nei siūloma galimybių: užsienyje savanorišką veiklą yra vykdę vos 8 proc. jaunuolių. 76 proc. tų, kurie to nėra darę, teigia, kad trūksta galimybių. Apskritai daugiau kaip keturi iš dešimties jaunų europiečių norėtų dirbti, studijuoti ar mokytis kitoje ES šalyje.

Iki šiol norą imtis solidarumo veiklos užsiregistruodami Europos solidarumo korpuso portale išreiškė daugiau kaip 53 000 jaunuolių. Jei nebūtų Europos solidarumo korpuso ir ES pagalbos savanorių, būtų prarasta daug galimybių imtis solidarumo veiklos, o tai turėtų neigiamos įtakos gerovės sistemai, pažeidžiamoms bendruomenėms, jaunuolių vystymuisi ir visai visuomenei. Europos solidarumo korpusas suteiks galimybę sutelkti turimus išteklius ir žinias ir užtikrinti būtiną tvarų finansavimą ES masto problemoms spręsti vykdant solidarumo veiklą. Tam, kad solidarumo veikla šalies viduje atitiktų reikalavimus, ji turės turėti pakankamą ES matmenį, pvz., ja turės būti puoselėjama tam tikra ES politika (pvz., migracijos, aplinkos).

Europos solidarumo korpusas papildo galiojančią viešąją bei privačiąją politiką ir esamas nacionalines sistemas. Toks papildomumas užtikrintas, kadangi programa siekiama tenkinti nepatenkintus visuomenės poreikius.

2. TIKSLAI

Europos solidarumo korpuso tikslas – didinti jaunimo ir organizacijų galimybes vykdyti aukštos kokybės solidarumo veiklą. Tai padeda didinti sanglaudą ir solidarumą Europoje ir už jos ribų, remti bendruomenes ir spręsti socialines problemas. Europos solidarumo korpusas grindžiamas esama Europos solidarumo korpuso ir ES pagalbos savanorių programa; siekiama toliau nurodytų tikslų.

- Tenkinti svarbius nepatenkintus **visuomenės poreikius** įvairiose srityse, kaip antai vystymosi ir humanitarinės pagalbos, švietimo, sveikatos priežiūros, socialinės integracijos, paramos teikiant maisto produktus, stovyklų įkūrimo, migrantų bei

pabėgėlių priėmimo, paramos jiems ir jų integracijos, aplinkos apsaugos ir gaivalinių nelaimių prevencijos srityse, o drauge – padėti įgyvendinti ES tikslus šiose politikos srityse.

- ▶ **Sudaryti jaunimui** galimybių imtis Europos solidarumo veiklos ir drauge suteikti jiems **papildomų galių**. Jaunuoliai gali plėtoti žmogiškuosius ir socialinius gebėjimus ir kartu tapti nepriklausomais, aktyviais asmenimis. Be to, jie kuria savo europinę tapatybę ir didina tarpkultūrinę kompetenciją, o tai itin svarbu, atsižvelgiant į nuolatinį didelį jaunimo nedarbą kai kuriose Europos dalyse ir didėjančią tam tikrų pažeidžiamų grupių ilgalaikės socialinės atskirties riziką.
- ▶ **Didinti galimybes imtis solidarumo veiklos** ir plačiau remti visos Europos organizacijas. Tai taip pat padeda kurti įtraukias, atviras bendruomenes, padedančias užtikrinti, kad visa visuomenė taptų atsparesnė.

ES pagalbos savanorių iniciatyvos integravimas suteikia jaunimui išskirtinę galimybę parodyti solidarumą su viso pasaulio žmonėmis, kuriems reikia pagalbos, ir prisidėti prie humanitarinės pagalbos ir vystymosi veiklos trečiosiose valstybėse. Tai taip pat suteikia galimybių organizacijoms gauti techninę pagalbą ir stiprinti gebėjimus nelaimių rizikos valdymo, pasirengimo ir reagavimo srityse.

Europos solidarumo korpusas taip pat padės užtikrinti kartų solidarumą, priartinti jaunus dalyvius prie kitų kartų atstovų per projektus, kurie suteikia galimybę kurti teigiamas sąsajas ir mokytis vieniems iš kitų. Atitinkama platforma ir dalyvių tinklas bus toliau plečiami, siekiant kurti didesnę solidarumo veiklą vykdančių žmonių bendruomenę.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Europos solidarumo korpusas padės dalyviams rasti veiklos vietų solidarumo projektus vykdančiose akredituotose organizacijose. Iniciatyva bus įgyvendinama remiantis sėkmingu gerai pažįstamos programos „Erasmus+“ modeliu. Tai reiškia, kad Komisija, pagal programą „Erasmus+“ įsteigtos nacionalinės agentūros ir Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomoji įstaiga bus aiškiai pasidalijusios programos valdymo užduotis.

Humanitarinėje srityje Europos solidarumo korpuso iniciatyvos geografinė aprėptis – visos pasaulio šalys. Visų kitų savanoriškos veiklos galimybių reikmėms gali būti įtrauktos visos šiuo metu programoje „Erasmus+“ dalyvaujančios šalys. Vis dėlto stažuotčių ir darbo galimybių bus siūloma tik ES valstybėse narėse.

Toliau nurodyti aspektai, kuriuos Europos solidarumo korpusas padės užtikrinti.

- ▶ **Holistinis požiūris į solidarumą**: bus įgyvendinama viena ES priemonė, apimanti veiklą tiek Sąjungoje, tiek už ES ribų, įskaitant humanitarinį matmenį.
- ▶ **Viena bendra**, aiški ir paprasta **prieiga** prie sistemos jaunimui, besidominčiam solidarumo veikla.
- ▶ Daugiau savanorių, stažuotojų ir darbuotojų pagal **vieną priemonę**.
- ▶ **Supaprastintos** galiojančių schemų **taisyklės** ir sukurta viena įgyvendinimo procedūra.
- ▶ Mažesnės sąnaudos dėl **masto ekonomijos ir apimties** (draudimas, mokymas, ryšiai, interneto platforma ir kt.).

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Europos solidarumo korpusas leis įkurti bendrą solidarumo veiklos Europos Sąjungoje ir už jos ribų centrą. Pagal Europos solidarumo korpuso iniciatyvą bus palaikomi glaudūs ryšiai ir užtikrinama sąveika su nacionalinėmis sistemomis ir schemomis, kaip antai su pilietinės tarnybos programomis. Bus užtikrintas glaudus papildomumas ir sąveika su būsimos programos „Erasmus+“ ir „Europos socialinio fondo+“ jaunimui skirta veikla, kuria siekiama didinti jaunimo užimtumą. Bus naudojamos ir sąveika su ES aplinkos ir klimato politikos programa LIFE, visų pirma vykdant papildomuosius veiksmus strateginiams integruotiems projektams įgyvendinti.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	1 260

INVESTAVIMAS Į ŽMONES, SOCIALINĘ SANGLAUDĄ IR EUROPOS VERTYBES

Teisingumas, teisės ir vertybės

Teisingumo, teisių ir vertybių fondas yra nauja ES priemonė, sudaryta iš dviejų finansavimo programų: **Teisių ir vertybių programos**, kuria remiama **lygybė ir teisės**, ir Teisingumo programos, kuria remiama **ES teisingumo erdvės plėtra**.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Skatinant, stiprinant ir ginant ES vertybes, teises ir teisingumą prisidedama užtikrinant autentišką ir konkretų ES dalyvavimą kasdieniame žmonių gyvenime. Skatindamas ir gindamas lygybę ir teises visoje ES, skatindamas piliečių dalyvavimą politiniame ir pilietiniame gyvenime, remdamas lygybės ir nediskriminavimo skatinimo ir kovos su smurtu politiką, fondas prisideda stiprinant Europos demokratiją, jos lygybės visuomenę ir pilietines institucijas.

Skatinti ES vertybes reiškia ir jas ginti, užtikrinti aplinką, kurioje gerbiama teisinė valstybė ir teismų nepriklausomumas, kurioje didėja valstybių narių savitarpio pripažinimas ir pasitikėjimas. Tai ir yra Europos teisingumo erdvės esmė. Likusias kliūtis, trukdančias teismų bendradarbiavimui civilinėse ir baudžiamosiose bylose, ir nepakankamų ES teisės aktų įgyvendinimo problemas geriausia spręsti pasitelkus ES finansuojamas iniciatyvas.

Šios dvi Teisingumo, teisių ir vertybių fondo programos taip pat stiprins ir rems pagrindinį nevyriausybiinių organizacijų ir pilietinės visuomenės organizacijų vaidmenį skatinant ir ginant ES bendrąsias vertybes, didinant informuotumą apie jas ir prisidedant prie veiksmingo naudojimosi Sąjungos teise užtikrinamomis teisėmis.

2. TIKSLAI

Pagrindinis Teisingumo, teisių ir vertybių fondo tikslas yra palaikyti atvirą, demokratinę, įtraukią ir kūrybišką visuomenę. Juo siekiama suteikti galių piliečiams ginant ir skatinant teises ir vertybes toliau plėtojamose ES teisingumo erdvėje.

Tai užtikrinama siekiant šių tikslų:

- ▶ suteikti piliečiams galių skatinant ir ginant teises, vertybes ir lygybę, sudarant dalyvavimo ir įsitraukimo galimybes;
- ▶ prisidėti prie tolesnės teisine valstybe, savitarpio pripažinimu ir pasitikėjimu grindžiamos Europos teisingumo erdvės plėtos, visų pirma skatinant teismų bendradarbiavimą civilinėse ir baudžiamosiose bylose ir nacionalinių teisingumo sistemų veiksmingumą.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Naujojoje priemonėje nedidelio masto programos derinamos su susijusiais tikslais ir paramos gavėjais, siekiant gerinti ES veiksmų veiksmingumą ir efektyvumą. Jos struktūra sudaro galimybių kurti esamų programų sąveikas, tačiau paliekama erdvės konkrečiai politikai. Remiantis ankstesnės kartos programų įgyvendinimo patirtimi, supaprastinamas

įgyvendinimas siekiant didinti išlaidų efektyvumą ir mažinti administracinę naštą, pavyzdžiui, sumažinant atliekamų finansinių operacijų skaičių.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Teisingumo, teisių ir vertybių fondo politika užtikrina sąveiką su **bendrosios rinkos programa**, kadangi jis teikia paramą vartotojų galių didinimui ir stiprina vartotojų srities vykdymo užtikrinimo institucijų veiklą. Finansuodama veiklą, susijusią su bendrovių teise, sutarčių teise ir kova su pinigų plovimu, būsima bendrosios rinkos programa tiesiogiai prisidės prie ES politikos teisingumo srityje įgyvendinimo. Bus plėtojama ir stiprinama sąveika su „**Europos socialiniu fondu**“, kuris daro didelį tiesioginį poveikį žmonėms – įskaitant esančius nepalankiausioje padėtyje ir labiausiai diskriminuojamus, – ir svarbia veikla skatina lyčių lygybę, lygias galimybes, ES vertybes ir pagarbą pagrindinėms teisėms. **Skaitmeninės Europos programa** sudarys sąlygas užtikrinti valstybių narių teisingumo sistemų skaitmeninę transformaciją, skatins ES bendroves plėtoti „LegalTech“, tarpvalstybinį sujungimą ir sąveikumą. Vertybių ir teisių skatinimą ES atspindi jų skatinimas pasauliniu lygmeniu, be kita ko, per sąsajas su darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimu. Gali būti plėtojamos ir daugialypės šios srities sąveikos su **išorės veiksmis**.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	947
iš jų:	
Teisės ir vertybės	642
Teisingumas	305

INVESTAVIMAS Į ŽMONES, SOCIALINĘ SANGLAUDĄ IR EUROPOS VERTYBES

„Kūrybiška Europa“

„Kūrybiška Europa“ yra ES programa, kuria teikiama parama **Europos kultūrai**, įskaitant visų pirma paprogramės **MEDIA veiksmus**.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Skatinant, stiprinant ir ginant Europos kultūros įvairovę ir kultūros paveldą bei kūrybiškumą prisidedama užtikrinant autentišką ir konkretų ES dalyvavimą kasdieniame žmonių gyvenime. Taigi kultūra vaidina esminį vaidmenį sprendžiant pagrindines socialines ir ekonomines problemas. Be to, kultūra labai svarbi skatinant inovacijas, ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą.

Parama kultūros įvairovei sudaro sąlygas naudotis menine ir kūrybos laisve ir padeda aiškiau suvokti bendrą Europos tapatybę. Kultūros vertybių skatinimui reikalingi konkurencingi ir gyvybingi kultūros ir kūrybos sektoriai, visų pirma garso ir vaizdo pramonė, kad būtų galima pasiekti visus Europos piliečius, ypač atsižvelgiant į vis geriau integruotą bendrąją skaitmeninę rinką.

ES lygmens investicijos į kultūrą vaidina lemiamą vaidmenį skatinant įvairią ir įtraukią visuomenę, o jų sankirtos su kitomis ES politikos sritimis remia ir šias. Pridėtinė vertė bus gerokai padidinta skiriant daugiausia dėmesio sritims, kuriose nacionalinį ir regioninį finansavimą papildo stiprus tarpvalstybinis aspektas, sprendžiant rinkos nepakankamumo problemas ir prisidedant prie masto ekonomijos ir kritinės masės formavimo.

Kultūros ir kūrybos sektorių specialistų judumas, parama naujiems talentams, menininkų ir jų darbų reklama tarptautiniu lygiu stiprina Europos Sąjungos tarpvalstybinės kultūrinės veiklos rezultatus ir ryšius pasaulio mastu. Veiksmai siekiant skatinti žiūrovų aktyvumą ir dalyvavimą kultūros veikloje, parama meninei raiškai didina Europos kūrybos ir inovacijų potencialą, kuris neapsiriboja nacionalinėmis sienomis. Tai ypač tikslu kalbant apie sustiprintą kultūros požiūriu įvairaus, konkurencingo Europos filmų turinio kūrimą, sklaidą ir skatinimą, kuriam būtina toliau stiprinti ir telkti Europos garso ir vaizdo pramonę.

Kalbant apie garso ir vaizdo pramonę, paprogramės MEDIA krypties veiksmams bus didinamas Europos kūrybos, garso ir vaizdo pramonės konkurencingumas remiant Europos kūrinių, pajėgių konkuruoti su svarbiausiais ne Europos gaminiais, kūrimą, naujas naujoviško pasakojimo technologijas (kaip antai virtualiąją tikrovę), rinkodaros, reklamos ir sklaidos strategijas, taip pat prisidedama įgyvendinant Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvą.

2. TIKSLAI

Pagrindinis programos „Kūrybiška Europa“ tikslas yra palaikyti atvirą, įtraukią ir kūrybišką visuomenę ir didinti kultūros ir kūrybiškumo sektorių konkurencingumą, skatinant ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą. Programa siekiama:

- ▶ saugoti, plėtoti ir skatinti Europos kultūros įvairovę ir Europos kultūros paveldą;
- ▶ remti kokybiškų ir įvairių Europos kūrinių, skirtų gausiems įvairių šalių žiūrovams, kūrybą ir sklaidą;
- ▶ remti kultūra grindžiamą švietimo ir inovacijų kūrybiškumą;

- ▶ stiprinti kultūros ir kūrybos sektorių tarpvalstybinį aspektą;
- ▶ didinti Europos kūrybos ir garso ir vaizdo pramonės konkurencingumą ir inovacinį pajėgumą.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Programą ir toliau iš esmės įgyvendins Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomoji įstaiga. Remiantis ankstesnės kartos programų įgyvendinimo patirtimi, supaprastinamas įgyvendinimas siekiant didinti išlaidų efektyvumą ir mažinti administracinę naštą, pavyzdžiui, sumažinant atliekamų finansinių operacijų skaičių. Programos „Kūrybiška Europa“ centrai užtikrins paprastesnę, geriau sutelktą komunikaciją, sklaidą ir informaciją apie rezultatus.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Stipri programos „Kūrybiška Europa“ sąveika su **bendrosios rinkos programa**, kadangi kultūros ir žiniasklaidos skatinimas tiesiogiai prisideda prie bendrosios skaitmeninės rinkos strategijos įgyvendinimo. Bus stiprinamos sąveikos su programa „Erasmus+“, esamais ir būsimais veiksmais sistemingiau atsižvelgiant į kultūros švietimo ir mokymo institucijų poreikius. Pagal **Skaitmeninės Europos programą** bus remiama kultūros paveldo sektoriaus skaitmeninė transformacija (pvz., EUROPEANA) ir taip prisidedama įgyvendinant strategiją #digital4culture. Siekiant pritraukti privačių investicijų, kultūros ir kūrybos srities mažoms ir vidutinėms įmonėms bus sudaroma galimybė per „InvestEU“ fondą naudotis kapitalu ir skolų finansavimu. Pagal programą „Europos horizontas“ įtraukios, atsparios ir saugios visuomenės grupė remia mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą medijų konvergencijos ir kultūros srityse.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	1 850
iš jų:	
MEDIA	1 200
Kultūra	650

ŽEMĖS ŪKIO IR JŪRŲ POLITIKA

Europos žemės ūkio garantijų fondas ir Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai

Bendra žemės ūkio politika yra viena iš kertinių Sąjungos politikos krypčių. Ja siekiama didinti **žemės ūkio našumą**, užtikrinti **deramą ūkininkų gyvenimo lygį**, **stabilizuoti rinkas** ir **didinti konkurencingumą**. Atnaujinta bendra žemės ūkio politika turės padėti pereiti prie visiškai tvaraus žemės ūkio sektoriaus, kurti **gyvybingas kaimo vietas** ir daugiau kaip 500 mln. vartotojų **patikimai aprūpinti saugiais ir kokybiškais maisto produktais**.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Pažangus, atsparus, tvarus ir konkurencingas žemės ūkio sektorius – tai, ko reikia Europai, kad piliečiams būtų gaminami kokybiški, saugūs, įperkami, maistingi ir įvairūs maisto produktai, o kaimo vietovėse vyrautų tvirta socialinė ir ekonominė struktūra. Atnaujintos bendros žemės ūkio politikos europinė pridėtinė vertė turi būti dar didesnė – joje turi atsispindėti didesni aplinkos ir klimato sričių užmojai ir ji turi pateisinti su sveikata, aplinka ir klimatu susijusius piliečių lūkesčius. Pagrindinės problemos, su kuriomis susiduriama ES žemės ūkyje ir kaimo vietovėse, yra visuotinės ir tarpvalstybinio pobūdžio, todėl turi būti sprendžiamos įgyvendinant bendrą ES lygmens politiką. Tai daroma:

- ▶ užtikrinti vienodas sąlygas bendrojoje rinkoje taikant bendrą pajamų garantijų sistemą ir vengiant galimų konkurencijos iškraipymų;
- ▶ didinant ES ūkininkavimo sektoriaus atsparumą, kurio reikia siekiant įveikti globalizacijos iššūkius;
- ▶ sprendžiant pagrindinius tvarumo uždavinius, susijusius su klimato kaita, biologine įvairove, dirvožemio būkle, vandens ir oro kokybe.

Atnaujinus šią politiką bus galima išlaikyti visiškai integruotą bendrą ES žemės ūkio produktų rinką ir daugiau dėmesio skirti tvariai gamybai, labiau padedančiai siekti aplinkos ir klimato tikslų. Kartu bus mažinami ūkininkavimo sektoriaus plėtros skirtumai ir didinamas pasirengimas krizėms.

2. TIKSLAI

Po 2020 m. įgyvendinsimos bendros žemės ūkio politikos tikslai susiję su visais trimis tvaraus ūkininkavimo Europos Sąjungoje aspektais:

- ▶ puoselėti pažangų ir atsparų žemės ūkio sektorių;
- ▶ remti aplinkos apsaugą ir klimato srities veiksmus ir padėti siekti ES aplinkos ir klimato tikslų;
- ▶ stiprinti kaimo vietovių socialinę ir ekonominę struktūrą.

Be to, ji turės ir toliau tenkinti visuomenės lūkesčius, susijusius su tvaria maisto produktų gamyba, visų pirma su maisto sauga ir kokybe, aplinkos ir gyvūnų gerovės standartais. Politikoje bus daugiau dėmesio skiriama konsultavimui, žinių perdavimui ir bendradarbiavimui.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Ši politika ir toliau bus įgyvendinama ES ir valstybėms narėms daugiausia taikant pasidalijamojo valdymo principą. Finansavimas bus skiriamas iš dviejų fondų – Europos žemės ūkio garantijų fondo ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai. Bus įdiegtas **naujas įgyvendinimo modelis**, pagal kurį visi veiksmai bus sutelkti į vieną programavimo priemonę – **bendros žemės ūkio politikos strateginį planą**. Šis planas bus grindžiamas bendrais ES lygmeniu nustatytais tikslais ir jame bus visapusiškai atsižvelgta į ES tarptautinius įsipareigojimus, tačiau valstybėms narėms bus suteikta daugiau laisvės nustatyti savo poreikius ir nuspręsti, kokios turi būti intervencijos schemos, su sąlyga, kad jos padės siekti konkrečių ES tikslų. Tokie konkretūs ES tikslai bus derinami su kitų ES politikos sričių, pavyzdžiui, aplinkos ir klimato politikos, tikslais.

Komisija bendros žemės ūkio politikos strateginius planus patvirtins, jei jie pakankamai derės su ES uždaviniais bei tikslais ir padės juos įgyvendinti. Šiuo nauju modeliu pereinama nuo dabartinės reikalavimų laikymusi grindžiamos politikos prie į rezultatus orientuotos politikos, kuria siekiama įgyvendinti bendrus ES lygmeniu nustatytus uždavinius. Juo valstybėms narėms taip pat suteikiama pakankamai laisvės pasirūpinti konkrečiais savo nacionaliniais ar regioniniais poreikiais. Ilgalakis politikos poveikis bus vertinamas pagal poveikio rodiklius, o įgyvendinimą stebėti padės bendri išdirbio ir rezultatų rodikliai. Pagal naują įgyvendinimo modelį bus **labai supaprastintos ūkininkams ir administracijoms taikomos taisyklės**.

- ▶ Tiesioginės išmokos išliks esminė politikos priemonė, tačiau jos bus saikingai sumažintos ir tikslingesnės. Valstybių narių strateginiuose planuose numatytos intervencijos dalis bus bazinių pajamų parama, teikiama kaip tiesioginės, visų pirma atsietosios, išmokos.
- ▶ Valstybės narės turės galimybę dalį tiesioginėms išmokoms skirtų lėšų perskirti kaimo plėtrai ir atvirkščiai.
- ▶ Šiuo metu 20 proc. ūkininkų gauna 80 proc. tiesioginių išmokų, nes pagal dabartinę sistemą išmokos susietos su žemės plotu, tačiau didžioji žemės dalis priklauso ūkininkų mažumai.
- ▶ Reikėtų skatinti lygesnį išmokų paskirstymą – nustatyti neviršytiną ūkio gaunamų išmokų ribą (neskaitant darbo sąnaudų) arba didesniems ūkiams proporcingai mažinti išmokas. Nepanaudotos lėšos liktų valstybei narei skirtame pakete ir ji galėtų paramą perskirstyti kaimo plėtros reikmėms arba vidutinio dydžio ir mažiems ūkiams.
- ▶ Valstybėse narėse taikomi tiesioginių išmokų už hektarą dydžiai toliau tarpusavyje panašės (tai vadinama išorine konvergencija). Visose valstybėse narėse, kuriose tiesioginės išmokos yra mažesnės negu 90 proc. ES 27 vidurkio, šis skirtumas (tarp dabartinio lygio ir 90 proc. ES tiesioginių išmokų vidurkio) bus sumažintas 50 proc. Konvergenciją finansuos visos valstybės narės.
- ▶ Šiuo metu taikomos žalinimo priemonės bus pakeistos nauja tikslingesne, didesnio užmojo ir kartu lankstesne sistema, į kurią bus integruotos dabartinės kompleksinės paramos priemonės, tiesioginės žalinimo išmokos ir savanoriškos agrarinės aplinkosaugos ir klimato priemonės ir kuri labiau derės su bendros žemės ūkio politikos užmojais aplinkos ir klimato srityse.
- ▶ Į strateginius planus reikės įtraukti paramą rizikos valdymo priemonėms, įskaitant pajamų stabilizavimo priemones, įgyvendinti. Europos žemės ūkio garantijų fonde bus sukurtas naujas krizių rezervas. Juo bus galima pasinaudoti, jei bus parengta

nacionalinio lygmens strategija ir joje bus numatytos tinkamos rizikos valdymo priemonės (pavyzdžiui, draudimo tipo priemonės).

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Atnaujinta bendra žemės ūkio politika bus labiau susijusi ir labiau derės su kitomis ES politikos sritimis, visų pirma aplinkos, klimato, regioninės plėtros ir mokslinių tyrimų bei technologijų plėtros. Darnesnę politiką bus paprasčiau įgyvendinti ir administracijoms, ir ūkininkams. Didesnių užmojų aplinkos srityje neįmanoma pasiekti be apčiuopiamos paramos žinioms, inovacijoms ir technologijoms. Ir toliau bus užtikrinama bei plėtojama sėkminga sąveika su programa „**Europos horizontas**“, grupėje „Maistas ir gamtos ištekliai“, kurios uždavinys – užtikrinti žemės ūkio ir maisto sistemų saugumą, tvarumą, atsparumą, žiedžiškumą, įvairovę ir novatoriškumą. Siekiant atnaujinti ES žemės ūkį ir norint, kad ateityje jis būtų tvarus, būtina daugiau dėmesio skirti mokslo žinių plėtrai ir pritaikymui. Todėl programoje „Europos horizontas“ 10 mlrd. EUR bus numatyta maisto produktų, žemės ūkio, kaimo plėtros ir bioekonomikos sričių moksliniams tyrimams ir inovacijoms remti. Kad investicijoms į aplinką skirtos lėšos būtų įsisavinamos kuo optimaliau, bus užtikrinta sąveika su ES aplinkos ir klimato politikos programa **LIFE**. Be to, puoselėjant glaudžią sąveiką su **Kosmoso programa** galima užtikrinti operatyvų žemės ūkio aplinkos būklės ir politikos poveikio vertinimą.

Supaprastinta ES tikslų ir pagrindinių taisyklių sistema bus, kiek įmanoma, bendrai taikoma ir kitiems **Europos struktūriniams ir investicijų fondams**.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	365 005
iš jų:	
Europos žemės ūkio garantijų fondas	286 195
Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai	78 811

ŽEMĖS ŪKIO IR JŪRŲ POLITIKA

Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas

Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas yra ES specialioji programa, kurios lėšomis remiamas **darnios ES žuvininkystės** sektorius ir nuo jo priklausančios **pakrančių bendruomenės**.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Jūrų ekosistema yra pasaulinė ekosistema, todėl ES, siekdama, kad vandenynai bei jų ištekliai būtų apsaugoti, išsaugoti ir tausiai naudojami, privalo imtis tarptautinių veiksmų. ES veiksmai yra daug efektyvesni ir veiksmingesni nei atskirų valstybių narių veiksmai. Jei ES nesiims koordinuotų veiksmų, jūrų biologiniai ištekliai netrukus smarkiai išseks – dėl to iškart sumenks žvejybos produktų pasiūla ir bus niokojama jūrų ekosistema. Minėtasis fondas padeda apsaugoti jūrų biologinę įvairovę bei ekosistemas, skatinti investicijas, darbo vietų kūrimą bei ekonomikos augimą ir inovacijas (per mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą), taip pat padeda siekti energetikos ir klimato politikos tikslų.

Perteklinis ES laivyno pajėgumas ir pernelyg intensyvi išteklių žvejyba vis dar kelia problemų daugelyje segmentų ir jūrų baseinų. Žuvininkystės sektoriuje, ypač kalbant apie kelioms valstybėms narėms priklausančius tarptautinius jūrų baseinus ir pakrantes, vis dar gausu struktūrinių problemų, kurių valstybės narės nėra pajėgios sėkmingai išspręsti pačios. Pagal integruotą jūrų politiką laikomasi nuoseklaus požiūrio į jūrų srities klausimus – juos spręsti padeda glaudus sektorių tarpusavio koordinavimas ir bendradarbiavimas.

Plėtodama mėlynąją ekonomiką pakrančių bendruomenėse – žvejybos ir akvakultūros, turizmo, vandenynų energijos ar mėlynųjų biotechnologijų sektoriuose, ES sukuria realią papildomą naudą, nes vyriausybių bei pramonės atstovai ir suinteresuotieji subjektai skatinami ieškoti bendro požiūrio kaip paskatinti augimą, kartu apsaugant jūrų aplinką.

2. TIKSLAI

Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo lėšos daugiausia bus skiriamos trimis tikslams:

- ▶ **gerai jūrų ir vandenynų būklei išsaugoti ir darniai žvejybai bei akvakultūrai užtikrinti.** Tuo tikslu bus mažinamas žuvininkystės poveikis jūrų aplinkai, kartu didinant žuvininkystės sektoriaus konkurencingumą ir patrauklumą;
- ▶ **mėlynajai ekonomikai remti.** Tuo tikslu visų pirma bus skatinama kurti tvarias bei klestinčias pakrančių bendruomenes, daugiau dėmesio skiriant investicijoms, įgūdžiams, žinioms ir rinkos plėtrai;
- ▶ **tarptautiniam vandenynų valdymui gerinti ir jūrų erdvės saugai bei saugumui didinti** rajonuose, kurių dar neapima tarptautiniai žvejybos susitarimai.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Ši programa bus įgyvendinama laikantis tiek pasidalijamojo, tiek tiesioginio valdymo principų. Finansavimas daugiausia bus teikiamas dotacijomis ir finansinėmis priemonėmis. Pagal pasidalijamojo valdymo principą paramos gavėjus tiesiogiai rems daugiausia valstybės narės. Taikant tiesioginio valdymo principą bus skatinama kurti novatorišką politiką, turinčią

tiesioginės įtakos jūrų politikos veiksams ir tarptautiniam vandenynų valdymui bei jūrų saugumui.

Fondo teisinis pagrindas bus toks pats kaip visų **Europos struktūrinių ir investicijų fondų**. Be to, numatoma priimti šiam sektoriui skirtą reglamentą ir kelis įgyvendinimo bei deleguotuosius aktus.

Siekiant sumažinti administracinę naštą, vis dažniau bus taikomas **supaprastintas išlaidų apmokėjimas** (fiksiuotosios normos, vienkartinės išmokos ir vieneto įkainiai). Valstybėms narėms taip pat bus suteikta nemažai lankstumo, kad jos galėtų šią priemonę pritaikyti prie ES lygmeniu iš anksto nustatytų tikslų. Be to, tiesioginio valdymo atveju bus skatinama taikyti elektroninių viešųjų pirkimų ir elektroninių dotacijų modulius, suteikiant galimybę tiesioginį lėšų valdymą toliau patikėti vykdomosioms įstaigoms.

Siekiant suteikti daugiau **lankstumo**, bus numatyta daugiau galimybių tarpusavyje derinti įvairių Europos struktūrinių ir investicijų fondų teikiamą finansavimą arba finansavimą, skiriamą pagal pasidalijamojo ir tiesioginio valdymo priemones. Be to, parama, kuria siekiama užtikrinti arba padidinti žuvininkystės sektoriaus įmonių pelningumą, paprastai bus teikiama įvairesnėmis finansinėmis priemonėmis (paskolomis, garantijomis) ir kaip grąžintinoji parama, pvz., programų lygmens grąžintinosiomis dotacijomis. Galiausiai valstybėms narėms bus leidžiama lanksčiau reaguoti į nenumatytas aplinkybes ir spręsti kintančių išlaidų prioritetų klausimus.

Fondas taip pat ims taikyti **į rezultatus labiau orientuotą paramos modelį**, atsižvelgdamas į iš anksto parengtą išsamių priemonių sąrašą, iš kurio valstybės narės galės pasirinkti taikytinas priemones. Politikos poveikį padės sustiprinti geresnės informacinės sistemos, grindžiamos integruotųjų duomenų programomis.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Bus naudojamosi jūrų ir mėlynosios ekonomikos priemonių sąveika visų pirma su **Europos regioninės plėtros fondu** – jo lėšomis bus remiamos investicijos į mėlynojo augimo sektorius ir jūrų baseinų strategiją, „**Europos socialiniu fondu**“ – jo lėšomis bus remiamas žvejų persikvalifikavimas bei įgūdžių įgijimas ir **Europos žemės ūkio fondu kaimo plėtrai** – jo lėšomis bus remiama akvakultūra. Atliekant jūrų mokslinius tyrimus ir diegiant inovacijas bus bendradarbiaujama ir naudojamosi sąveika su programa „**Europos horizontas**“, pavyzdžiui, bus remiamos mažosios ir vidutinės įmonės, kad jos diegtų ir teiktų rinkai naujoviškus mėlynojo augimo sprendimus, ir teminė investavimo į mėlynosios ekonomikos mokslinius tyrimus ir inovacijas platforma. Siekiant paremti jūrų aplinkos gerinimo veiksmus bus naudojamosi ir sąveika su ES aplinkos ir klimato politikos programa LIFE, visų pirma vykdant papildomus veiksmus, kuriais įgyvendinami strateginiai integruotieji projektai. „**InvestEU**“ fondas atliks svarbų vaidmenį – teiks finansines priemones su rinka susijusiems veiksams įgyvendinti, visų pirma rems teminę investavimo į mėlynosios ekonomikos mokslinius tyrimus ir inovacijas platformą.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	6 140

ŽEMĖS ŪKIO IR JŪRŲ POLITIKA

Tarptautiniai žvejybos susitarimai

Tarptautiniais žvejybos susitarimais ES žvejybos laivynams suteikiama **prieiga prie trečiųjų valstybių vandenų** ir pagal juos reikia finansuoti privalomus su **ES naryste regioninėse žvejybos valdymo organizacijose** susijusius įnašus.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

ES yra viena iš pagrindinių jūrų ir žuvininkystės politikos srities veikėjų pasaulyje. Ji skatina darniai valdyti tarptautinius žuvų išteklius ir gina savo ekonominius bei socialinius interesus. ES darnios žuvininkystės skatinimas priklauso išimtinai Sąjungos kompetencijai, nes dėl tarpvalstybinio žuvininkystės aspekto būtina imtis ES lygmens veiksmų. Tai dar svarbiau tarptautinėje plotmėje – derantis dėl žvejybos susitarimų arba dalyvaujant regioninėse žvejybos organizacijose.

ES taip pat yra įsipareigojusi imtis vadovaujančio vaidmens įgyvendinant JT darnaus vystymosi tikslą „išsaugoti ir tausiai naudoti vandenynus, jūras ir jūrų išteklius“ ir todėl yra suinteresuota savo tarptautiniais žvejybos susitarimais formuoti tarptautinį vandenynų valdymą, kuris, be kita ko, apima išteklių išsaugojimą ir kovą su susijusia neteisėta žvejyba.

Daugiau nei ketvirtadalis Europos žvejybos laivų laimikio sužvejojama ES nepriklausančiuose vandenyse. Todėl žvejybos susitarimai ES yra naudingi – jie padeda užtikrinti tvarų ES aprūpinimą maistu, vystyti jos žuvininkystės sektorių, nuo kurio priklauso pakrančių bendruomenės, ir darnią mėlynąją ekonomiką. Be to, netiesioginės naudos gaunama ir remiant trečiąsias valstybes – ši parama padeda spręsti migracijos problemas ir skatinti socialinį bei ekonominį vietos lygmens vystymąsi. Pagal tausios žvejybos partnerystės susitarimus ES teikia finansinę ir techninę paramą trečiųjų valstybių vandenyse Sąjungos laivų vykdomos žvejybos veiklos teisinio, aplinkosauginio, ekonominio ir socialinio valdymo sistemai sukurti. ES valdo bendrus išteklius drauge su Norvegija, Islandija ir Farerų salomis. Tokie susitarimai yra svarbi priemonė, padedanti užmegzti tvirtesnius santykius su trečiosiomis valstybėmis ir stiprinti Europos Sąjungos vaidmenį pasaulyje.

ES yra JT jūrų teisės konvencijos ir JT susitarimo dėl žuvų išteklių susitariančioji šalis. Kad galėtų vykdyti žvejybą atvirojoje jūroje, ji privalo bendradarbiauti su kitomis žvejybą vykdančiomis valstybėmis ir priklausyti regioninėms žvejybos valdymo organizacijoms. ES pati atstovauja visiems savo žvejybos interesams – ji yra viena iš svarbiausių tų organizacijų narių ir gali naudotis savo politine įtaka bei autoritetu gindama tuos interesus, todėl ji tai daro veiksmingiau ir ryžtingiau nei atskiros valstybės narės.

2. TIKSLAI

Šia abipusius ES ir jos partnerių interesus atitinkančia tarptautinių žvejybos susitarimų programa siekiama:

- ▶ užtikrinti **ES laivyno prieigą prie trečiųjų valstybių jurisdikcijai priklausančių vandenų**;
- ▶ teikti finansavimą, kuriuo siekiama stiprinti **pakrančių valstybių pajėgumus** darniai valdyti žvejybos išteklius ir griežtinti **žvejybos veiklos stebėseną, kontrolę ir**

priežiūrą savo vandenyse, visų pirma tam, kad būtų galima kovoti su **neteisėta, nedeklaruojama ir nereglamentuojama žvejyba**;

- ▶ kurti ir remti būtinas **mokslo ir mokslo tiriamąsias įstaigas**;
- ▶ didinti skaidrumą ir skatinti sudaryti **vienodas sąlygas visiems laivynams**, vykdančioms veiklą atitinkamuose vandenyse;
- ▶ stiprinti ir skatinti **vandenynų valdymą** regioninėse žvejybos institucijose.

Narystė regioninėse organizacijose yra ne tik teisinis reikalavimas, kurio reikia laikytis norint žvejoti tarptautiniuose vandenyse, bet ir galimybė ES propaguoti **bendros žuvininkystės politikos** principus jai nepriklausančiuose vandenyse, siekiant, kiek įmanoma, užtikrinti vienodas sąlygas ES veiklos vykdytojams. Būdama šių organizacijų narė, ES yra įpareigota privalomais įnašais prisidėti prie regioninių organizacijų veiksmų finansavimo.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Programą Europos Komisija įgyvendina tiesiogiai, mokėdama finansinį įnašą.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Sąveika su bendra žuvininkystės politika yra itin svarbi siekiant sėkmingai įgyvendinti žvejybos susitarimus.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	990

APLINKOS IR KLIMATO POLITIKA

Aplinkos ir klimato politikos programa LIFE

LIFE yra ES aplinkos ir klimato politikos programa. Joje pagrindinis dėmesys skiriamas **novatoriškų aplinkos ir klimato problemų sprendimų** paieškai ir įgyvendinimui, sykiu skatinant politikos formavimo, įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo pokyčius.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Aplinkos problemoms, įskaitant klimato kaitą, dėl jų pobūdžio politinės, teisinės ar kitokios žmogaus nubrėžtos sienos kelio neužkerta, todėl vienos valstybės narės jų įveikti negali. Norint veiksmingai spręsti tokias problemas, išvengti koordinavimo nesėkmių ir tikslingais veiksmais įtraukti aplinkos ir klimato aspektą į visas ES biudžeto sritis, reikalinga ES intervencija – speciali aplinkos ir klimato srities priemonė, apimanti energijos vartojimo efektyvumą ir smulkaus masto elektros energijos gamybą iš atsinaujinančiųjų išteklių.

Dauguma aplinkos išteklių yra viešosios gėrybės. Jos visoje ES pasiskirsčiusios netolygiai. Mūsų pareiga jas išsaugoti verčia nuosekliai laikytis atsakomybės pasidalijimo ir solidarumo principų. Labai svarbu, kas ES aplinkos ir klimato srities teisės aktai bei politika būtų nuosekliai taikomi visoje Sąjungoje ir kad turėtume ES lygmens platformą, kurioje galėtume dalytis geriausiais patirtimi ir praktinėmis žiniomis. Sudarydami palankias sąlygas pereiti prie švarios energijos sprendžiamame ne tik aplinkos, bet ir klimato uždavinius – prisidedame prie patalpų ir lauko oro kokybės gerinimo, žiedinės ekonomikos kūrimo ir tausaus išteklių naudojimo. Pridėtinė šių veiksmų vertė akivaizdi, nes taip skatinamas Sąjungos ekonomikos konkurencingumas ir tvarumas. Be to, energijos vartojimo efektyvumas yra vienas iš ekonomiškai efektyviausių būdų mažinti mūsų ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro.

2. TIKSLAI

Programa padės:

- ▶ pereiti prie **žiedinės, efektyviu išteklių ir energijos naudojimu bei mažo anglies dioksido kiekio technologijomis grindžiamos, klimato kaitos poveikiui atsparios ekonomikos**;
- ▶ saugoti **aplinką** ir gerinti jos **kokybę**;
- ▶ išsaugoti gamtą ir ne tik sustabdyti **biologinės įvairovės nykimą**, bet ir ją padidinti.

Šia programa taip pat bus siekiama didinti pajėgumus, skatinti investicijas ir remti politikos įgyvendinimą tose srityse, kuriose **pereiti prie švarios energijos** yra sunkiausia.

Programos tikslų bus siekiama taikant tiesioginės intervencijos priemones arba šiuos tikslus integruojant į kitų sričių politiką ir sudarant sąlygas koordinuotai naudoti kitų ES finansinių programų lėšas.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Programos struktūrą sudaro dvi pagrindinės veiklos sritys apimančios dalys:

- ▶ **aplinka – gamta ir biologinė įvairovė, taip pat žiedinė ekonomika ir gyvenimo kokybė;**
- ▶ **klimatas – klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas prie jos, taip pat perėjimas prie švarios energijos.**

Programos LIFE dotacijų ir viešųjų pirkimų dalį toliau tiesiogiai valdys Komisija, jai padės vykdomoji įstaiga.

Pati programa, ypač pareiškėjams ir (arba) paramos gavėjams taikomos procedūros, bus supaprastinta. Tarp naujovių yra didesnis strateginis lankstumas ir būdai, kuriais galima pasiekti labiau subalansuotą teritorinę aprėptį.

Aplinkos ir klimato politikos finansinės priemonės bus įgyvendinamos per „InvestEU“ fondą, daugiausia jo tvarios infrastruktūros liniją.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Programa LIFE dera su jau nustatytais ES aplinkos, klimato, energetikos ir susijusios politikos prioritetais. Ji papildo kitas ES finansavimo programas. Visų pirma bus sukurta sąveika su „InvestEU“ fondu, ypač jo tvarios infrastruktūros linija, „Europos horizontu“, Europos regioninės plėtros fondu, „Europos socialiniu fondu“, Europos žemės ūkio fondu kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondu. Siekiant kuo geresnių rezultatų, pažangumo ženklo sistema bus išplėsta, kad pagal programą LIFE palankiai įvertintus projektus būtų galima finansuoti regioniniu lygmeniu iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų.

Pagal LIFE remiami parodomieji projektai ir geriausia praktika, kurie gali būti didesniu mastu atkurti platesnėse programose. LIFE strateginiais integruotaisiais projektais svarbiems aplinkos ir klimato srities planams (pvz., upių baseinų valdymo planams ar švaraus oro planams) įgyvendinti telkiamos kitos Europos lygmens, nacionalinės, regioninės ir privačios lėšos. Įtraukus paramą perėjimo prie švarios energijos veiksams vykdyti programa apskritai taps nuoseklesnė ir bus sukurta sąveika su tais projektais įgyvendinama ES aplinkos, klimato ir švarios energetikos politika.

Visi pagal programą LIFE įgyvendinami veiksmai bus suderinti su ilgalaikiais ES klimato ir aplinkos tikslais.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	5 450
iš jų:	
aplinka	3 500
klimatas	1 950

MIGRACIJA

Prieglobsčio ir migracijos fondas

Prieglobsčio ir migracijos fondas padeda **veiksmingai valdyti migracijos srautus**. Jo lėšomis remiami veiksmai ir priemonės, susiję su **prieglobsčiu, teisėta migracija ir integracija**, taip pat su **neteisėta migracija ir grąžinimu**.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

2015 m. migracijos krizė parodė, kad valstybės narės migracijos problemų negali išspręsti vienos. ES lygmens veiksmais pavyko visapusiškai ir greitai sureaguoti ir sustiprinti valstybių narių pajėgumus, taip pat parengti politinį atsaką, grindžiamą Europos migracijos darbotvarke. Ja remiantis nustatyti veiksmai, būtini gyvybėms gelbėti, Sąjungos išorės sienai apsaugoti, tvirtai bendrai prieglobsčio politikai remti, neteisėtos migracijos paskatomas mažinti ir naujai teisėtos migracijos politikai skatinti. Imtasi visų šių veiksmų. Nuosekliai įgyvendinant ES ir Turkijos pareiškimą, partnerystės modelį ir bendrus veiksmus centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrute pavyko gerokai sumažinti neteisėtai atvykstančių asmenų skaičių. Be to, didelis žingsnis žengtas ES išorės sienų valdymo srityje – nustatytas migrantų antplūdžio valdymo požiūris ir gerokai sustiprinta **Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX)**.

Prieglobsčio, migracijos ir išorės sienų srityse kylančios problemos yra tarpvalstybinės, veikdamos atskirai valstybės narės jų tinkamai išspręsti negali, o ES biudžeto lėšomis remiami veiksmai, vykdomi valstybėse narėse, kurios pirmosios susiduria su migrantų antplūdžiu, naudingi visoms valstybėms narėms. Nors į ES neteisėtai atvykstančių trečiųjų šalių piliečių skaičius vis mažėja, migracija artimiausiais metais tebebus problema. Be to, dėl panaikintos vidaus sienų kontrolės būtina taikyti bendras veiksmingos Sąjungos išorės sienų kontrolės ir priežiūros priemonės, taip pat vykdyti bendrą prieglobsčio ir migracijos politiką.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 80 straipsnyje aiškiai nurodyta, kad bendra prieglobsčio, migracijos ir išorės sienų politika grindžiama solidarumo ir teisingo atsakomybės pasidalijimo tarp valstybių narių principu. ES finansavimu suteikiamos konkrečios finansinės priemonės, kad šis principas būtų taikomas praktiškai.

Migracija yra struktūrinė problema. Jai spręsti ES būtinos stabilios ir tinkamos priemonės. Skatinti solidarumą ir dalijimąsi atsakomybe, naudojantis perkėlimo į ES ir Europos Sąjungoje sistema, didinti galimybes teisėtai atvykti į ES asmenims, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, integruoti ir grąžinti trečiųjų šalių piliečius ir baigti kurti bendrą Europos prieglobsčio sistemą – visi šie veiksmai turės finansinį poveikį.

Kad ES galėtų sureaguoti į krizę ir užtikrinti greitą ir veiksmingą problemų sprendimą, reikėjo iš esmės sutelkti ES biudžeto išteklius. Tai akivaizdus ES paramos valstybėms narėms pavyzdys. Kad būtų patenkinti kilę poreikiai, teko padvigubinti dabartinėje daugiametėje finansinėje programoje saugumui ir migracijai iš pradžių numatytą finansavimą. Jei dabartinės ES finansinės intervencijos būtų sustabdytos arba sumažintos, tai turėtų didelį, net esminį, poveikį Europos migracijos darbotvarkės įgyvendinimui.

ES ir toliau turės iššūkių migracijos srityje ir akivaizdu, kad jų valstybės narės atskirai įveikti negali – tam būtina ir finansinė, ir techninė ES parama. Programos ES pridėtinė vertė akivaizdi: padedama valdyti migrantų ir prieglobsčio prašytojų srautus antplūdžio laikotarpiais, prisidedama prie paieškos ir gelbėjimo darbų, kad būtų išgelbėtos bandančiųjų

pasiiekti Europą gyvybės, remiamas grąžinimo valdymas ir kiti veiksmai, kuriems būtinas suderintas Sąjungos atsakas ir kurie viršija atskirų valstybių narių pajėgumus.

2. TIKSLAI

Pagrindinis **Prieglobsčio ir migracijos fondo** tikslas – padėti **veiksmingai valdyti migracijos srautus**. Konkrečiai Fondas padės:

- ▶ stiprinti ir plėtoti **bendrą Europos prieglobsčio sistemą**, įtraukdamas su politikos, teisės aktų ir pajėgumų kūrimu susijusias priemones;
- ▶ stiprinti **veiksmingą ir teisingą grąžinimo politiką** ir padėti **kovoti su neteisėta migracija**, daugiausia dėmesio skirdamas veiksmingoms nacionalinėms procedūroms ir struktūrai, grąžinimo tvarumui ir veiksmingai readmisijai į trečiąsias valstybes;
- ▶ **stiprinti valstybių narių solidarumą ir dalijimąsi atsakomybe**, visų pirma su labiausiai migracijos ir prieglobsčio prašytojų srautų paveiktomis valstybėmis narėmis, be kita ko, praktiškai bendradarbiaujant;
- ▶ remti **teisėtą migraciją** į Europą ir ankstyvame integracijos etape prisidėti prie veiksmingos trečiųjų šalių piliečių integracijos;
- ▶ remti ES migracijos ir prieglobsčio politikos **išorės aspektą**, užtikrindamas visapusišką suderinamumą ir sąveiką su ES išorės veiksmis.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Pagrindinė Fondo įgyvendinimo priemonė turėtų būti pasidalijamasis valdymas, nes taip bus užtikrintos vienodos sąlygos ir išvengta nesutampančių poreikių bei konkurencijos dėl finansavimo. Taip bus galima užtikrinti finansavimo nuspėjamumą ir ilgalaikį planavimą ir garantuoti reikiamas išlaidas kiekvienai valstybei narei, kartu užtikrinant galimybę įgyvendinti Sąjungos prioritetus visoje ES. Pasidalijamasis valdymas bus derinamas su tiesioginiu ir – ribota apimtimi – netiesioginiu valdymu, taip pat su Sąjungos tarpvalstybiniais veiksmais ir **pagalba ekstremaliosios situacijos atveju**, taip papildant nacionalines valstybių narių programas, kurioms būtinas didelis finansavimas. Teminė priemonė padėtų nukreipti lėšas iš anksto nustatytiems Sąjungos veiksmų prioritetams paremti, skubiai pagalbai suteikti ir nacionalinėms programoms papildyti.

Įgyvendinant ES prioritetus prieglobsčio ir migracijos srityje, esminis operatyvinis, koordinavimo ir patariamasis vaidmuo tenka **Sąjungos agentūroms**, visų pirma Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūrai ir Europos prieglobsčio paramos biurui. Jie turi atskirus nuo Fondo biudžetus savo uždaviniams vykdyti.

Viena esminių naujosios Prieglobsčio ir migracijos priemonės ypatybių bus **lankstumas**, nes migracijos srities problemų neįmanoma numatyti iš anksto, o geopolitiniai pokyčiai gali daryti tiesioginį poveikį migracijos srautams. Asignavimus valstybėms narėms būtina skirti lanksčiai. Dalis lėšų bus skirta iš karto, bet didelis finansinis paketas būtų skiriamas vėliau konkrečioms prioritetams, kad tą finansavimą būtų galima tikslingai nukreipti reaguojant į pasikeitusias aplinkybes ar ypatingos skubos atvejus.

Bus pagerinta stebėsenos bei vertinimo sistema siekiant paskatinti, kad nacionalinės programos laiku pasiektų rezultatų, ir užtikrinti, kad vertinimais būtų galima veiksmingai remtis ateityje peržiūrint politikos priemones. Siekiant sustiprinti stebėsenos ir vertinimo sistemą, bus gerinami rodikliai ir stiprinamas partnerystės principas valdant Fondą.

Suderinimas ir supaprastinimas. Naujajai priemonei bus naudingas naujasis pasidalijamojo valdymo reglamentas, kuris supaprastins ir suderins visų sričių taisykles.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Bus užtikrinta sąveika su Integruoto sienų valdymo fondu ir Vidaus saugumo fondu, taip pat su: i) **sanglaudos politika**, kiek tai susiję su **trečiųjų šalių piliečių vidutinės trukmės ir ilgalaikė integracija**, įskaitant su perkėlimais susijusią integraciją, ir ii) naująja **Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemone**, kuria didelis dėmesys turėtų būti skiriamas migracijai, be kita ko, nustatant nepaskirtų lėšų dalį, kuria būtų galima spręsti atsirandančias problemas.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.*

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	10 415

* Taip pat žr. Integruoto sienų valdymo fondo paketą, kuriam skirta 9 318 mln. EUR.

SIENŲ VALDYMAS

Integruoto sienų valdymo fondas

Integruoto sienų valdymo fondo tikslas – užtikrinti **geresnę ir integruotą ES išorės sienų valdymą**, aukštesnę Sąjungos **sienų saugumo** lygį, taip pat **tiesioginio grandinės vientisumą**, o drauge – kad asmenys ir prekės galėtų judėti laisvai ir kad nebūtų kenkiama teisėtai prekybai.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Integruoto sienų valdymo fondas labai padės valdyti išorės sienas, be kita ko, padės valstybėms narėms užtikrinti Sąjungos išorės sienų apsaugą (bendrų sienų apsauga – bendra visų valstybių narių atsakomybė) ir turėti tinkamą muitinio patikrinimo įrangą.

Šia priemone bus prisidedama prie tolesnio bendros vizų politikos plėtojimo ir Europos integruoto sienų valdymo įgyvendinimo valstybėse narėse, siekiant padėti kovoti su neteisėta migracija ir palengvinti teisėtą keliavimą. Finansavimas turėtų ir toliau padėti valstybėms narėms gerinti ir plėtoti savo gebėjimus šiose srityse ir stiprinti bendradarbiavimą, be kita ko, su atitinkamomis Sąjungos agentūromis.

Nuo muitų sąjungos sukūrimo muitinių atsakomybė vis didėjo – jos tapo atsakingos toli gražu ne vien už ES prekybos priežiūrą ir supaprastinimą, bet ir už saugą ir saugumą. Fondas padės užtikrinti vienodesnę muitinį tikrinimą prie išorės sienų: bus šalinami esami valstybių narių skirtumai, kuriuos lemia geografiniai ir turimų pajėgumų bei išteklių nesutapimai. Tai ne tik sustiprins muitinį tikrinimą, bet ir palengvins teisėtą prekybą, drauge padės kurti saugią ir veiksmingą muitų sąjungą.

Sienų politika yra tarptautinio pobūdžio. Vienai valstybei narei keliama grėsmė daro poveikį visai ES, taigi veiksmų reikia imtis ES lygmeniu. Pastarųjų metų migracijos ir terorizmo uždavinių pavienės valstybės narės veikdamos atskirai be ES finansinės ir techninės paramos suvaldyti nebūtų pajėgusios. Be to, veiksmų ES lygmeniu reikia imtis ir siekiant užtikrinti, kad visos muitinės turėtų reikiamų priemonių savo funkcijoms ES pasienyje vykdyti ir taip būtų sumažinta saugumo ir finansinė rizika bei užkertamas kelias visai Sąjungai įtakos galinčioms turėti palankiausių muitinių paieškomis.

2. TIKSLAI

Integruoto sienų valdymo fondą sudarys du komponentai, padėsiantys siekti toliau nurodytų tikslų.

Sienų valdymas ir vizos (asmenys).

- ▶ Skatinti vienodą bendros **trumpalaikių vizų** politikos įgyvendinimą, tolesnį plėtojimą ir modernizavimą (įskaitant **vizų tvarkymo skaitmeninimą**).
- ▶ Toliau plėtoti **įvairių formų konsulinį bendradarbiavimą**.
- ▶ **Gerinti sienų kontrolę stiprinant valstybių narių gebėjimus**, be kita ko, sudarant palankesnes sąlygas teisėtam sienos kirtimui ir prireikus užkertant kelią terorizmui ir tarpvalstybiniam nusikalstamumui, kaip antai neteisėtam migrantų gabenimui ir prekybai žmonėmis, taip pat padedant valstybėms narėms, susiduriančioms su esamu arba galimu neproporcingai dideliu migracijos spaudimu prie ES išorės sienų.
- ▶ Remti **informacinių sistemų** plėtojimą, veikimą, priežiūrą ir sąveiką.

- ▶ Stiprinti valstybių narių nacionalinių institucijų, atsakingų už sienų kontrolę arba kitas pasienyje vykdomas užduotis, **tarpžinybinį bendradarbiavimą** nacionaliniu lygmeniu.
- ▶ Vykdyti **rizikos analizę ir nustatyti grėsmes**, galinčias turėti įtakos išorės sienų veikimui ar saugumui.
- ▶ Užtikrinti **vienodą Šengeno *acquis* taikymą** prie išorės sienų.
- ▶ Toliau plėtoti **Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgas** ir prisidėti prie sienų apsaugos pareigūnų ir kitų atitinkamų ekspertų mainų ar delegavimo tarp valstybių narių arba tarp valstybių narių ir trečiųjų valstybių.

Muitinio tikrinimo įranga (prekės).

- ▶ Išnaudoti visas muitų sąjungos teikiamas galimybes, vykdant lygiavertį ir **tinkamą muitinį tikrinimą ES pasienyje** ir drauge apsaugant jos finansinius interesus, užkertant kelią neteisėtai prekybai ir sukčiavimui.
- ▶ Visas susijusias teisėsaugos institucijas skatinti **dalytis tikrinimo įranga** (pvz., rentgeno skeneriais, Automatinio automobilio registracijos numerio identifikavimo sistema ir kt.).

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Sienų valdymo ir vizų komponentas bus įgyvendinamas pagal valstybių narių daugiametes programas taikant pasidalijamąjį valdymą, tačiau iš dalies – ir tiesioginį arba (tam tikru mastu) netiesioginį valdymą, taip pat vykdant Sąjungos veiksmus. Iš fondo lėšų teikiama **pagalba ekstremaliosios situacijos atveju** padės reaguoti į nenumatytas aplinkybes ir papildys valstybių narių programas, kurioms būtinas didelis finansavimas. Pagal teminę priemonę vykdant Sąjungos veiklą, teikiant skubų finansavimą ir papildant valstybių narių programas bus skiriamas finansavimas iš anksto nustatytiems Sąjungos strateginiams veiksams. Pasidalijamasis valdymas užtikrins vienodas sąlygas ir sumažins neigiamą konkurencijos poveikį finansavimui, leis užtikrinti finansavimo nuspėjamumą ir ilgalaikį planavimą, taip pat užtikrins būtinas išlaidas visose valstybėse narėse, o kartu – gebėjimą įgyvendinti Sąjungos prioritetus visoje ES. Muitinio tikrinimo įrangos komponentas bus įgyvendinamas pagal tiesioginio valdymo principą.

Vykdyti veiklą sienų ir vizų srityje Europos Sąjungai padeda įvairios agentūros, visų pirma **Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX)**, **Europolas** (Europos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūra) ir „**eu-LISA**“ (Europos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūra). Savo uždaviniams vykdyti jos turi atskirus nuo fondo biudžetus.

Fondas taip pat turėtų suteikti **daugiau lankstumo** reaguojant į nenumatytus įvykius, kurie sienų valdymo srityje nėra neįprasti. Sienų valdymo ir vizų komponento atveju dalis finansavimo bus skiriama iš anksto, tačiau nemažai lėšų bus skiriama ir vėliau, periodiškai – atsižvelgiant į kintančias aplinkybes ar ypatingos skubos atvejus. Fondui bus naudingos **paprastesnės taisyklės**, taikomos kitiems pagal pasidalijamojo valdymo principą valdomiems fondams. Tai taip pat leis pereiti prie **bendrų taisyklių**, atitinkančių proporcingumo principą ir tinkančių visiems pagal pasidalijamojo valdymo principą valdomiems ES fondams, **rinkinio**.

Turėtų būti **pagerinta stebėsenos bei vertinimo sistema** siekiant paskatinti, kad nacionalinės programos būtų laiku įgyvendintos, ir užtikrinti, kad vertinimais būtų galima veiksmingai

remtis ateityje peržiūrint politikos priemones. Užtikrinti patikimą stebėseną ir vertinimą padės pagerinti rodikliai, tvirčiau taikomas partnerystės principas fondo valdymo srityje, taip pat atliekama laikotarpio vidurio veiklos rezultatų peržiūra, siejama su rezultatais grindžiamu atlygiu (tai nebus taikoma muitinio tikrinimo įrangai).

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Kalbant apie sienų ir vizų komponentą, bus sukurta naujų integruoto sienų valdymo, **Prieglobsčio bei migracijos fondo** ir **Vidaus saugumo fondo** priemonių tarpusavio sąveika, taip pat sąveika su kitomis priemonėmis, visų pirma su fondais ir programomis jūrų saugumo ir stebėjimo, saugumo tyrimų, infrastruktūros saugumo, **sanglaudos politikos** ir sienų valdymo išorės aspekto rėmimo priemonėmis. Kalbant apie muitinio tikrinimo įrangą, bus sukurta sąveika su **programa „Muitinė“**. Siekiant kuo veiksmingiau įgyvendinti politikos tikslus ir naudotis masto ekonomija, labai svarbu taikyti veiksmingus koordinavimo mechanizmus. Taip bus užtikrintas visų priemonių tarpusavio papildomumas, bus aiškios jų taikymo sritys, daugiau aiškumo bus ir naudos gavėjams.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.*

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	9 318
iš jų:	
Sienų valdymas ir vizos	8 018
Muitinio tikrinimo įranga	1 300

* Taip pat žr. Integruoto sienų valdymo fondo paketą, kuriam skirta 10 415 mln. EUR.

Vidaus saugumo fondas

Vidaus saugumo fondas padeda užtikrinti aukštą saugumo lygį Sąjungoje ir kovoja su **terorizmu, radikalėjimu, organizuotu nusikalstamumu ir kibernetiniais nusikaltimais**. Iš jo taip pat finansuojama pagalba **nusikaltimų aukoms** ir jų apsauga.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Pastaraisiais metais Europoje padaugėjo įvairių grėsmių saugumui. Dėl teroristinių išpuolių, naujų organizuoto nusikalstamumo formų ir nuolat daugėjančių kibernetinių nusikaltimų tarpvalstybinio pobūdžio būtinas stiprus ES lygmens atsakas. ES veiksmams buvo greitai ir visapusiškai sureaguota į šiuos iššūkius, o 2015 m. saugumo darbotvarkėje buvo suformuluotas bendras politinis atsakas. Saugumui ir ateinančiais metais toliau bus teikiama didelė svarba Europos Sąjungoje, ir Europos piliečiai tikisi, kad jų Sąjunga ir nacionalinės vyriausybės užtikrins saugumą sparčiai besikeičiančiame neramiame pasaulyje.

Atskiros valstybės narės vienos ir be finansinės ir techninės ES paramos negali įveikti Sąjungai kylančių problemų, visų pirma susijusių su tarptautiniu terorizmu. Epochoje, kai teroristai ir kiti stambūs nusikaltėliai veikia nepaisydami sienų, Europos Sąjunga ir jos valstybės narės yra savo piliečiams atsakingos už vidaus saugumo erdvės, kurioje asmenys būtų apsaugoti visapusiškai laikantis ES pagrindinių teisių, sukūrimą. Šiuo atžvilgiu Sutartyse numatytas poreikis užtikrinti aukštą saugumo lygį, be kita ko, prevencinėmis priemonėmis, koordinuojant policijos, teismų ir kitų kompetentingų institucijų darbą ir per jų bendradarbiavimą. Tai būtina užtikrinti ES lygmeniu.

ES parama nacionaliniam finansavimui suteikia didelės pridėtinės vertės: taip valstybių narių teisėsaugos pareigūnai ir kitos atitinkamos institucijos skatinami bendradarbiauti ir keistis informacija, visų pirma užtikrinant skirtingų saugumo sistemų sąveikumą ir didesnę ES informacinių sistemų veiksmingumą ir našumą, sudaromos palankesnės sąlygos vykdyti bendrus operatyvinius veiksmus, ir remiami mokymai, kuriami svarbūs su saugumu susiję įrenginiai ir įsigyjama būtina techninė įranga. Pvz., po 2015 m. teroristinių išpuolių Paryžiuje pagalba nepaprastosios padėties atveju padėjo sukurti skaitmeninį sprendimą dideliame stebėjimo duomenų kiekiui apdoroti, taip padidėjo Sąjungos pasirengimas galimoms grėsmėms ateityje.

2. TIKSLAI

Konkretūs Vidaus saugumo fondo tikslai.

- ▶ Gerinti teisėsaugos ir kitų valdžios institucijų visoje ES **keitimąsi informacija**, be kita ko, su Europolu ir kitomis atitinkamomis Sąjungos įstaigomis, trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis užkardant, nustatant ir tiriant sunkius ir organizuotus nusikaltimus, turinčius tarpvalstybinį pobūdį.
- ▶ Intensyvinti teisėsaugos ir kitų kompetentingų institucijų visoje ES **tarpvalstybines bendras operacijas**, be kita ko, su saugumo srityje dirbančiomis Sąjungos agentūromis ir kitomis Sąjungos įstaigomis, trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis

organizacijomis užkardant, nustatant ir tiriant sunkius ir organizuotus nusikaltimus, turinčius tarpvalstybinį pobūdį.

- ▶ Užtikrinti kolektyvinį atsaką į grėsmes saugumui, **didinant ES pajėgumus ir gerinant jos pasirengimą ir atsparumą**, taip pat stiprinant viešosios valdžios institucijų, pilietinės visuomenės subjektų ir privačių partnerių iš ES valstybių narių ir trečiųjų šalių, įskaitant Sąjungos agentūras ir tarptautines organizacijas, bendradarbiavimą.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Vidaus saugumo fondo veikla iš esmės įgyvendinama pasidalijamojo valdymo būdu (valstybėms narėms įgyvendinant daugiametes programas) bei tiesioginio, o retesniais atvejais ir netiesioginio valdymo būdu. Valstybių narių programos gali būti papildytos **pagalba ekstremaliosios situacijos atveju**, kai greitai reaguojama į ekstremaliąją padėtį. Pasidalijamasis valdymas sudaro sąlygas numatyti finansavimą ir nustatyti ilgalaikius planus. Jis užtikrina, kad asignavimas skiriamas visoms valstybėms narėms užtikrinant gebėjimą įgyvendinti bendrus prioritetus visoje Sąjungoje. Tačiau siekiant geriau paskirstyti lėšas pagal ES prioritetus, be pasidalijamojo valdymo dar būtų taikoma teminė priemonė, kurią taikant lėšos būtų skiriamos veiksmams, kuriais remiami iš anksto nustatyti prioritetai tiesioginio ir netiesioginio valdymo būdu vykdant Sąjungos veiksmus, teikiant pagalbą ekstremaliosios situacijos atveju ir papildant valstybių narių programas.

Keletui decentralizuotų agentūrų, pvz., **Europolui** (ES teisėsaugos bendradarbiavimo agentūrai) ir agentūrai **CEPOL** (Teisėsaugos mokymo agentūrai) tenka svarbus operatyvinis, koordinacinis ir patariamasis vaidmuo įgyvendinant ES saugumo srities prioritetus ir tikslus. Šios agentūros turi savo atskirus fondus nepriklausančius biudžetui, kad galėtų vykdyti savo užduotis.

Remiantis patirtimi, įgyta įgyvendinant dabartinę programą, fondo naudos gavėjams skirtos taisyklės bus dar labiau supaprastintos. Svarbiausi su veikla susiję bruožai:

- ▶ didesnis **lankstumas**, kad būtų galima reaguoti į nenumatytus įvykius; tai visai saugumo erdvei bendras bruožas. Dalis lėšų bus skirta iš anksto, o didelė paketo dalis konkreitiems prioritetams bus skirstoma vėliau, kad būtų galima reguliariai reaguoti į pasikeitusias aplinkybes arba ekstremaliąsias situacijas (pasinaudojant tematine priemone);
- ▶ tolesnis **supaprastinimas**, kurį vykdyti bus paprasčiau priėmus naują pasidalijamojo valdymo reglamentą, kuriuo taisyklės bus supaprastintos ir labiau suderintos;
- ▶ tolesnis **stebėsenos ir vertinimo sistemos tobulinimas** siekiant skatinti laiku įgyvendinti programas ir užtikrinti, kad būtų galima veiksmingai pasinaudoti vertinimų rezultatais atliekant politikos intervencinių veiksmų peržiūrą ateityje. Pagerėję rodikliai, labiau įtvirtintas partnerystės principas valdant fondą ir laikotarpio vidurio peržiūra prisidės prie patikimos stebėsenos ir vertinimo.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Saugumas yra kompleksinis klausimas ir naujas Vidaus saugumo fondas negali vienas, be kitų finansavimo priemonių, įskaitant **Europos struktūrinius ir investicijų fondus** ir išorės priemones, parengti veiksmingo ES atsako. Bus sukurta Vidaus saugumo fondo sąveika su

kitomis susijusiomis priemonėmis, visų pirma šiose srityse: sienų valdymas ir muitinės kontrolės įranga, infrastruktūros ir viešųjų erdvių saugumas, kibernetinis saugumas (kibernetinis saugumas yra viena iš pagrindinių **Skaitmeninės Europos programos** temų, o fondas yra orientuotas į kibernetinius nusikaltimus), radikalėjimo prevencija ir saugumo išorės aspektas. Veiksmingi koordinavimo mechanizmai yra labai svarbūs siekiant kuo veiksmingiau pasiekti politikos tikslų ir pasinaudoti masto ekonomija, nes taip būtų užtikrintas visų priemonių intervencijos sričių papildomumas ir aiškumas. Daugiau aiškumo būtų suteikta ir naudos gavėjams.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	2 500

Lietuvos atominės elektrinės eksploatacijos nutraukimas

Pagal šią programą **Lietuvai padedama saugiai nutraukti pirmos kartos branduolinių reaktorių eksploataciją.**

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Stodama į Europos Sąjungą, Lietuva įsipareigojo uždaryti du sovietinės konstrukcijos pirmos kartos branduolinius reaktorius ir nutraukti jų eksploataciją, nes juos modernizuoti taip, kad atitiktų vakarietiškus saugos standartus, buvo neekonomiška. Savo ruožtu Europos Sąjunga 2003 m. Stojimo akto 4 protokolo 3 straipsniu įsipareigojo finansiškai remti šį eksploatacijos nutraukimą.

Šiuo metu eksploatacijos nutraukimo veikla tęsiama, ją planuojama užbaigti 2038 m. Sąjunga suinteresuota ir toliau teikti tik tikslinę finansinę paramą ir taip užtikrinti aukščiausią šios veiklos saugos lygį. Pagal šią programą teikiama apčiuopiama ir ilgalaikė parama padeda apsaugoti darbuotojų ir visuomenės sveikatą, išvengti aplinkos būklės blogėjimo ir užtikrinti realią pažangą branduolinės saugos ir saugumo srityje.

Programa iš tiesų galėtų tapti pavyzdžiu, kaip Europos Sąjungoje saugiai spręsti technologines branduolinių įrenginių, pavyzdžiui, grafitinių reaktorių, eksploatacijos nutraukimo problemas.

2. TIKSLAI

Programos tikslas – **toliau teikti tikslinę paramą Lietuvai su Ignalinos atominės elektrinės eksploatacijos nutraukimu susijusioms radiacinės saugos problemoms spręsti.**

Šia programa taip pat siekiama su visoms valstybėmis narėmis **dalytis žiniomis** apie eksploataavimo nutraukimo procesą.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Programą netiesiogiai administruoja valstybės narės nacionalinė agentūra. Šių reaktorių eksploatacijos nutraukimą toliau remiant iš specialios programos lėšų ši veikla bus ir toliau sklandžiai vykdoma per įsteigtą vykdomąją instituciją. Naujuoju programavimo laikotarpiu reikės **padidinti** pagal šią programą skiriamą **nacionalinę bendrojo finansavimo dalį**, kaip nurodyta Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 22/2016 „Nuo 2011 m. Lietuvoje, Bulgarijoje ir Slovakijoje įgyvendinant ES branduolinių reaktorių eksploataavimo nutraukimo pagalbos programas padaryta tam tikros pažangos, tačiau dar laukia itin svarbūs neišspręsti uždaviniai“.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Naujuoju programavimo laikotarpiu bus stiprinama sąveika su **sanglaudos politika**. Ši politika visų pirma galės prisidėti prie konkretaus regiono vystymo – padėti kurti darbo vietas, skatinti tvarų augimą ir inovacijas. Bus ieškoma ir sąveikos su programa „**Europos**

horizontas“ galimybių, pavyzdžiui, technologijų kūrimo ir bandymo, taip pat mokymo ir švietimo srityse.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	552

Branduolinė sauga ir atominių elektrinių eksploatacijos nutraukimas

Programos tikslas – **padėti Bulgarijai ir Slovakijai saugiai nutraukti pirmos kartos branduolinių reaktorių eksploataciją** ir atskirai skirti finansavimą **pačios Komisijos branduolinių įrenginių eksploatacijai nutraukti ir atliekoms galutinai pašalinti.**

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Stodamos į ES, Bulgarija ir Slovakija įsipareigojo uždaryti šešis sovietinės konstrukcijos pirmos kartos branduolinius reaktorius ir nutraukti jų eksploataciją, nes juos modernizuoti taip, kad atitiktų vakarietiškus saugos standartus, buvo neekonomiška. Savo ruožtu Europos Sąjunga pagal Euratomo sutarties 203 straipsnį įsipareigojo finansiškai remti šį eksploatacijos nutraukimą. Šiuo metu eksploatacijos nutraukimo darbai tęsiami, Bohunicėje (Slovakija) juos numatoma užbaigti 2025 m., o Kozloduje (Bulgarija) – 2030 m. Sąjunga suinteresuota toliau teikti finansinę paramą eksploataavimo nutraukimo darbams ir taip prisidėti prie aukščiausio šios veiklos saugos lygio užtikrinimo. Apčiuopiama ir ilgalaikė parama padės apsaugoti darbuotojų ir visuomenės sveikatą, išvengti aplinkos būklės blogėjimo ir užtikrinti realią pažangą branduolinės saugos ir saugumo srityje.

Komisija, būdama branduolinių įrenginių savininkė, privalo tvarkyti ir savo branduolinių „paveldą“. Eksploatacijos nutraukimo procesas pradėtas 1999 m. pradėjus vykdyti branduolinių reaktorių eksploataavimo nutraukimo ir atliekų tvarkymo programą.

Šie veiksmai galėtų tapti pavyzdžiu, kaip Europos Sąjungoje saugiai spręsti technologines branduolinių įrenginių eksploataavimo nutraukimo problemas, o sukauptomis žiniomis būtų galima dalytis su kitomis valstybėmis narėmis.

2. TIKSLAI

Programos tikslas – ir toliau **padėti Bulgarijai ir Slovakijai spręsti su eksploatacijos nutraukimo procesu susijusias radiacinės saugos problemas.** Be to, vykdant **Komisijos (Jungtinio tyrimų centro) objektų eksploatacijos nutraukimo veiklą** bus lengviau išnagrinėti ir išplėtoti numatomo eksploataavimo nutraukimo ir atliekų tvarkymo įpareigojimų perdavimo JRC priimančiosioms valstybėms narėms galimybes. Šia iniciatyva taip pat siekiama **dalytis žiniomis** su valstybėmis narėmis, vykdančiomis eksploatacijos nutraukimo programas.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Bulgarijai ir Slovakijai skirtos programos valdymas patikėtas (pagal netiesioginio valdymo principą) Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankui ir Slovakijos nacionalinei agentūrai. Šių reaktorių eksploatacijos nutraukimą toliau remiant iš specialios programos lėšų ši veikla bus ir toliau sklandžiai vykdoma per įsteigtas vykdomąsias institucijas.

Komisijos objektų eksploatacijos nutraukimą tiesiogiai valdo Jungtinis tyrimų centras.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Integravus Bulgarijoje ir Slovakijoje vykdomą eksploatacijos nutraukimo veiklą ir Komisijos objektų eksploatacijos nutraukimo veiklą bus sukurta sinergija ir pati Komisija sukaups daugiau žinių apie šį procesą, kad galėtų išnagrinėti ir išplėtoti numatomo eksploataavimo nutraukimo ir atliekų tvarkymo įpareigojimų perdavimo Jungtinio tyrimų centro priimančiosioms valstybėms narėms galimybes. Naujuoju programavimo laikotarpiu bus stiprinama sąveika su **sanglaudos politika**. Ši politika visų pirma galės prisidėti prie konkretaus regiono vystymo – padėti kurti darbo vietas, skatinti tvarų augimą ir inovacijas. Be to, reikėtų paieškoti ir sąveikos su programa „**Europos horizontas**“ galimybių, pavyzdžiui, technologijų kūrimo ir bandymo, taip pat mokymo ir švietimo srityse.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	626
iš jų:	
parama Bulgarijai	63
parama Slovakijai	55
Komisijos objektų eksploatacijos nutraukimas	348
Branduolinė sauga ir branduolinės saugos garantijos	160

Europos gynybos fondas

Naujas Europos gynybos fondas paskatins vykdyti bendradarbiavimu grindžiamus gynybos pajėgumų plėtojimo projektus ir papildys nacionalines investicijas į gynybą.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Šiandien užtikrinant saugumą tenka susiremti su sienų nepaisančiomis grėsmėmis. Nė viena šalis negali su jomis kovoti viena. Europai reikės atsakingiau ginti savo interesus, vertybes ir europietišką gyvenimo būdą, papildant Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos veiklą ir su ja bendradarbiaujant. Šį tikslą įgyvendinti padės ES pastangos pasiekti ES lygmens užmojus saugumo ir gynybos srityje (juos 2016 m. patvirtino Europos Vadovų Taryba). Tam, kad Europa būtų pasirengusi atremti ateities grėsmes ir apginti savo piliečius, ji turi stiprinti savo strateginį savarankiškumą. Tam reikia plėtoti bazines technologijas ypatingos svarbos srityse, didinti strateginius pajėgumus ir taip užtikrinti pirmavimą technologijų srityje. Vienintelis būdas patenkinti ES piliečių lūkesčius – bendradarbiauti visais lygmenimis. Skatindama bendradarbiavimą Europos Sąjunga gali padėti pagerinti valstybių narių investicijų į gynybą rezultatus ir kokybę. Europos gynybos fondas suteiks ES pridėtinės vertės – iš jo bus remiami bendri gynybos srities moksliniai tyrimai ir pajėgumų stiprinimas siekiant didinti viešųjų išlaidų efektyvumą ir užtikrinti Sąjungos veiklos savarankiškumą.

Sąjunga negali už valstybes nares dėti pastangų gynybos srityje, tačiau ji gali, neviršydamą Sutartyse nustatytą ribų, papildyti ir sustiprinti jų bendradarbiavimą plėtojant gynybos produktus ir technologijas, būtinas bendroms saugumo problemoms spręsti. Tai padėtų sumažinti dubliavimą ir veiksmingiau naudoti mokesčių mokėtojų lėšas. Dėl nepakankamo valstybių narių bendradarbiavimo gynybos ir saugumo srityje kasmet prarandama apytikriai nuo 25 iki 100 mlrd. EUR. Daugiau kaip 80 proc. viešųjų pirkimų ir daugiau kaip 90 proc. mokslinių tyrimų ir technologijų projektų vykdoma nacionaliniu mastu. Europos investicijos į būsimų pajėgumų plėtojimą ir viešuosius pirkimus yra nepakankamos ir atsilieka nuo kitų šalių investicijų lygio. O atskirų valstybių narių gynybos išlaidų lygis smarkiai skiriasi. Be to, gynybos įrangos kainos auga sparčiau nei nacionaliniai gynybos biudžetai. Susiskaidymo mastas išlieka didelis, pvz., Europoje naudojamos 178 skirtingos ginklų sistemos palyginti su 30 Jungtinėse Valstijose. Dėl menkai koordinuojamo nacionalinės gynybos planavimo mokesčių mokėtojų pinigai panaudojami neveiksmingai ir neišvengiama nereikalingo dubliavimo. Be to, menkas bendradarbiavimas, susiskaidymas ir sistemingas išteklių dubliavimas turi įtakos dislokavimo galimybėms ir trukdo ES gebėjimui imtis veiksmų ir apsaugoti.

Didesnio bendradarbiavimo gynybos srityje pranašumai:

- ▶ padidėjęs nacionalinės gynybos išlaidų efektyvumas užtikrinant geresnį kainos ir kokybės santykį;
- ▶ mažesnis gynybos sistemų dubliavimas;
- ▶ geresnis gynybos įrangos sąveikumas, leidžiantis vykdyti bendras gynybos operacijas;
- ▶ sumažintas susiskaidymas ir padidėjęs ES gynybos pramonės konkurencingumas ir inovacijos.

2. TIKSLAI

Europos gynybos fondas yra gynybos pajėgumų plėtojimo priemonė, skirta skatinti ES strateginį savarankiškumą. Ja siekiama paskatinti vykdyti bendradarbiavimo programas, kurios nebūtų įmanomos be Sąjungos įnašo, ir teikti būtinas paskatas, kad būtų skatinamas bendradarbiavimas visais pramoninio ciklo etapais, įskaitant mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiklą. Europos gynybos fondo tikslai:

- a) skatinti **gynybos pramonės konkurencingumą ir inovacijas** visoje Sąjungoje **teikiant paramą bendradarbiavimo veiksams visais pramoninio ciklo etapais**, visų pirma pereinant iš mokslinių tyrimų etapo į plėtojimo etapą;
- b) remti ir skatinti **tarpvalstybinį įmonių**, įskaitant mažąsias ir vidutines įmones, **bendradarbiavimą** visoje Sąjungoje vykdant technologijų ar produktų mokslinius tyrimus ir plėtrą pagal gynybos pajėgumų prioritetus, dėl kurių bendrai susitarė ES valstybės narės pagal pajėgumų plėtojimo planą ir atsižvelgiant į suderintos metinės peržiūros gynybos srityje rezultatus;
- c) **viso mokslinių tyrimų ir plėtros ciklo metu** remti **bendradarbiavimo projektus**, orientuotus į gynybos produktus ir technologijas.

Ypač daug dėmesio bus skiriama bendradarbiavimo projektams, kuriuose dalyvauja daug mažųjų ir vidutinių įmonių iš skirtingų valstybių. Taip bus užtikrintas fondo atvirumas naudoti gavėjams iš visų valstybių narių, neatsižvelgiant į jų dydį ir geografinę padėtį Sąjungoje.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Kuriant Europos gynybos fondą ir nustatant jo struktūrą atsižvelgiama į patirtį, susijusią su gynybos srities mokslinių tyrimų parengiamaisiais veiksmais ir pasiūlymu dėl reglamento, kuriuo sukuriamas Europos gynybos pramonės plėtros programa.

Iš nuosekliai sukurto Europos gynybos fondo, aprėpiančio mokslinius tyrimus ir plėtrą, galima teikti integruotą paramą, kai remiami projektai papildo vienas kitą, t. y. išvengiant rezultatų praradimo dėl nutrauktos tolesnės paramos technologijų plėtrai ir tolesniam testavimui. Taip bus padidintas ES lėšomis remiamų produktų ir technologijų naudojimas. Be to, integruotas fondas sudarys sąlygas naujų formų paramai, kai to reikia, įskaitant ikiprekybinius viešuosius pirkimus. Tai leis įvardyti ekonomiškai tinkamiausius sprendimus, kokius tik galima gauti rinkoje, siekiant patenkinti Europos gynybos mokslinių tyrimų ir plėtros poreikius.

Skirtingiems plėtros etapams numatytas skirtingas paramos intensyvumas. Gynybos srities mokslinių tyrimų finansavimo normos paprastai bus didesnės nei prototipų kūrimo finansavimo normos. Taip bus sukurtos tinkamos paskatos remti bendradarbiavimo projektus, atsižvelgiant į labai svarbų valstybių narių šios srities finansavimo aspektą. Taisyklėse dėl dalyvavimo Europos gynybos fonde bus atsižvelgta į gynybos sektoriaus ypatumus, visų pirma į didelę būtinybę užtikrinti informacijos saugumą, intelektinės nuosavybės teisių rezultatų valdymą ir kt.

Ypatingas dėmesys bus skiriamas užtikrinti tinkamam mažųjų įmonių dalyvavimui, taikant didesnes finansavimo normas siekiant paskatinti bendradarbiavimo projektuose dalyvauti mažąsias ir vidutines įmones iš skirtingų valstybių.

Komisija įgyvendins programą tiesioginio valdymo būdu siekiant kuo labiau padidinti galutinių rezultatų veiksmingumą ir efektyvumą. Valstybės narės aktyviai dalyvaus įgyvendinant gynybos programą.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Papildomumas ir sąveika su programa „**Europos horizontas**“ bus užtikrinta tokiu būdu, kad gynybos srities mokslinių tyrimų rezultatus būtų galima panaudoti civiliniams moksliniams tyrimams ir atvirkščiai. Tai padės išvengti nereikalingo dubliavimo.

Europos gynybos fondo veikla bus koordinuojama su kita Komisijos ir Vyriausiojo įgaliotinio veikla gynybos srityje. Ji apims priemones, skirtas užtikrinti tinkamą sąveiką su Komisijos veikla, kuri susijusi su finansinių priemonių rinkiniu ir kuria siekiama toliau skatinti gynybos pajėgumų bendrą plėtojimą ir įsigijimą standartizuojant ES ir nacionalinius finansavimo mechanizmus (nuo lėšų sujungimo iki bendrosios nuosavybės). Ši sąveika apims tinkamą pagalbą valstybėms narėms, kad jos galėtų pradėti vykdyti bendrus mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros projektus.

Užtikrinamas glaudus ryšys tarp Europos gynybos fondo ir projektų, įgyvendinamų pagal nuolatinį struktūrizuotą bendradarbiavimą gynybos srityje (PESCO). Nustačius, kad pagal nuolatinį struktūrizuotą bendradarbiavimą gynybos srityje (PESCO) numatyti projektai tenkina reikalavimus PESCO priemokai gauti, ji bus skiriama padidinant finansavimo normą. Šiuo atveju reikės iš anksto konsultuotis su Komisija, kad jai būtų lengviau įvertinti, ar pagal nuolatinį struktūrizuotą bendradarbiavimą gynybos srityje numatyti projektai tenkina fondo reikalavimus.

Fondas atsižvelgs į ES pajėgumų plėtojimo planą ir Europos gynybos agentūros suderintą metinę peržiūrą gynybos srityje, ypač į aspektus, susijusius su prioritetų įgyvendinimu ir naujų bendradarbiavimo galimybių nustatymu. Įgyvendinimo veikla bus vykdoma atsižvelgiant į atitinkamą Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos ir kitų partnerių veiklą.

Fondas taip pat papildo kitą su gynyba susijusią veiklą pagal **Europos taikos priemonę** – tai į biudžetą neįtraukta priemonė, nepriklausanti daugiametei finansinei programai.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	13 000
iš jų:	
Moksliniai tyrimai	4 100
Pajėgumų plėtojimas	8 900

REAGAVIMAS Į KRIZES

„rescEU“ – Sąjungos civilinės saugos mechanizmas

„rescEU“, Sąjungos civilinės saugos mechanizmas, padeda ES valstybėms narėms **užkirsti kelią gaivalinėms ir žmogaus sukeltoms nelaimėms, joms pasirengti ir į jas reaguoti**, visų pirma teikiant skubią ir gerai koordinuotą savitarpio pagalbą.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Pastaraisiais metais ES susidūrė su daugybe nelaimių, nusinešusių gyvybių ir sukėlusių kitų žalingų padarinių piliečiams, verslui, bendruomenėms ir aplinkai. Vien tik 2017 m. gaivalinių nelaimių metu žuvo 304 žmonės. 2016 m. Europoje užregistruota nuostolių vertė – beveik 10 mlrd. EUR. Tokios nelaimės tapo tokios sudėtingos, kad jos gali viršyti atskirų valstybių reagavimo pajėgumus ir jų savitarpio pagalbos pajėgumus.

Būtent šioje srityje išryškėja Sąjungos civilinės saugos mechanizmo, o visų pirma naujosios iniciatyvos „rescEU“, Europos pridėtinė vertė. Juo sudaromos sąlygos ES valstybėms narėms ir kitoms dalyvaujančioms valstybėms (Islandijai, Norvegijai, Serbijai, Juodkalnijai, buvusiąjai Jugoslavijos Respublikai Makedonijai ir Turkijai) sutelkti savo civilinės saugos pajėgumus ir ekspertines žinias, kad nelaimių atveju jos galėtų greičiau reaguoti ir veiksmingai apsaugoti gyventojus.

Sąjunga gali naudotis ne tik valstybių narių teikiamais nacionaliniais pajėgumais, bet ir specialiu išteklių, tokių kaip miško gaisrų gesinimo iš oro priemonių, didelio galingumo siurblių ištikus potvyniams, paieškos ir gelbėjimo pajėgumų ir greitosios medicinos pagalbos komandų, rezervu. Šie „rescEU“ pajėgumai bus panaudoti tais atvejais, kai siekiant veiksmingai reaguoti nebeužtenka nacionalinių pajėgumų ir valstybių narių savitarpio pagalbos. Kraštiniais atvejais naudojamų pajėgumų ES lygiu stiprinimas sudaro sąlygas užtikrinti didesnę masto ekonomiją. Valstybės narės turi būti pasirengusios „įprastinėms“ nelaimių rizikos situacijoms savo atitinkamose teritorijose, tačiau jos gali prašyti pagalbos iš kitų valstybių narių ir galiausiai „rescEU“ pajėgumų ekstremalių ir nenumatytų situacijų metu arba ištikus nelaimėms, kurių atveju reikia retų ir daug kainuojančių pajėgumų.

2. TIKSLAI

Ištikus nelaimei valstybės narės ir trečiosios valstybės gali naudotis Sąjungos civilinės saugos mechanizmu. Juo užtikrinamas ES ir valstybių narių bendradarbiavimas ir koordinavimas siekiant pasirengti gaivalinėms ir žmogaus sukeltoms nelaimėms ir į jas reaguoti.

Tam, kad būtų pasiektas šis bendras tikslas, „rescEU“ daugiausia dėmesio skiriama trims pagrindiniams tikslams:

- ▶ juo **stiprinami ES bendri reagavimo į nelaimes pajėgumai**. „rescEU“ apima specialų civilinės saugos pajėgumų rezervą (iš dalies valdomą ES ir iš dalies per Europos civilinės saugos rezervą) – savanoriškai sutelktus išteklius, kuriuos valstybės narės iš anksto įsipareigojo skirti ES operacijoms;
- ▶ juo gerinama **prevencija ir pasirengimas reaguoti į nelaimes** tiek nacionaliniu, tiek ES lygiu atliekant veiksmingą rizikos, su kuria susiduria valstybės narės, vertinimą, kurio remiamasi prireikus teikiant tiek konsultacijas, tiek rekomendacijas dėl investicijų;

- ▶ juo sudaromos sąlygos skubiai, veiksmingai ir suderintai reaguoti į nelaimės pagrindinę funkciją skiriant Komisijos **Reagavimo į nelaimės koordinavimo centrui**. Šis visą parą kasdien veikiantis koordinavimo centras stebi iš dalyvaujančių valstybių gaunamus paramos prašymus ir atitinkamai įspėja visas kitas valstybes.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Daug pastangų dėta siekiant užtikrinti kuo paprastesnes administracines procedūras, kad sumažėtų našta ir delsimas teikiant pagalbą. Siekiant supaprastinti administravimą, kai įmanoma bus skatinama naudoti vieneto įkainius, vienkartinės išmokos ir fiksuotąsias normas, o mechanizmo taikymo laikotarpis bus apribotas siekiant paspartinti pagalbos teikimą.

Visų pirma:

- ▶ įvairios pagal dabartinį mechanizmą taikomos skirtingos bendro finansavimo **normos**, taikomos visai su Europos civilinės saugos mechanizmu susijusiai veiklai, **suvienodinamos** iki 75 proc. Ši veikla, be kita ko, visų pirma yra pajėgumų, naudojamų dalyvaujančiose valstybėse, panaudojimas, pajėgumų didinimas juos iš nacionalinės paskirties pakeičiant į tarptautinės paskirties pajėgumus (kaip yra dabar) ir jų taisymas. Tai yra daug daugiau nei gabenimo išlaidos, kaip yra dabartinio mechanizmo atveju, taip pat gerokai padidinama valstybėms narėms teikiama parama rengiantis ir reaguojant į nelaimes.
- ▶ Šio Komisijos pasiūlyto naujo požiūrio tikslas – visiškai padengti sąnaudas, susijusias su „rescEU“ pajėgumų prieinamumu ir dislokavimo galimybėmis.
- ▶ Be to, sustiprintu Sąjungos civilinės saugos mechanizmu bus remiama Sąjungos civilinės saugos žinių tinklo, kurį sudaro atitinkami subjektai ir institucijos, veikla mokymo, pratybų ir žinių sklaidos srityse.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Nelaimių rizikos valdymas vis labiau integruojamas į kitas ES politikos sritis ir programas. Pavyzdžiui, nelaimių prevencija ir valdymas yra svarbi Europos struktūrinių ir investicijų fondų bei Europos Sąjungos solidarumo fondo tema (siekiant teikti finansinę paramą neatidėliotinoms ir atkūrimo priemonėms, reikalingoms ištikus didelėms gaivalinėms nelaimėms). Naudojant „rescEU“, papildomai ir glaudžiau susiejamos civilinės saugos ir kitos susijusios sritys, tokios kaip regionų, kaimo, aplinkos apsaugos politikos sritys, kurios taip pat labai svarbios nelaimių rizikos valdymui. „rescEU“ bus naudojamas tik ekstremaliųjų situacijų atveju, kai neteikiamas skubus finansavimas pagal kitas programas, pavyzdžiui, jis nebus naudojamas įvykus su rinka susijusioms krizėms žemės ūkio sektoriuje.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	1 400

IŠORĖS VEIKSMAI

Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė

Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė yra programa, kuri sudaro galimybes ES **ginti savo interesus ir skleisti politiką bei vertybes už savo ribų**. Ja remiamos ES partnerės, vykdančios politinę ir ekonominę pertvarką siekiant darnaus vystymosi, stabilizavimo, demokratijos įtvirtinimo, skurdo panaikinimo ir, kalbant apie kaimynystės politiką, remiama laipsniška ekonominė integracija į Sąjungos bendrąją rinką ir šį kelią pasirinkusių kaimyninių šalių taisyklių ir standartų derinimas su ES taisyklėmis ir standartais.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Šiuo metu dėl vis besiplečiančių šalių ir regionų tarpusavio ryšių atsiranda daug naujų galimybių. Tuo pačiu metu tam tikrose pasaulio dalyse, ar tai būtų mūsų kaimyninės šalys ar kitos šalys, susiduriama su vis didesnėmis problemomis ir nestabilumu, kurie turi tarpvalstybinių padarinių ir daro tiesioginį poveikį Sąjungai. Pastaruoju metu įvyko regioninių konfliktų, teroro išpuolių, atsirado migracijos spaudimas, pastebimas netvarus išteklių naudojimas ir didėjantis protekcionizmas. Veikdamos vienos valstybės narės negalėtų veiksmingai reaguoti į šiuos pasaulinius procesus, tačiau Sąjunga ir valstybės narės gali kartu spręsti šiuos uždavinius ir naudotis greitai kintančio pasaulio galimybėmis, taip pat išnaudoti visą globalizacijos teikiamą naudą, skleisti ES vertybes ir piliečiams užtikrinti saugumą ir stabilumą. ES išorės veiksmų programos ir kitos ES priemonės yra neatskiriama šio proceso dalis.

Vykdydama išorės veiksmus, Sąjunga vadovaujasi Europos Sąjungos sutarties 21 straipsnyje išdėstytais principais ir tikslais, įskaitant demokratiją, teisinę valstybę, žmogaus teises ir pagrindines laisves, pagarbą žmogaus orumui, lygybės ir solidarumo principus, ir laikosi Jungtinių Tautų Chartijos ir tarptautinės teisės principų.

Be to, 8 straipsnyje numatyta, kad Sąjunga plėtoja ypatingus santykius su kaimyninėmis šalimis siekdama sukurti Sąjungos vertybėmis grindžiamą gerovės ir geros kaimynystės erdvę, kuriai būdingi artimi ir taikūs bendradarbiavimo santykiai.

Sąjungos išorės veiksmų poveikio priemonių pridėtinė vertė sukurama dėl:

- ▶ jos pagrindinių kompetencijos sričių ir ekspertinių žinių sričių (pvz., vystomasis bendradarbiavimas, krizių valdymas, konfliktų prevencija, žmogaus teisės, demokratija, aplinkos apsauga, prekyba, viešoji diplomatija ir atsparumo stiprinimas);
- ▶ jos vertybių ir patikimumo kaip taikos proceso dalyvės ir demokratijos bei žmogaus teisių gynėjos ir jos pirmaujančio vaidmens kovojant su klimato kaita bei saugant aplinką;
- ▶ jos viršvalstybinio subjekto pobūdžio, kritinės masės pasaulinėje arenoje ir įtakos bei reformų poveikio, kurį lemia jos politinė ir ekonominė svarbos bei pasaulinio masto veikėjos patirtis;
- ▶ jos geografinės ir (arba) geopolitinės aprėpties (ypač remiamasi Europos Sąjungos delegacijų tinklu ir humanitarinės pagalbos biurais visame pasaulyje) ir bendradarbiavimo masto;

- ▶ priemonių apimties, suderinamumo ir įvairovės bei daugybės turimų priemonių, skirtų įgyvendinimui vietoje.

Atlikdama vadovaujamąjį vaidmenį humanitarinės pagalbos ir vystomojo bendradarbiavimo srityse, ES turi unikalią galimybę skleisti savo vertybes, skatinti visame pasaulyje siekti darnaus vystymosi tikslų ir spręsti tokius visuotinius uždavinius, kaip, be kita ko, migracija, konfliktai, nestabilumas, saugumas, skurdas, nelygybė, klimato kaita, aplinkos būklės blogėjimas ir energetinis saugumas. Nauja išorės finansavimo priemone bus sukurta suderinta sistema ir numatyti finansiniai išorės veiksmų ištekliai, kurių nei viena valstybė narė negalėtų užtikrinti veikdama atskirai.

2. TIKSLAI

Priemonės tikslai grindžiami tiek ES išorės politikos gairėmis, kaip apibrėžta, pavyzdžiui, visuotinėje strategijoje „Bendra vizija, bendri veiksmai: stipresnė Europa“, ES įsipareigojime įgyvendinti Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m., naujame Europos konsensuse dėl vystymosi „Mūsų pasaulis, mūsų orumas, mūsų ateitis“ ir Europos kaimynystės politikos peržiūroje, tiek kompleksiniais daugiamečių finansinės programos tikslais – lankstumu, nuoseklumu ir sąveika, supaprastinimu ir dėmesiu veiklos rezultatams. ES strateginiai tikslai – geografiniai ir teminiai – atspindėti naudojant lėšų rezervavimą.

ES turi turėti priemonių, kuriomis galėtų vykdyti veiksmus, atitinkančius Sąjungos išorės veiksmų tikslus, visų pirma veiksmus, kurių bendri tikslai yra šie:

- ▶ remti **demokratiją, teisinę valstybę, gerą valdymą, žmogaus teises ir tarptautinės teisės principus**;
- ▶ prisidėti prie **saugumo** ir išsaugoti **taiką**, remiant **krizių ir konfliktų** prevenciją ir veiksmingai į juos reaguojant; remti **stabilizavimą** ir **atsparumą**;
- ▶ skatinti **besivystančių šalių ekonominį, socialinį ir aplinkos apsaugos tvarų vystymąsi**, pirmiausia siekiant panaikinti skurdą;
- ▶ remti **ypatingus santykius su kaimyninėmis šalimis**, siekiant sukurti bendros gerovės, socialinio ir ekonominio vystymosi ir geros kaimynystės erdvę;
- ▶ spręsti **neteisėtos migracijos** problemą ir šalinti jos pagrindines priežastis kartu sudarant sąlygas teisėtos migracijos geresniam organizavimui ir tinkamai valdomam judumui;
- ▶ remti **ES diplomatiją** visais aspektais **skatinant ES vidaus politikos tarptautinį aspektą** ir remiant **prekybos politiką** bei **ekonominį bendradarbiavimą**;
- ▶ stiprinti partnerystės ryšius skatinant dialogą politikos klausimais ir bendrai sprendžiant visuotinius uždavinius, įskaitant aplinkos apsaugos ir klimato kaitos problemas.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Siekiant užtikrinti didesnę nuoseklumą, masto ekonomiją, sąveiką ir paprastesnius procesus Komisija siūlo strateginį ES išorės veiksmų finansinių priemonių 2021–2027 m. laikotarpio supaprastinimą, be kita ko, **Europos plėtros fondą integruoti į ES biudžetą**, kad būtų dar labiau padidintas efektyvumas ir veiksmingumas.

Bus **supaprastintos ir į Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę integruotos** tam tikros 2014–2020 m. daugiamečių finansinės programos

pasaulinės aprėpties priemonės ir sąlygos: Europos plėtros fondas, vystomojo bendradarbiavimo finansinė priemonė, Europos kaimynystės priemonė, Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonė, partnerystės priemonė, priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos, bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje priemonė ir Bendras įgyvendinimo reglamentas. Pasirengimo narystei pagalbos priemonė, taip pat humanitarinė pagalba, bendra užsienio ir saugumo politika ir bendradarbiavimas su užjūrio šalimis ir teritorijomis, įskaitant Grenlandiją, dėl jų ypatingo pobūdžio ar skirtingo teisinio pagrindo ir toliau bus atskiros priemonės.

Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemone taip pat bus supaprastinta dabartinių išorės veiksmų finansinių garantijų struktūra, kuri apima Europos darnaus vystymosi fondą, kuris yra pagrindinis Europos išorės investicijų plano ramstis, atidėjiniai makrofinansinei paramai, išorės skolinimo įgaliojimas, Išorės veiksmų garantijų fondas, Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno šalių investicijos priemonė ir bus sudarytos sąlygos galimam kapitalo įnašui į Europos ar tarptautinius vystymosi bankus ar finansų įstaigas, kurie įgyvendintų ES tikslus išorės veiksmų srityje.

Europos plėtros fondą įtraukus į daugiametę finansinę programą, padidės bendra viršutinė išlaidų riba kartu išsaugant esamas lankstumo priemones. Bendras įgyvendinimo reglamentas, kuris buvo taikomas šešioms finansinėms priemonėms pagal 2014–2020 m. daugiametę finansinę programą, įtraukiamas į naują Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę. Šios nuostatos ir toliau bus taikomos Pasirengimo narystei pagalbos priemonei.

Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę sudarys keturios pagrindinės dalys ir ji apims bendradarbiavimą su trečiosiomis valstybėmis taikant geografinį ir teminį požiūrius bei išlaikant reagavimo ir galimybių veikti atsižvelgiant į Sąjungos prioritetus (visų pirma kaimynystės, Afrikos, žmogaus teisių, stabilumo ir migracijos klausimais) lankstumą.

Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės pagrindas bus jos geografinis ramstis su nustatytomis geografinėmis sritimis, kurių papildys teminis ir greitojo reagavimo ramsčiai.

- ▶ **Geografinis ramstis** (bendradarbiavimas su partneriais) apims programose numatytą bendradarbiavimą su kaimyninėmis šalimis ir visomis kitomis trečiosiomis valstybėmis (išskyrus tas, kurioms taikoma Pasirengimo narystei pagalbos priemonė ir bendradarbiavimo su užjūrio šalimis ir teritorijomis, įskaitant Grenlandiją, programa). Jį sudarys keletas geografinių paketų, kurių kiekvienam bus numatyta minimali suma, įskaitant konkrečią svarbią kaimynystei skirtą kryptį, kuriai būdingi papildomi konkretūs bruožai, kaip antai, parama daugiausia dėmesio skiriant teisės aktų derinimui, paskatomis grindžiamiems santykiams ir tarpvalstybiniam bendradarbiavimui. Numatant lėšas geografinėms programoms bus atsižvelgta į ES strateginius prioritetus, pabrėžiant ES pagrindinius strateginius tikslus, visų pirma kaimyninėse šalyse ir Afrikoje. Šis ramstis taip pat apims „Erasmus+“ išorės aspektą.
- ▶ Pagal **teminį ramstį** (bendrų tikslų siekimas) bus teikiama parama veiksmams, susijusiems su klausimais, kurie negali būti įtraukti į geografinius paketus, kadangi jie yra visuotinio pobūdžio ir (arba) yra politinės pavyzdinės iniciatyvos, susijusios, pavyzdžiui, su žmogaus teisėmis ir demokratija, pilietinės visuomenės organizacijomis, taika ir stabilumu, migracija, kitos temos, susijusios su darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimu pasauliniu lygiu, įskaitant ekonominę diplomatiją ir prekybą.

- **Greitojo reagavimo ramstis** (taikomas visame pasaulyje), skirtas greitojo reagavimo pajėgumams krizių valdymo ir konfliktų prevencijos, atsparumo didinimo, įskaitant pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimą, ir trumpalaikių užsienio politikos reagavimo veiksmų srityje, bus taikomas visame pasaulyje ir visoms sritims (politikos, saugumo, ekonomikos). Šis ramstis, visų pirma, perims Europos plėtros fondo sukrėtimų absorbavimo mechanizmo funkcijas, pagal jį bus teikiama parama, kaip nustatyta priemonės, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos 3 straipsnyje, įskaitant pajėgumų stiprinimo remiant saugumą ir vystymąsi dalį, taip pat bus įgyvendinami tam tikri partnerystės priemonės elementai. Šio ramsčio taisyklėmis ir procedūromis bus užtikrinta, kad būtų išlaikytas jų skubumas, lankstumas ir gebėjimas reaguoti.

Ši priemonė taip pat apims nepaskirstytą lėšų **rezervą naujiems uždaviniams ir prioritetams**, kuris sudarys sąlygas lanksčiai reaguoti į esamus arba naujus skubius prioritetus. Svarbus šio rezervo tikslas būtų spręsti su migracijos spaudimu susijusias problemas, tačiau jis suteiktų ir lankstumo spręsti nenumatytus klausimus, tenkinti stabilumo poreikius ir įgyvendinti naujas tarptautines iniciatyvas bei prioritetus. Ši nepaskirstyta suma bus mobilizuota remiantis reglamente apibrėžtais kriterijais.

Į priemonę bus integruoti tokie svarbūs kompleksiniai prioritetai kaip veiksmai aplinkos ir klimato kaitos srityje bei lyčių klausimai. **Migracija** yra prioritetas, kuris bus nustatytas visose priemonės dalyse ir skirtinguose ramsčiuose ir jam bus taikoma ši priemonė, įskaitant nepaskirstytą lėšų panaudojimą.

Dabartinės Europos plėtros fondo lankstumo priemonės yra įtrauktos į Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę, visų pirma galimybė perkelti panaikintus įsipareigojimus atitinkančias sumas ir galimybė pakartotinai panaudoti panaikintiems įsipareigojimams priskirtas sumas.

Kalbant apie vykdymo būdus, į reglamentą bus įtraukta visų formų parama, kuri bus teikiama naudojant tiesioginio ar netiesioginio valdymo būdus priklausomai nuo konkrečios programos, vykdomos atitinkamoje šalyje ar regione. Vadovaujantis Europos konsensuse dėl vystymosi išdėstytais principais, daugiausia paramos lengvatinėmis sąlygomis, būtent dotacijų, bus skirta šalims, kuriose jos poreikis yra didžiausias, visų pirma mažiausiai išsivysčiusioms šalims (nepriklausomai nuo jų geografinės padėties) ir šalims, kuriose yra nestabili padėtis ir vyksta konfliktai. Bendradarbiavimas su labiau pažengusiomis besivystančiomis šalimis iš esmės bus grindžiamas novatoriškomis bendradarbiavimo priemonėmis, atsižvelgiant į tai, jog joms reikia mažiau paramos lengvatinėmis sąlygomis. Bus išlaikytas Europos kaimynystės priemonės specifiškumas, visų pirma paramą teikti pagal pažangą ir laikytis diferenciacijos principo. „Erasmus+“ išorinė kryptis ir toliau bus svarbi išorės veiksmų priemonė ir vienas iš daugelio prioritetų, kuriuos siekiama įgyvendinti kartu su šalimis partnerėmis stiprinant švietimo sistemas, kovojant su nedarbu ir užkertant kelią radikalizacijai, ramsčių. „Erasmus+“ išorės krypties įgyvendinimo mechanizmas ir taisyklės bus gerokai supaprastinti.

Reglamentu taip pat bus remiama ES **nauja išorės investicijų struktūra**, kuri sudarys sąlygas geriau įgyvendinti ES politikos tikslus išorės veiksmų srityje, kartu sudarant sąlygas pritraukti papildomų išteklių iš privačiojo sektoriaus siekiant spręsti vystymosi uždavinius. Jame bus numatytos finansinės garantijos, kuriomis siekiama skatinti investicijas šalyse partnerėse, daugiausia dėmesio skiriant Afrikai, kaimyninėms šalims ir galbūt Vakarų Balkanams. Ypač daug dėmesio taip pat bus skiriama šalims, kurios kenčia nuo nestabilumo ir konfliktų, ir kitiems regionams, turintiems ypatingų poreikių infrastruktūros ir sujungiamumo srityse. Priemonių derinimo operacijos ir biudžeto garantijos bus finansuojamos pagal

geografinį ramstį. Siūlomas priemonių rinkinys, be kita ko, apima galimybę teikti ES biudžeto garantiją ir (arba) kapitalo įnašą į Europos ar tarptautinius vystymosi bankus ar finansų įstaigas, jei jie atitinka tam tikras sąlygas, susijusias su pridėtine verte, rizikos prisiėmimo pajėgumais, ir vadovaujasi ES politikos tikslais.

Atidėjiniams **makrofinansinei pagalbai** taip pat bus taikoma Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė, tačiau konkrečios operacijos prireikus ir toliau bus vykdomos remiantis atskirais *ad hoc* sprendimais.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Daugiametės finansinės programos išorės veiksmų ir pasirengimo narystei pagalbos priemonių grupėje įvairios priemonės visapusiškai papildys viena kitą, taip pat bus užtikrinta sąveika su atitinkamomis vidaus politikos kryptimis ir vidaus politikos priemonėmis tokiose srityse kaip migracija, saugumas ir klimatas. Taip pat bus užtikrinta, kad iš ES biudžeto finansuojamos priemonės ir siūloma **Europos taikos priemonė** (daugiametei finansinei programai nepriklausanti priemonė) papildytų viena kitą siekiant užtikrinti stiprius ir nuoseklius ES veiksmus.

Dėl to, kad išorės politikos išlaidų kategorijoje bus mažiau priemonių, sumažės ankstesnei geografinių ir teminių priemonių grupei būdingas dirbtinis atskyrimas. Bus sudaryta galimybė užtikrinti, kad ES kiekvienoje šalyje ir (arba) regione turėtų tinkamą politikos priemonių derinį ir nebūtų dubliavimo ir (arba) nenuoseklių požiūrių rizikos. Dėl šios priežasties taip pat bus supaprastintos programų valdymo procedūros ir tokiu būdu bus padidintas veiksmingumas ir skaidrumas.

Siekiant sklandžių ir nepertraukiamų veiksmų, sąveika su **humanitarine pagalba** ir jos papildomumas bus užtikrintas vykdant geografines programas ir veiksmus pagal ramstį, skirtą spręsti atsparumo ir pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimo klausimus.

Patikslintas Sąjungos civilinės saugos mechanizmas „rescEU“ taip pat apima veiksmus už ES ribų ir juo papildomi veiksmai prevencijos, pasirengimo gaivalinėms nelaimėms ir reagavimo į jas srityse.

Vengiant spragų ir dubliavimosi, bus užtikrinta Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės saugumo srities veiksmų sąveika ir suderinimas su **bendra užsienio ir saugumo politika** ir su būsima **Europos taikos priemone**.

Nepaisant to, kad **Pasirengimo narystei pagalbos priemonės** tikslai skiriasi nuo kitų išorės veiksmų priemonių tikslų, ja siekiama vienas kitą papildančių tikslų užtikrinant žmogaus teises ir pagrindines vertybes, taip pat užtikrinant saugumą. Sąveika taip pat bus užtikrinta priemonės teminių sričių lygiu finansuojant pasaulinio masto veiksmus.

Bendradarbiaujant su užjūrio šalimis ir teritorijomis, įskaitant Grenlandiją, bus užtikrinta sąveika, kadangi bendradarbiavimas bus visų pirma susijęs su veiksmiais, vykdomais pagal Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės geografinę ir teminę dalis, kai vykdytini veiksmai yra pasaulinio, tarpregioninio ar regioninio pobūdžio.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	89 500

IŠORĖS VEIKSMAI

Humanitarinė pagalba

Pagal ES humanitarinės pagalbos programą **nuo žmogaus sukeltų arba gaivalinių nelaimių nukentėjusiems žmonėms**, ypač labiausiai pažeidžiamiesiems, teikiama **skubi, gyvybiškai svarbi pagalba**.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

ES yra pagrindinė veikėja humanitarinės pagalbos srityje, nes ji gali greitai ir lanksčiai suteikti pagalbą įvykus įvairiausio pobūdžio krizėms ir turi įtakos formuojant pasaulinę humanitarinės politikos darbotvarkę. Finansinė įtaka (ES kartu su valstybėmis narėmis yra didžiausia pasaulyje humanitarinės pagalbos teikėja) ir pasaulinis jos humanitarinių veiksmų mastas leidžia Europos Sąjungai skatinti kitus humanitarinės pagalbos teikėjus įgyvendinti veiksmingas ir principingas humanitarinės pagalbos strategijas. Pagrindinį santykinį humanitarinės pagalbos pranašumą lemia tai, kad dažnai ši pagalba yra vienintelė ES priemonė, kurią ji gali naudoti staigių konfliktų / krizių atvejais. Lanksčiai teikiama humanitarinė pagalba padėjo gerokai pagerinti padėtį daugelyje šalių, nukentėjusių nuo pasaulinės pabėgėlių ir migracijos krizės.

Trūkstant lėšų nuolat augantiems pasauliniams poreikiams patenkinti, ES taip pat gali pasiūlyti trūkstamą humanitarinę pagalbą pasaulio mastu teikdama pagalbą sunkiai pasiekiamose teritorijose ir reaguodama ne tik į didžiausias ir matomiausias humanitarines krizes, bet ir į pamirštas krizes (kurioms tarptautinė pagalba ir politinis bei žiniasklaidos dėmesys neskiriamas arba jų trūksta). Be to, valstybės narės dažnai tikisi, kad ES kaip paramos teikėja suteiks pagalbą įvykus krizėms, į kurias jos negali reaguoti remdamosi savo nacionaline kompetencija.

Valstybės narės taip pat gauna naudos iš ES humanitarinės diplomatijos, o tai padeda veiksmingiau teikti humanitarinę pagalbą. Kita svarbi valstybėms narėms tenkanti ES pridėtinė vertė – tai ES patikimos praktinės žinios ir techninė patirtis, įgyta iš ES humanitarinių operacijų biurų, įsikūrusių beveik 40-yje šalių, tinklo.

2. TIKSLAI

Pagal tebetaikomą Humanitarinės pagalbos reglamentą ES humanitarinė pagalba teikiama tiesiogiai nuo nelaimių ar konfliktų nukentėjusiems žmonėms, neatsižvelgiant į jų rasę, etninę grupę, religiją, lytį, amžių, pilietybę ar politines pažiūras, ir ji neturi būti grindžiama politiniais sumetimais. ES veikia pagal tarptautinius humanitarinius humaniškumo, neutralumo, nešališkumo ir nepriklausomumo principus. Pagrindiniai tikslai:

- ▶ teikti poreikiais grindžiamą ES pagalbą siekiant išgelbėti ir išsaugoti gyvybę, užkirsti kelią žmonių kančioms ir jas palengvinti, apsaugoti nuo gaivalinių nelaimių ar žmogaus sukeltų krizių nukentėjusių gyventojų garbę ir orumą, įskaitant užsitęsusias krizes;
- ▶ kartu su kitomis ES priemonėmis didinti **pažeidžiamų ar nuo nelaimių nukentėjusių bendruomenių atsparumą ir gebėjimą atsigauti**.

Šiais tikslais prisidedama prie Europos Sąjungos sutarties 21 straipsnyje apibrėžtų Sąjungos išorės veiksmų bendrųjų tikslų, principų ir veiksmų.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

ES humanitarinės pagalbos operacijas Komisija įgyvendina per daugiau kaip 200 organizacijų partnerių, įskaitant Jungtinių Tautų agentūras, kitas tarptautines organizacijas, kaip antai Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pasmėnulių judėjimą, ir nevyriausybinės organizacijas. Komisija sukūrė nuolatinį tarptautinės ir vietos lygmens humanitarinės pagalbos ekspertų, dirbančių krizių zonose visame pasaulyje, tinklą. ES tenka pagrindinis vaidmuo kuriant naujus politikos metodus ir naujoviškus finansavimo būdus (pvz., grynaisiais pinigais grindžiama pagalba).

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Nors pagal priemonę „rescEU“ ES vykdo veiklą pirmiausia ES viduje, ši priemonė taip pat papildo už ES ribų teikiamą humanitarinę pagalbą – per Reagavimo į nelaimes koordinavimo centrą vykdomas stebėjimas realiuoju laiku, o valstybių narių ir kitų dalyvaujančių šalių paskirtų ekspertų grupės su paskirta gelbėjimo įranga teikia tiesioginę paramą trečiosiose šalyse įvykus ekstremaliosioms situacijoms. Be to, šiuo tikslu papildomo lankstumo suteikia **neatidėliotinos pagalbos rezervas**. Tai yra speciali priemonė, skirta reaguoti į ekstremaliąsias situacijas ir katastrofas Sąjungoje ir už jos ribų tais atvejais, kai finansavimas pagal specialias programas yra nepakankamas.

Daugelio krizių atveju daug dėmesio skiriama humanitarinės pagalbos ir paramos vystymuisi papildomumui, siekiant užtikrinti pagal Kaimynystės, vystymosi ir **tarptautinio bendradarbiavimo priemonę** remiamą sklandų perėjimą nuo paramos prie darnaus vystymosi.

ES humanitarinės pagalbos priemonė gali padidinti valstybių narių finansavimą naudojant išorės asignuotąsias pajamas. Dėl to gali padidėti nacionalinių išteklių papildomumas.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	11 000

IŠORĖS VEIKSMAI

Bendra užsienio ir saugumo politika

Europos Sąjungos bendra užsienio ir saugumo politika leidžia ES laikytis vieningos pozicijos bendros užsienio ir saugumo politikos klausimais. Ji prisideda prie taikos išsaugojimo, padeda užkirsti kelią konfliktams ir stiprina tarptautinį saugumą. Tai viena iš pagrindinių priemonių, taikomų įgyvendinant **Visuotinę Europos Sąjungos užsienio ir saugumo politikos strategiją**, ja grindžiamas ES kaip pasaulinio masto veikėjos vaidmuo. Išorės veiksmų priemonės turi padėti siekti ES tikslų ir skleisti visame pasaulyje ES vertybes.

Europos Sąjungos sutartimi (V antraštinė dalis: bendrosios nuostatos, susijusios su Sąjungos išorės veiksmais, ir konkrečios nuostatos, susijusios su bendra užsienio ir saugumo politika) sustiprinta ši politikos sritis, įsteigiant **ES vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai** pareigas ir Europos išorės veiksmų tarnybą. Bendra užsienio ir saugumo politika padeda saugoti Sąjungos vertybes ir principus bei interesus. Vykdydama išorės veiksmus, Sąjunga vadovaujasi Europos Sąjungos sutarties 21 straipsnyje išdėstytais principais ir tikslais, įskaitant demokratiją, teisinę valstybę, žmogaus teises ir pagrindines laisves, pagarbą žmogaus orumui, lygybės ir solidarumo principus, ir laikosi Jungtinių Tautų Chartijos ir tarptautinės teisės principų.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Bendra užsienio ir saugumo politika užtikrina gebėjimą veikti kaip išorės veikėjui valstybių narių vardu ir drauge su jomis. Užtikrindama bendrus veiksmus, ES sukuria atskirų valstybių narių veiksmus pranokstančią pridėtinę vertę, kadangi reaguodama į pasaulinio masto problemas įgyja kritinę masę. Atsižvelgiant į nešališką ES poziciją vykdant išorės veiksmus valstybių narių vardu arba drauge su jomis, bendros užsienio ir saugumo politikos veiksmai kelia didelį pasitikėjimą šalyse, kuriose jie vykdomi. Europos Sąjungos pozicijas sustiprina jos demografinis ir ekonominis svoris bei gebėjimas priimti bendrus užsienio politikos sprendimus.

Akivaizdu, kad atskirais valstybių narių veiksmais prisidedama siekiant ES bendros užsienio ir saugumo politikos tikslų, tačiau ES bendra užsienio ir saugumo politika įgyja kritinę masę reaguojant į pasaulinio masto problemas. Bendra ES pozicija, o taip pat jos kaip pasaulinio masto veikėjos įtaka ir reformų galimybės ir aiški politinė žinia dėl patikimo ES sistemos veikimo tenkina šalių partnerių saugumo ir stabilumo poreikius.

Būdama lyderė humanitarinio ir vystomojo bendradarbiavimo srityse, ES užima unikalią padėtį ir gali skleisti savo vertybes bei reaguoti į pasaulines problemas, įskaitant konfliktus, nestabilumą ir saugumo grėsmes (grėsmes pasaulio saugumui). Sąveikoje su kitomis išorės veiksmų priemonėmis bendra užsienio ir saugumo politika prisideda kuriant suderintą sistemą ir teikiant finansinius išteklius išorės veiksmams, kurių nė viena valstybė narė negalėtų užtikrinti veikdama atskirai.

2. TIKSLAI

Atsižvelgiant į politikos prioritetus ir pasaulines problemas, bendros užsienio ir saugumo politikos veiksmai ir po 2020 m. išliks esminiu Visuotinės strategijos (arba tolesnės strategijos) ramsčiu, skirtu trims strateginiams prioritetams remti: 1) reaguoti į išorės konfliktus ir krizes, 2) stiprinti partnerių pajėgumus ir 3) apsaugoti Sąjungą ir jos piliečius.

Kad bendra užsienio ir saugumo politika būtų veiksminga, ES turi būti pasirengusi skubiai ir ryžtingai reaguoti į jos strateginiams interesams kylančias grėsmes.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Bendras bendros užsienio ir saugumo politikos poveikis ir jos paskatinti laimėjimai yra daug vertingesni už jos atskirų veiksmų sumą. Visų pirma bendros saugumo ir gynybos politikos misijų srityje sutartų veiksmų sritis ir mastas toli pranoksta tai, ką galėtų padaryti atskira valstybė narė. Bendros saugumo ir gynybos politikos misijoms daugianacionalinė ES ypač naudinga tiek įvaizdžio požiūriu – dėl ES kaip taikos srities veikėjos patikimumo, – tiek ir dėl galimybių pasinaudoti įvairesniais žmogiškaisiais ištekliais bei profesinėmis žiniomis, be kita ko ir ES vadovaujamuose veiksmuose dalyvaujančių suinteresuotų trečiųjų valstybių. Bendros saugumo ir gynybos politikos veiksmai konkrečiu būdu prisidėjo prie politikos įgyvendinimo: 1) užtikrino pajėgumų stiprinimą, paramą ir konsultacijas bendros saugumo ir gynybos politikos civilinių ir karinių mokymų misijose, 2) skatino taiką ir stabilumą, taip pat padedant ypatingiesiems įgaliojimams skatino ir propagavo ES vertybes, ir 3) skatino daugiašalius atsakus į saugumo grėsmes, įskaitant kovą su masinio naikinimo ginklų platinimu ir neteisėtu kitų įprastinių ginklų plitimu ir neteisėta prekyba jais. .

Be to, savo bendros užsienio ir saugumo politikos operacijomis ES užtikrina Europos saugumo ir gynybos koledžo finansavimą ir Kosovo specialiųjų bylų išlaidas. Bendra užsienio ir saugumo politika taip pat gali būti naudojama veiksams pagal Europos Sąjungos sutarties 28 straipsnį.

Kadangi reaguoti reikia skubiai ir ryžtingai, daugelio bendros užsienio ir saugumo politikos veiksmų negalima numatyti iš anksto, tad kiekvienais metais biudžete turi būti paliekama pakankamai laisvės, kad būtų galima užtikrinti skubų reagavimą ištikus krizei.

Bendros užsienio ir saugumo politikos biudžetą valdo ir įgyvendina Komisijos Užsienio politikos priemonių tarnyba.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Daugiametės finansinės programos išorės veiksmų ir pasirengimo narystei pagalbos priemonių grupėje įvairios priemonės visapusiškai papildys viena kitą. Kad ES išorės veiksmai būtų stiprūs ir nuoseklūs, bus siekiama užtikrinti iš ES biudžeto finansuojamų priemonių (ypač Kaimynystės, vystymosi **ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės, Pasirengimo narystei pagalbos priemonės, Humanitarinės pagalbos**, peržiūrėto **Sąjungos civilinės saugos mechanizmo „rescEU“**, ir siūlomos **Europos taikos priemonės** (kuri neįtraukiama į Daugiametę finansinę programą dėl Europos Sąjungos sutartyje nustatytų gynybos veiklos finansavimo apribojimų) sąveiką ir sąsajas.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	3 000

IŠORĖS VEIKSMAI

**Bendradarbiavimas su užjūrio šalimis ir teritorijomis
(įskaitant Grenlandiją)**

Programa siekiama remti ir **stiprinti Europos Sąjungos ir 13 užjūrio šalių ir teritorijų**, susijusių su Danija, Prancūzija ir Nyderlandais, **ekonominius, politinius ir kultūrinius ryšius**. Programos sąlygomis bus apskritai atsižvelgiama į konkrečius užjūrio šalių ir teritorijų poreikius ir uždavinius ir į ypatingą Grenlandijos padėtį.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Užjūrio šalys ir teritorijos, kurių geografinė aprėptis – nuo ašigalių iki atogrąžų zonų, yra susijusios su ES. Joms tenka svarbus Sąjungos „avanpostų“ vaidmuo regionuose, kur jos yra, tačiau jos nepriklauso ES teritorijai ar ES bendrajai rinkai.

Užjūrio šalių ir teritorijų asociacijos tikslas – skatinti šalių ir teritorijų ekonomikos ir socialinį vystymąsi, taip pat užmegzti glaudžius jų ir visos Sąjungos ekonominius ryšius.

Teikiant paramą užjūrio šalims ir teritorijoms mažinama jų priklausomybė nuo ES ir jos valstybių narių, skatinamas jų tarpusavio bendradarbiavimas ir bendradarbiavimas su jų regioniniais, Europos ir tarptautiniais partneriais. Taip visame pasaulyje skleidžiamos ES vertybės, kultūra, teisės aktai ir ekonominės partnerystės ryšiai.

2. TIKSLAI

Paramos užjūrio šalims ir teritorijoms tikslas – **išsaugoti glaudžius ilgalaikius partnerių tarpusavio ryšius, remti jų darnų vystymąsi ir didinti jų konkurencingumą bei ekonominį atsparumą**.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Parama užjūrio šalims ir teritorijoms, išskyrus Grenlandiją, anksčiau teikta iš Europos plėtros fondo. Programas tiesiogiai įgyvendina Europos Komisija, daugiausia teikdama tiesioginę paramą biudžetui, kai kuriais atvejais – dotacijas.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Bendradarbiavimas su užjūrio šalimis ir teritorijomis griežtai susijęs ir koordinuojamas su Danijos, Prancūzijos ir Nyderlandų nacionaline paramos politika. Be to, išnaudojamos sinergijos su atskiromis ES atokiausiems regionams skirtomis Europos vystymosi programomis ir Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemone.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	500

Pasirengimo narystei pagalba

Pasirengimo narystei pagalbos priemonė

Pasirengimo narystei pagalbos priemonė **padeda šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms įgyvendinti stojimo kriterijus**. Ji susieta su Vakarų Balkanų strategija ir atspindi santykių su Turkija pokyčius.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

ES plėtros rėmimas pagal savo pobūdį yra užduotis, kurią geriausia vykdyti ES lygmeniu. Pasirengimo narystei pagalbą teikti pagal vieną bendrą priemonę, remiantis vienu kriterijų rinkiniu, veiksmingiau nei teikti pagalbą iš kelių šaltinių (įskaitant valstybių narių nacionalinius biudžetus) pagal skirtingas procedūras ir prioritetus. Be to, palyginti su pavienėmis valstybėms narėms, ES politinė įtaka ir svertas leidžia jai užsitikrinti didesnį bendravimo su nacionalinės valdžios institucijomis svarumą ir teisinį tikrumą. Šia priemone papildoma Sąjungos plėtros politika: remiamos politinės ir ekonominės reformos, be kita ko, susijusios su ES vertybėmis ir pagarba teisinės valstybės principui, tinkamu institucijų veikimu, taip pat patikimo šalių kandidačių ir (arba) potencialių šalių kandidačių finansų valdymo užtikrinimu. Priemone aktyviai naudojamosi siekiant pasistūmėti derantis su pagalbą gaunančiomis vyriausybėmis, kad būtų įgyvendinami Kopenhagos kriterijai ir stabilizacijos ir asociacijos susitarimų sąlygos.

Pasirengimo narystei pagalbos priemonė padeda siekti platesnių Europos tikslų – užtikrinti stabilumą, saugumą ir gerovę artimiausiose Sąjungos kaimyninėse šalyse. Valstybių narių ir naudos gavėjų artumas ir atitinkamas koordinavimo poreikis taip pat užtikrina, kad naudos gavėjams teikiama parama padėtų ES siekti ir savo pačios tikslų tvaraus ekonomikos augimo, migracijos, saugumo, energijos tiekimo, transporto, aplinkos ir kovos su klimato kaitos srityse.

2. TIKSLAI

Pasirengimo narystei pagalbos priemonės tikslas – **padėti šalims kandidatėms ir potencialioms kandidatėms priimti ir įgyvendinti politines, institucines, teises, administracines, socialines ir ekonomines reformas, kurių reikia siekiant laikytis Sąjungos vertybių ir laipsniškai suderinti savo sistemas su Sąjungos taisyklėmis, standartais, politika ir praktika rengiantis narystei Sąjungoje**.

Priemone bus siekiama toliau nurodytų pagrindinių prioritetinių tikslų. **Teisinės valstybės principas, pagrindinės teisės ir migracija** – be kita ko, bus stiprinamas **bendradarbiavimas saugumo srityje, kova su radikalizacija ir organizuotu nusikalstamumu**, taip pat remiama **integruota migracijos politika**, įskaitant sienų valdymą; **ES politika ir *acquis*; socialinis ir ekonominis vystymasis; investicijos į ekonomikos augimą; susitaikymas, geri kaimyniniai santykiai ir regioninis bei tarpvalstybinis bendradarbiavimas**. Šių tikslų buvo siekiama ir įgyvendinant ankstesnę programą.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

2014–2020 m. priemone bus užtikrintas tęstinumas. Bus išlaikytas veiklos rezultatais grindžiamas elementas, tačiau jis bus supaprastintas, kad būtų lengviau stebėti ir teikti

ataskaitas ir pagalbos gavėjams teikti realią paskatą. Svarbu užtikrinti, kad lėšas būtų galima sutelkti greitai ir lanksčiai ir kad būtų prieinamos finansinės priemonės, būtinos siekiant pasirengti būsimam prisijungimui, kad prireikus perėjimas nuo pasirengimo narystei iki tapimo valstybe nare būtų laipsniškas ir sklandus ir kad būtų galima padidinti atitinkamus lėšų įsisavinimo pajėgumus.

Į reglamentą bus įtraukti visi įmanomi pagalbos teikimo būdai (dotacijos, viešieji pirkimai, prizai, įnašai į ES patikos fondus, parama biudžetui, finansinės priemonės ir biudžeto garantijos). Pagalba bus teikiama taikant tiesioginį, netiesioginį ir pasidalijamąjį valdymą, atsižvelgiant į programos rūšį ir šalį partnerę.

Kalbant apie investicijų struktūrą, atsižvelgiant į iki šiol pasiektus gerus rezultatus, toliau veiks šiuo metu regione įgyvendinamos finansinės priemonės.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Bus siekiama, kad programa papildytų visas Sąjungos programas, įskaitant vidaus politikos programas (sąveika su saugumo, migracijos ir energetikos politikos sritimis) ir **Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės** investicijų komponentą. Be to, bus remiamas programos „Erasmus+“ išorės aspektas. Pagalbą gaunančios šalys ir toliau naudosis teminėmis programomis, visų pirma žmogaus teisių srities programomis. Toliau bus užtikrinama sąsaja su **sanglaudos politika** ir **bendra žemės ūkio politika**: pagalbą gaunančios šalys bus rengiamos priimti ir valdyti būsimą Sąjungos finansavimą.

Reikia išlaikyti „InvestEU“ fondo, naujos bendros ES vidaus politikos investicinės priemonės ir Pasirengimo narystei pagalbos priemonės suderinamumą, kad būtų užtikrinta narystei besirengiančių šalių galimybė gauti naujojo fondo lėšų. Neabejotinai padidėsiantys investicijų poreikiai bus tenkinami iš „Europos darnaus vystymosi fondo“, kuris bus įtrauktas į Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę. Tai leis užtikrinti tvirtą masto ekonomiką ir galimybę prireikus plėsti veiklą Vakarų Balkanuose.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	14 500

PRIEMONĖS, NEĮTRAUKTOS APSKAIČIUOJANT DAUGIAMETĖS FINANSINĖS PROGRAMOS VIRŠUTINĖS RIBAS

SPECIALIOS PRIEMONĖS

Neatidėliotinos pagalbos rezervas

Neatidėliotinos pagalbos rezervas yra **priemonė, pagal kurią įvykus krizei, tiek ES, tiek už jos ribų, įvairioms sektorių programoms teikiamos papildomos lėšos.**

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Nestabiliomis geopolitinėmis ir vidaus sąlygomis, dėl kurių kyla į programas neįtrauktų išlaidų poreikis, ES biudžetas turi būti vis labiau pajėgus reaguoti. Nors daugelyje programų, taikomų tiek ES, tiek už jos ribų, numatytos specialios neatidėliotinoms priemonėms taikomos nuostatos, turimos lėšos gali būti greitai išnaudotos ir kartais per trumpą laiką reikia papildomų išteklių. Pavyzdžiui, Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo ir Vidaus saugumo fondo lėšų, skirtų pagalbai ekstremaliųjų situacijų atvejų, nepakako patenkinti visiems valstybių narių poreikiams joms susidūrus su 2015 m. prasidėjusiomis migracijos ir saugumo krizėmis. Taip pat paaiškėjo, kad Maisto ir pašarų programa iš esmės buvo nepakankama patenkinti valstybių narių, kurios 2016 m. ir 2017 m. nukentėjo dėl paukščių gripo krizės, poreikiams. Todėl, siekiant užpildyti spragas, turėjo būti perskirstytos lėšos iš kitų programų ir reikėjo mobilizuoti keletą lankstumo mechanizmų.

Didelio masto nelaimės, gaivalinės ar sukeltos žmogaus, gali viršyti vienos valstybės narės pajėgumus ir peržengti valstybių sienas. Tokios nelaimės tampa dažnesnės ir intensyvesnės dėl kintančių klimato sąlygų ar naujų atsirandančių grėsmių, taip pat didėja jų ekonominės, aplinkos ir socialinės pasekmės. Todėl reikia didinti ES gebėjimą reaguoti ir laikytis šių principų:

- ▶ lanksti teisinė sistema, kuri sudarytų sąlygas naudoti ES biudžetą įvairiomis krizių situacijomis, net tose srityse, kurioms paprastai nebūdinga didelė rizika. Atitinkamose išlaidų programose turėtų būti numatytos tinkamos reagavimo į ekstremalias situacijas nuostatos, pagal kurias būtų imamasi veiksmų ES lygiu susidarius ekstremaliajai situacijai;
- ▶ prireikus būtų skiriamai pakankamai lėšų – didelių krizių numatyti neįmanoma, o biudžeto rezervas, iš kurio galima nedelsiant panaudoti papildomus išteklius, yra labai svarbus.

2. TIKSLAI

Viena iš specialių priemonių, kurios gali būti mobilizuojamos viršijant daugiametės finansinės programos viršutinės ribas – neatidėliotinos pagalbos rezervas – yra specialiai sukurtas tam, kad **krizių atvejais būtų teikiama papildoma pagalba**. Jį sudaro preliminarinė metinė suma, viršijanti viršutinės ribas, kuri per keletą savaičių gali būti pridėta prie konkrečios programos biudžeto, kad būtų padengtos su **nenumatytais įvykiais** susijusios išlaidos.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Neatidėliotinos pagalbos rezervo taikymo sritis bus išplėsta ir į ją bus įtrauktos operacijos už ES ribų, tokiu būdu panaudojant esamas procedūras ir optimizuojant biudžeto asignavimą. Taip bus sukurtas bendras mechanizmas, kuriuo bus finansiškai sustiprinti ES veiksmai reaguojant į įvairaus pobūdžio krizes (gaivalines nelaimes, su aplinka susijusias krizes, ekstremaliąsias humanitarines situacijas, sveikatos epidemijas ir kt.) visose geografinėse vietovėse.

Siekiant išvengti konkurencijos ir užtikrinti sąžiningą požiūrį į neatidėliotinus poreikius, pirmus 9 konkrečių metų mėnesius tiek vidaus, tiek išorės aspektams bus taikoma laikina 50 proc. viršutinė riba. Be to, paskutinį metų ketvirtį liks galioti 25 proc. metinė viršutinė riba siekiant užtikrinti, kad metų pabaigoje nenumatytiems atvejams taip pat liktų lėšų.

Dabartinis neatidėliotinos pagalbos rezervo mobilizavimo procesas yra sklandus ir gerai išbandytas, jo pagrindinės savybės bus išsaugotos:

- ▶ kadangi šis rezervas yra speciali priemonė, naudojama nenumatytų įvykių atveju ir skirta patenkinti finansavimo poreikius, jis bus mobilizuojamas viršijant daugiametės finansinės programos viršutinės ribas;
- ▶ rezervas į biudžetą įtraukiamas kaip atidėjinys; jį kartu mobilizuoja Europos Parlamentas ir Taryba atlikdami perkėlimą pagal Finansinio reglamento nuostatas;
- ▶ siekiant kuo labiau padidinti rezervo pajėgumą, nepanaudotos sumos gali būti perkeltos į kitus metus.

Siekiant kuo labiau padidinti ES biudžeto pajėgumą reaguoti, bus nustatytos bendros taisyklės dėl rezervo panaudojimo visose programose ir biudžeto išlaidų kategorijose, kurioms jis skirtas. Tai reiškia, kad lėšos nebus numatytos ar nebus teikiama pirmenybė, pavyzdžiui, vidaus, o ne išorės krizėms arba atskiroms politikos sritims.

Išimtiniais metais, kai visa metinė rezervo suma bus išnaudota, papildomi poreikiai galėtų būti padengiami naudojant kitus lankstumo mechanizmus (kaip antai, lankstumo priemonė, nenumatytų atvejų rezervas), tačiau bus taikoma sudėtingesnė mobilizavimo procedūra (t. y. taisomasis biudžetas).

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Neatidėliotinos pagalbos rezervas bus naudojamas ypatingomis situacijomis, kurios negali būti išspręstos taikant specialiose programose numatytą finansavimą skubiajai pagalbai. Pavyzdžiui, rezervas nėra skirtas šalinti su rinka susijusių krizių pasekmėms, turinčioms įtakos žemės ūkio gamybai ar paskirstymui.

Kita su reagavimu į krizes susijusi speciali priemonė yra **ES solidarumo fondas**. Jo metinė didžiausia suma taip yra ribota, tačiau jo pobūdis, palyginti su rezervu, labai skiriasi. Solidarumo fondo parama valstybei narei skiriama kaip ES solidarumo išraiška siekiant pašalinti didelių gaivalinių nelaimių pasekmes. Parama teikiama kaip dotacija, ja kompensuojamos kai kurios sąnaudos, kurias patiria valstybės narės vykdydamos atkūrimo ir atstatymo veiksmus įvykus nelaimei, tačiau ES lygiu nevykdoma jokia konkreti veikla ir netaikoma išlaidų programa.

5. SIŪLOMA DIDŽIAUSIA METINĖ SUMA

<i>Sumos 2018 m. kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Didžiausia metinė suma	600

SPECIALIOS PRIEMONĖS

Europos Sąjungos solidarumo fondas

Europos Sąjungos solidarumo fondas – tai solidarumo priemonė, kuri aktyvuojama gavus prašymą iš valstybės narės arba šalies, vedančios su Europos Sąjunga stojimo derybas, siekiant reaguoti į **dideles gaivalines nelaimes**. Fondo lėšomis padengiama dalis nacionalinių intervencinių veiksmų išlaidų ir taip išreiškiamas Europos solidarumas su nuo nelaimių nukentėjusiais regionais.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Valstybių narių solidarumas yra vienas iš Sąjungos pamatinių principų, o ES solidarumo fondas yra aiškus šio principo pavyzdys. Jis labai matomas piliečiams. Tikėtina, kad dėl kintančių klimato sąlygų gaivalinės nelaimės bus dažnesnės ir intensyvesnės, todėl ši speciali priemonė, neįtraukta į daugiametę finansinę programą, taip pat padeda sušvelninti neigiamą klimato kaitos poveikį.

Dėl tikslinio priemonės poveikio ji papildo pagal daugiametes programas, orientuotas į vidutinės trukmės investavimo prioritetus, vykdomus intervencinius veiksmus ir taip pat gali padėti įveikti dėl tarpreigioninio koordinavimo galinčius kilti sunkumus, jeigu nuo nelaimės nukentės keli regionai.

2. TIKSLAI

Iš ES solidarumo fondo teikiama finansinė parama, kad būtų padengtos reikalavimus atitinkančių valstybių biudžeto lėšomis apmokamos **skubios pagalbos ir atstatymo veiksmų išlaidos**. Fondo lėšos skiriamos biudžeto išlaidoms kompensuoti siekiant **atkurti pagrindinę infrastruktūrą**, padėti gyventojams suteikiant jiems **laikiną apgyvendinimą ir finansuojant gelbėjimo tarnybas**, užtikrinti **prevencinę infrastruktūrą, kultūros paveldo apsaugos priemones** ir padėti **išvalyti nelaimės ištiktas vietas**, įskaitant gamtines zonas.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Atsižvelgiant į intervencinių veiksmų pobūdį fondo įgyvendinimo mechanizmas yra paprastas ir orientuotas į rezultatus. Fondas ir toliau veiks **lanksčiai**, sudarant galimybę perkelti nepanaudotas praėjusiųjų metų sumas ir išmokėti didesnes išankstines išmokas.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Po 2014 m. peržiūros buvo sustiprinta sąsaja su nelaimių rizikos mažinimo politika ir nustatyta paskata valstybėms narėms sustiprinti **Europos struktūrinių ir investicijų fondų** investicijas, kuriomis būtų remiama prevencija, prisitaikymas prie klimato kaitos ir didesnio atsparumo nelaimėms siekimas.

Kadangi ES solidarumo fondas veikia pagal *ex-post* principą, jis papildo priemonę „rescEU“ ir kitas skubios pagalbos priemones, taikomas iškart įvykus gaivalinei arba žmogaus sukeltai nelaimei.

5. SIŪLOMA DIDŽIAUSIA METINĖ SUMA

<i>Sumos 2018 m. kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Didžiausia metinė suma	600

SPECIALIOS PRIEMONĖS

Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas

Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas yra solidarumo ir pagalbos ekstremaliosios situacijos atveju priemonė, **skirta vienkartiniai paramai iš darbo atleistiems darbuotojams teikti, kai dėl ekonomikos pokyčių netikėtai tenka iš darbo atleisti daug darbuotojų.**

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo priemonės papildo įprastines nacionalines atsparumo priemones (nedarbo išmokas ir socialines pašalpas) ir iš Europos socialinio fondo finansuojamus struktūrinius intervencinius veiksmus, išplečia siūlomų paslaugų įvairovę ir padidina jų skaičių, taip pat paramos intensyvumą.

Šios tikslinio poveikio priemonės papildo intervencinius veiksmus, ES finansuojamus pagal daugiametes programas, kuriomis siekiama vidutinės trukmės laikotarpio tikslų, ir gali palengvinti nacionalinių ir (arba) regioninių tarnybų tarpusavio koordinavimą, kai dėl didelio masto kolektyvinio darbuotojų atleidimo gali prireikti suderintų priemonių.

Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas tiesiogiai padeda įgyvendinti tam tikrus Europos socialinių teisių ramsčio principus, susijusius su mokymu ir mokymusi visą gyvenimą ar aktyviu užimtumo rėmimu.

2. TIKSLAI

Nuo 2021 m. iš Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo parama bus teikiama darbuotojams, nukentėjusiems ir nuo kitokių didelio masto masinių darbuotojų atleidimą nulėmusių pokyčių (susijusių su globalizacija, krize, technologijų raida ar pan.).

Todėl bus nustatytos priemonės, kuriomis siekiama: i) teikti **prie poreikių pritaikytą paramą, kad padėtų darbuotojams reintegrotis į darbo rinką**, ii) daugiau dėmesio skirti **skaitmeninių įgūdžių** ugdymui ir iii) kai tik įmanoma, **remti darbuotojų judumą**.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Siekiant geriau atsižvelgti į šios pagalbos ekstremaliosios situacijos atveju priemonės ypatumus, Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo mobilizavimas turėtų būti palengvintas dviem būdais: i) numatant **įvairesnes intervencines priemones**, kuriomis atsižvelgiama į papildytus intervencijos kriterijus (pavyzdžiui, susijusius su technologijų raida), ir ii) supaprastinant procedūras, visų pirma palengvinant paraiškos teikimą ir teikiant techninę pagalbą, kai siekiama gauti finansavimą.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Bendro finansavimo norma bus suderinta su **sanglaudos politikos** normomis.

5. SIŪLOMA DIDŽIAUSIA METINĖ SUMA

<i>Sumos 2018 m. kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Didžiausia metinė suma	200

NEĮTRAUKTA Į BIUDŽETĄ

Europos taikos priemonė

Europos taikos priemonės tikslas – finansuoti bendras pagal bendrą saugumo ir gynybos politiką vykdomų karinių operacijų išlaidas; prisidėti prie kitų tarptautinių subjektų vadovaujamų karinių taikos paramos operacijų finansavimo ir teikti paramą trečiųjų valstybių ginkluotosioms pajėgoms siekiant užkirsti kelią konfliktams, kurti taiką ir stiprinti tarptautinį saugumą.

1. EUROPOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

ES yra pripažinta patikima pasaulinio masto veikėja. Dėl šios priežasties ji turi konkurencinį pranašumą konfliktų prevencijos ir taikos palaikymo srityse. ES intervencija šiose srityse gali būti įvairių formų – nuo paramos teikimo trečiųjų valstybių ar tarptautinių organizacijų vykdomose taikos palaikymo operacijose (kaip antai, pagal Afrikos taikos priemonę) iki tiesioginės paramos partnerių pajėgumams ir pajėgų dislokavimo vykdant operacijas pagal bendrą užsienio ir gynybos politiką. Šis ES gebėjimas prisidėti užkertant kelią krizėms, atkuriant taiką ar viešąją tvarką arba stabilizuojant valstybes ar regionus, kuriuose vyksta konfliktai ar neramumai, yra labai svarbus. Juo ne tik padedama apsaugoti ES ir jos piliečius, bet ir stabilizuoti valstybes, sudaryti sąlygas vystymuisi ir užkirsti kelią masinei priverstinei migracijai.

ES yra dalyvavusi ar padėjusi teikti paramą taikos paramos operacijose, be kita ko, dislokuojant ES karines pajėgas įvairiose vietovėse – nuo Afrikos iki Artimųjų Rytų ir Vakarų Balkanų. Šios operacijos atskleidė Europos aspekto pridėtinę vertę, kuria buvo sudarytos sąlygos dalyvaujančioms valstybėms narėms sutelkti išteklius, pasidalyti išlaidas ir pademonstruoti, kad Europa iš tiesų vykdo veiksmus vietoje. Tačiau pastaraisiais metais mūsų kaimyninėse ir kitose šalyse kyla vis daugiau saugumo ir stabilumo problemų, taip pat išaugo ir taikos palaikymo poreikis.

Todėl reikia didinti ES gebėjimą reaguoti į išorės konfliktus ir krizes taikos palaikymo ir konfliktų valdymo požiūriu. Veiksmingiau ir efektyviau to pasiekti galima ES lygiu. Labai nedaug valstybių narių turi pakankamai išteklių, kad galėtų vienos pačios paremti ar vykdyti veiksmingas karines operacijas, ir nereikėtų tikėtis, kad valstybės narės, kurios tai daro, turėtų padengti visas operacijų, kurios yra naudingos visai ES, sąnaudas. Todėl labai svarbu, kad valstybės narės būtų solidarios ir sutelktų išteklius. Be to, ES lygio dalyvavimas pasitelkiant ES delegacijų tinklą gali palengvinti bendradarbiavimą su tarptautinėmis ir regioninėmis organizacijomis ir valstybėmis visame pasaulyje. Labai nedaug valstybių narių turi tokią komunikacijos aprėptį.

2. TIKSLAI

Šios priemonės tikslas – suteikti ES galimybę padaryti daugiau ir greičiau veikti **užkertant kelią konfliktams, skatinant žmogiškąjį saugumą, sprendžiant nestabilumo problemas ir**

siekiant užtikrinti saugesnį pasaulį, taip pat, prireikus, panaudojant karines ir gynybos priemones.

Europos Sąjungos sutartyje neleidžiama iš ES biudžeto finansuoti bendros užsienio ir saugumo politikos karinio ar gynybos pobūdžio operacijų. Todėl pagrindinis šios priemonės tikslas bus vykdyti ES užsienio ir saugumo politikos karinio ir (arba) gynybos pobūdžio veiksmus, kurie negali būti finansuojami iš ES biudžeto. Išskyrus atvejus, kai Taryba nusprendžia kitaip, pagal bendrą užsienio ir saugumo politiką vykdomi veiksmai, kurie gali būti finansuojami iš ES biudžeto, turi būti ir toliau finansuojami iš ES biudžeto. Priemonės įgyvendinimas turi būti visapusiškai nuoseklus ir suderintas su ES biudžetu ir tai turi būti užtikrinta visais priemonės veikimo lygiais.

Ši priemonė yra nauja atskira nebiudžetinė priemonė. Ja bus sujungta parama, kuri pagal 2014–2020 m. daugiamečę finansinę programą iš dalies finansuojama pagal **Afrikos taikos priemonę** (finansuojama iš nebiudžetinio Europos plėtros fondo) ir **mechanizmą Athena**. Karines bendros saugumo ir gynybos politikos operacijas, kurios yra neįtrauktos į ES biudžetą, visų pirma finansuoja dalyvaujančios valstybės narės, o nedidelė procentinė bendrų sąnaudų dalis finansuojama pagal mechanizmą *Athena*.

Šie esami finansavimo mechanizmai, nors jų pridėtinė vertė yra akivaizdi, iki šiol tik iš dalies atitiko partnerių lūkesčius ir poreikį užtikrinti ES išorės stabilumą atsižvelgiant į beprecedenčius išorės uždavinius. Todėl šia priemone siekiama:

1. gerinti **pagal bendrą saugumo ir gynybos politiką vykdomų karinių operacijų** finansavimą, kuris turėtų būti lankstesnis ir veiksmingesnis;
2. išplėsti trečiųjų valstybių ir tarptautinių organizacijų visame pasaulyje vykdomoms **taikos paramos karinėms operacijoms** teikiamos ES **paramos** taikymo sritį ir stiprinti trečiųjų valstybių ir tarptautinių organizacijų karinius pajėgumus siekiant užkirsti kelią konfliktams, kurti taiką ir stiprinti tarptautinį saugumą;
3. sudaryti palankesnes sąlygas finansuoti **kitus operatyvinius karinio ar gynybos pobūdžio veiksmus, vykdomus pagal bendrą užsienio ir saugumo politiką**, kai taip nusprendžia Taryba.

Ši priemonė bus nustatyta Tarybos sprendimu pagal bendrą užsienio ir saugumo politiką. Kadangi ši priemonė taikoma pagal bendrą užsienio ir saugumo politiką, jos įgyvendinimą užtikrins vyriausiasis įgaliotinis. Kalbant apie priemonės finansinių aspektų įgyvendinimą pagal Finansinį reglamentą, vyriausiajam įgaliotiniui talkins Komisijos Užsienio politikos priemonių tarnyba.

3. ĮGYVENDINIMAS IR SUPAPRASTINIMAS

Priemonė bus finansuojama iš valstybių narių metinių įnašų, grindžiamų bendrųjų nacionalinių pajamų paskirstymo schema. Ji padidins lankstumą ir gebėjimą reaguoti į krizes remiantis dabartinių priemonių ir mechanizmų įgyvendinimo patirtimi. Ja bus užtikrintas nuolatinis finansavimas iš ES kartu sudarant sąlygas greitai reaguoti į krizes ir kitus skubius prašymus. Ja taip pat bus palengvintas integruotų paketų, kuriuos sudaro ES karinio rengimo misijų teikiamas karinis mokymas, karinė įranga ir parama, teikimas. Europos taikos priemonė sukurta taip, kad būtų galima veiksmingai ir lanksčiai atsižvelgti į pagal ją vykdomų veiksmų skirtingą pobūdį. Joje bus aiškiai atspindėtas svarbus partnerių vaidmuo.

4. KITŲ POLITIKOS SRIČIŲ PAPILDOMUMAS IR SĄVEIKA SU JOMIS / ES IR NACIONALINIŲ BEI REGIONINIŲ IŠTEKLIŲ DERINIMAS

Priemonė bus taikoma laikantis suderinamumo ir papildomumo principų, užtikrinant visapusišką nuoseklumą ir sąveiką su atitinkamomis išorės veiksmų priemonėmis ir pagal ES biudžetą taikomomis priemonėmis, visų pirma bendra užsienio ir saugumo politika, pajėgumų stiprinimu remiant saugumą ir vystymąsi ir kitų formų su saugumu susijusia pagalba ir veiksmams pagal ES kaimynystės ir vystymosi politikos tikslus saugumo ir taikos srityse. Lankstumas ir gebėjimas reaguoti užtikrins, kad parama būtų teikiama laiku ir atitiktų sutartus išorės karinius poreikius. Taip pat bus užtikrintas finansavimo šaltinių supaprastinimas ir racionalizavimas. Priemonė bus taikoma pagal tvirtą politinę kryptį siekiant užtikrinti jos veiksmingumą ir suderinamumą su ES bendru išorės politikos požiūriu.

Priemonė atitinka poreikį nustatyti ES vaidmenį gynybos srityje, tačiau ji aiškiai skiriasi nuo Europos gynybos fondo, kurio tikslas – papildyti ir padidinti nacionalines investicijas į gynybos srities mokslinius tyrimus ir pramonės plėtrą. Vis dėlto, Europos gynybos fondas gali gerokai padidinti ES strateginį savarankiškumą ir Europos gynybos pramonės konkurencingumą, tokiu būdu netiesiogiai sudarant galimybę ES teikti veiksmingesnę pagalbą karinėms taikos palaikymo operacijoms užsienyje.

5. SIŪLOMAS BIUDŽETO ASIGNAVIMAS 2021–2027 M.

Europos taikos priemonė – tai nebiudžetinė priemonė.

<i>Sumos dabartinėmis kainomis</i>	<i>mln. EUR</i>
Bendras 2021–2027 m. paketas	10 500